

DE OEFENKLASSE.

VERZAMELING VAN STIJL- EN TAALOPGAVEN,

DOOR

I. VAN GELDEREN,

VIJFTIENDE DRUK

J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

J. KOOISTRA en J. H. SCHUTT,

EENVOUDIGE ENGELSCH SPRAAKKUNST.

TWEE DEELTJES. — TWEEDE DRUK.

Prijs per deeltje, ingenaaid f 0,90, gebonden . . . f 1,10

OEFENINGEN BIJ DE EENVOUDIGE ENGELSCH SPRAAKKUNST.

TWEE DEELTJES. — TWEEDE DRUK.

Eerste deeltje, ingenaaid f 0,90, gebonden . . . f 1,10

Tweede deeltje, ingenaaid - 1,25, gebonden . . . - 1,50

Uit den titel blijkt reeds dat gestreefd is naar eenvoud, en het schijnt ons dat tegelijk daarmee doelmatigheid behartigd is. Langs den weg van de eenvoudige spraakkunst, waarin al het aanvankelijk overtollige vrijgelaten is, voelt de leerling zich al gauw thuis in de geenszins droge oefeningen. Overal is de uitspraak in fonetische teekens bijgevoegd, en een los blaadje met die teekens maakt het mogelijk zich telkens te vergewissen wat de omgekeerde of versierde letters beduiden.

Het Nieuws van den Dag.

Ter perse:

A NEW READER. (TWEE DEELTJES).

De auteurs geven eenvoudig, levend, dagelijks gesproken Engelsch en een zoo groot mogelijke verscheidenheid van onderwerpen. Het lezen moet aldus tot spreken leiden. Aan dialoog is een ruime plaats ingeruimd. Groote zorg is besteed aan de uitspraak. Eenige fonetische teksten, die vloeiend gesproken Engelsch weergeven, zijn toegevoegd.

H. G. DE MAAR,

ENGLISH PASSAGES FOR TRANSLATION

FOR THE USE OF HIGHER FORMS

IN SCHOOLS AND OF STUDENTS.

Drie deeltjes, geïllustreerd . . . . . à f 1,10

Zeer gelukkig gekozen vertaalstof: er is een grote verscheidenheid van stof en van stijl en het meerendeel is rijk aan idiom. De boekjes zijn versierd met een aantal goed uitgevoerde portretten.

Het Schoolblad.

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

P. B. BENJERT en J. J. B. ELZINGA,

FRANSCH VOOR DE MIDDELBARE SCHOOL.

- VOORLOOPER, met afzonderlijke woordenlijst, met silhouetten van JAN WIEGMAN, ingenaaid *f* 2,90, gebonden . . . *2e druk f* 3,10
- EERSTE en TWEDE DEELTJE, met afzonderlijke woordenlijst, met silhouetten van HENRIETTE BAUKEMA, ingenaaid à *f* 1,90, gebonden . . . . . *3e druk à* - 2,10
- EERSTE LEESBOEK, met afzonderlijke woordenlijst, met illustraties van JAN WIEGMAN, ingenaaid *f* 1,90, gebonden . . . . . - 2,10
- Aantrekkelijk en practisch. We durven gerust aanraden eens de proef te nemen met deze boekjes. *Weekblad M. O.*

FRANSCH LECTUUR VOOR DE MIDDELBARE SCHOOL.

EERSTE SERIE:

- No. 1. **G. Bruno**, Le tour de la France par deux enfants, geïllustreerd, ing. *f* 1,75, geb. . . . . *2e druk f* 1,90
- No. 2. **Vingt récits**, geïllustreerd, ing. *f* 1,75, geb. . . . . *2e druk* - 1,90
- No. 3. **Henri de la Vaulx et Arnould Galopin**, Un tour du monde en aéroplane, geïllustreerd, ing. *f* 1,90, geb. . . . . - 2,10
- No. 4. **Contes et Comédies**, geïllustreerd, ing. *f* 1,50, geb. . . . . - 1,70
- No. 5. **Poésie**, eerste bundel, geïll. d. JAN WIEGMAN, ing. *f* 1,75, geb. - 1,90

TWEDE SERIE:

- No. 1. **Pierre Loti**, Ramuntcho, pièce en cinq actes, geïllustreerd, ing. *f* 1,75, geb. . . . . *f* 1,90
- No. 2. **Anatole France**, Le crime de Sylvestre Bonnard (Jeanne Alexandre), geïllustreerd, ing. *f* 1,75, geb. . . . . - 1,90
- No. 3. **Edmond Rostand**, Les Romanesques. Comédie en trois actes en vers, arrangée et annotée par J. FRANSEN, geïll., ingenaaid *f* 1,50, gebonden . . . . . - 1,75
- No. 4. **Paul Bourget**, Laurence Albani, geïllustreerd . . . . . *ter perse*
- No. 5. **Poésie**, tweede bundel . . . . . *ter perse*
- No. 6. **Molière**, Les Précieuses ridicules et **Racine**, Britannicus. Ingeleid en van aantekeningen voorzien door J. FRANSEN, *ter perse*

Deze deeltjes zullen wel in den smaak vallen,
Keurige uitvoering.

De Vacature.
Museum.

FRANSCH VERTAALOEFFENINGEN

- voor de hogere klassen van H. B. S. en Gymnasium en voor de Akte L. O., 2 deeltjes, geïllustreerd . . . . . à *f* 0,90
- We bevelen deze vertaaloeffeningen gaarne aan. *Het Onderwijs.*

A

DE OEFENKLASSE.

VERZAMELING VAN STIJL- EN TAALOPGAVEN,

TEN DIENSTE VAN

GYMNASIA, HOOGERE BURGERSCHOLEN,
NORMAALSCHOLEN, ENZ.

DOOR

I. VAN GELDEREN,
LEERAAR BIJ HET MIDDELBAAR ONDERWIJS TE UTRECHT.

VIJFTIENDE DRUK.

f 1,60

BIJ J. B. WOLTERS' U. M. -- GRONINGEN, DEN HAAG, 1920.

DE VIJFTIENDE DRUK

is behoudens enkele kleine wijzigingen geheel gelijk aan den
voorgaanden.

I. VAN GELDEREN.

UTRECHT, Juli 1920.

INHOUDSOPGAVE.

A. STIJLOEFENINGEN.

I. 't Vervangen van woorden en uitdrukkingen.

- Oef. 1. De herdershond en de wolf.
» 2. De pleitzieke katten.
» 26. De vos en de zieke leeuw.
» 27. De weddenschap.
» 37. Figuurlijk gebruikte adjectieven.
» 51 en 52. Verdoold. (Naar HAAFNER.)
» 60. De olifant. (Naar HAAFNER.)
» 62. Na Nieuwjaar. (Naar DEN OUDEN HEER SMITS.)
» 75. Beschouwing. (Naar C. v. NIEVELT.)
» 76. In Chiavenna's Paradiso. (Naar C. v. NIEVELT.)
» 99. Hogendorp. (Naar G. MEES Az.)
» 120. Filips de Goede en Karel de Stoute. (STIJL.)
» 141. Tweeërlei behandeling. (VAN EFFEN.)
» 168 en 169. Gevangenneming van de Graven van Egmond, van
Hoorne en van Buren. (P. C. HOOFT)
» 188 en 189. Gevecht op de Utrechtsche heide. (P. C. HOOFT.)

II. 't Vinden van 't juiste woord.

- » 5 en 30. Substantieven bij adjectieven.
» 6, 31, 102 en 140. Adjectieven bij substantieven.
» 44, 48 en 82. Werkwoorden.
» 54, 78 en 101. Adjectieven en substantieven bij adjectieven.
» 55 en 79. Adjectieven en substantieven bij substantieven.

III. Tegenstellingen.

- » 7, 32 en 56. Van substantieven.
» 8, 33 en 57. Van adjectieven.
» 81, 103 en 127. Van uitdrukkingen en zinnen.
» 150. Van vreemde woorden.

IV. 't Verklaren van woorden en uitdrukkingen.

- Oef. 16, 41, 64, 87, 109, 133, 157 en 179. Woorden met verschillende beteekenis.
- » 84 en 107. Adjectieven door een omschrijving te verklaren.
  - » 155 en 165. Woorden en woordverbindingen.
  - » 17, 42, 65, 88, 110, 134, 160 en 182. Beteekenis van uitdrukkingen.
  - » 126, 126a., 126b., 149, 149a., 149b., 150 en 175. Vreemde woorden.

V. Figuurlijke taal.

- » 18, 19, 43, 44, 66, 67, 89, 90, 115, 116, 135, 143, 161 en 183. Woorden en spreekwijzen.

VI. 't Maken van zinnen.

- » 15, 40, 63, 86, 108, 132 en 158. Met woorden met verschillende beteekenis.
- » 20, 21, 45, 46, 68, 69, 91, 92, 117, 136 en 162. Met gegeven uitdrukkingen.

VII. 't Verklaren van gedichten.

- » 9. 't Vroege kievitsei. (A. C. W. STARING.)
- » 24. Zonderling verzoek. (J. IMMERZEEL JR.)
- » 36. Lijkkrans voor mijn dochtertje. (DIRK SMITS.)
- » 49. De wenschen. (Mr. W. BILDERDIJK.)
- » 73. De jonge baars. (Mr. A. BOGAERS.)
- » 97. De zitbank. (A. C. W. STARING.)
- » 111. De rechtsgeleerde. (N. S. VAN WINTER.)
- » 113. Bedenkelijke opschudding. (J. IMMERZEEL JR.)
- » 139. De winkelier en de schilder. (H. ASSCHENBERG.)
- » 147. 't Kasje. (Mr. G. TH. ANTHEUNIS.)
- » 155. De krekel en de mier. (LA FONTAINE, *Vertaling in Van Effen's Spectator.*)
- » 178. Het Kameleon. (A. C. W. STARING.)

VIII. Opstellen.

- » 10. Het vroege kievitsei.
- » 25. Zonderling verzoek.
- » 38. Een brief.
- » 39. Antwoord op den vorigen.
- » 50. De wenschen.

- Oef. 61. Een brief.
- » 74. De jonge baars.
  - » 80. Spaarzaamheid is geen gierigheid.
  - » 85. Een marktdag in de stad.
  - » 93. Kennis is meer dan rijkdom.
  - » 98. De zitbank.
  - » 104. De huiskamer.
  - » 105. De keuken.
  - » 112. De rechtsgeleerde.
  - » 114. Bedenkelijke opschudding.
  - » 118. De huiszwaluw.
  - » 125. 't Bouwen van een huis.
  - » 131. Een brief.
  - » 139. De winkelier en de schilder.
  - » 146. 't Onweer.
  - » 148. 't Kasje.
  - » 156. De krekkel en de mier.
  - » 166. Een huiselijk feest.
  - » 174. Op de weekmarkt.
  - » 179. Het Kameleon.
  - » 187. Een brand.
  - » 190. De lente.
  - » 191. Men moet 't ijzer smeden, als 't heet is.
  - » 192. De appel valt niet ver van den boom.
  - » 193. Als 't kalf verdronken is, dempt men den put.
  - » 194. Een brief.
  - » 195—232. Nog acht en dertig onderwerpen.

IX. Synoniemen.

- » 122. Ontdekken, uitvinden.
- » 123. Verkondigen, aankondigen, voorspellen.
- » 124. Aanleiding, oorzaak, reden.
- » 129. Aanmerking, opmerking.
- » 130. Breedvoerig, omstandig, omslachtig.
- » 137. Bedreven, ervaren, geoefend.
- » 138. Buit, prooi, roof.
- » 144. Befaamd, beroemd, berucht, vermaard.
- » 145. Alledaagsch, dagelijksch.
- » 152. Sieraad, versiersel.
- » 153. Achten, schatten, waardeeren.

- Oef. 154. Standvastig, bestendig.
- » 163. Jong, jeugdig.
  - » 164. Verbreiden, verspreiden, verstrooien.
  - » 165. Volledig, volkomen, volmaakt.
  - » 171. Sterk, krachtig.
  - » 172. Hoogmoed, trots, fierheid.
  - » 173. Gebieden, bevelen.
  - » 184. Duurzaam, langdurig.
  - » 185. Beheerschen, besturen, regeeren.
  - » 186. Bar, dor, woest.

B. TAALLOEFENINGEN.

I. De zin en zijn deelen.

- » 3, 21 en 119a. Onderwerp.
- » 4. Gezegde.
- » 13, 14 en 53. Allerlei zindeelen.
- » 29. Allerlei zindeelen. (»Dappere kerels".)
- » 59, 77 en 100. 't Vormen en onderscheiden van bijzinnen.
- » 119b. Lijgend voorwerp.
- » 121, 142 en 170. Zinsverband.
- » 11, 12, 34, 35 en 38. Lijlende en bedrijvende zinbouw.

II. Spelling, verbuiging en vervoeging.

- » 83 en 106. Gemengde oefeningen.
- » 70, 71, 72, 94, 95 en 96. Homoniemen.

III. Woordvorming.

- » 22 en 23. Persoonsnamen van aardrijkskundige namen.
- » 83 en 106. Afeiding en samenstelling van adjectieven naar omschrijvingen.
- » 128 en 151. Samengestelde substantieven.
- » 176 en 177. Substantieven van hetzelfde grondwoord afgeleid.

C. AFKORTINGEN.

- » 217. Beteekenis van afkortingen.
-

1. *Vervang de wijldgedrukte woorden en uitdrukkingen door andere van dezelfde beteekenis. Als het noodig is, mag in de plaats van één woord wel een uitdrukking of omschrijving gegeven worden en omgekeerd.*

DE HERDERSHOND EN DE WOLF.

Een gulzige wolf stal iederen nacht een schaap trots alle waakzaamheid van herder en hond. Ook wist hij zich in het woud zoo goed schuil te houden, dat men hem niet op 't spoor kon komen. Ten slotte evenwel slaagde de hond er in den schuilhoek te vinden, waar Izegrim zich terdege aan een lamsbout vergastte.

De hond sprak: „Laat ons een wijle alle vijandschap uit het hoofd zetten en als vrienden een wijs woord met elkander wisselen.”

„Met genoegen!” antwoordde de wolf. „Ik ben geheel oor.”

De hond ving aan: „Hoe kan zulk een onverschrokken, hooghartig schepsel als u, er behagen in scheppen een weerloos schaap aan te randen? Een mond als de uwe vraagt naar edeler prooi en slurpt alleen het bloed van beer en leeuw. Groote zielen hebben erbarmen met de weerloozen en zwakken. Eilieve, toon u groothartig en verschoon onze kudde!”

„Vriend,” zei de wolf, „overweeg, dat de natuur ons tot roofdieren bestemd heeft; een wolf moet eten en verzwelgt, wat hem als prooi is toebedeeld. Maar gloeit uw hart inderdaad zoo van liefde voor uw kudde, wel,

begeef u dan naar uw heer en meester en spreek voor hem uw aandoenlijke rede nog eens uit. Een wolf verorbert slechts af en toe een schaap; de menschen verzwelgen er bij duizendtallen!”

Een gewaande vriend is erger dan een verklaarde vijand.

2. *Als oefening 1.*

DE PLEITZIEKE KATTEN.

Twee katten hadden een kaas buitgemaakt en konden over de verdeeling van den buit niet tot overeenstemming geraken. Beide partijen vonden daarom goed den aap als arbiter in te roepen. Deze liet zich de opdracht gaarne welgevallen, nam een weegschaal, brak de kaas in twee stukken en ging de beide deelen tegen elkander wegen.

„Laat ons zien!” was het eerste woord van den rechter, „mij dunkt, het behoeft geen betoog: het ééne stuk weegt meer als het andere.”

En hij nam een duchtigen beet uit het eerste stuk teneinde — zooals hij voorgaf — volkomen evenwicht te erlangen.

Nu zakte echter de andere schaal te ver, waaruit onze onbevooroordeelde rechter gereede aanleiding nam, andermaal een grooten beet te nemen.

„Genoeg, genoeg!” kreten de beide katten terzelfder tijd, niet ten onrechte beducht over den verderen gang van het geding, „geef ieder onzer een stuk, en daarmee uit!”

„Best mogelijk, dat gij tevreden zijt,” hernam de aap, „maar Vrouw Justitia is het nog niet. Het recht moet zijn loop hebben; een ingewikkelde aangelegenheid als deze vordert veel tijd en ernstig beraad.”

Daarop ging hij voort met beurtelings een brok uit de twee stukken kaas te bijten, totdat de arme katten, die

hun kostelijken buit gaandeweg zagen slinken, in vertwijfeling uitriepen: „Wij bidden u, strenge heer rechter, maak het u verder niet lastig: reik ons de rest toe, en wij zijn tevreden!”

„Weest niet overijld, waarde vrienden,” zoo luidde het deftige antwoord van den aap. „Ik wil mij tegenover mijzelf evenmin onrecht te wijten hebben als tegenover ulieden: de rest komt mij krachtens mijn betrekking rechtmatig toe.”

Daarmee stopte de rechter de rest van de kaas in den mond en verklaarde met een deftige buiging de zitting voor geëindigd.

3. Zoek een passend onderwerp bij de volgende gezegden.

1. . . . doet ons licht vrienden verwerven, maar de . . . verdrijft ze nog spoediger. 2. . . . bederft veel spijzen. 3. . . . bederft goede zeden. 4. . . . verheft ons boven de wisselvalligheden van het lot. 5. . . . maakt eigenwijs en eigenzinnig. 6. . . . en . . . . komen alle hindernissen te boven. 7. . . . komt nooit terug. 8. . . . is dikwijls de dochter van de luiheid. 9. . . . drijft het stof voor zich uit. 10. . . . drijft den mensch tot allerlei dwaze, ja misdadige handelingen. 11. . . . vormen ten slotte groote stroomen. 12. . . . en . . . . hebben licht en lucht noodig om te leven. 13. In de lente tooien . . . . en . . . . zich met frisch, nieuw groen. 14. . . . en . . . . draaien om de zon. 15. . . . en . . . . bevorderen de gezondheid. 16. . . . is gemakkelijker dan antwoorden, zooals . . . . gemakkelijker is dan geven en . . . . gemakkelijker dan gehoorzamen. 17. . . . sterkt den geest en vormt het gemoed. 18. . . . mag om de ontwikkeling van het verstand niet verwaarloosd worden. 19. . . . heeft een buitengewone uitbreiding gegeven aan het verkeer tusschen de verschillende volken.

4. Zoek een passend gezegde bij de volgende onderwerpen. Hier en daar zal een enkel woord u den weg wijzen.

1. Veel groote rivieren . . . . en . . . . 2. Ware vrienden . . . . 3. Het klimop . . . . 4. De wijze . . . . hartstochten, terwijl de dwaze . . . . 5. De belegerden . . . . uiterste. 6. De scherpe koude . . . . 7. Recht (*ond.*) . . . . macht. 8. Bij Bingen . . . . de Rijn . . . . tusschen . . . . 9. Het kleinste zaadje . . . . 10. Een goed burger . . . . 11. Wie willens en wetens zijn ongeluk tegemoet loopt . . . . 12. Wie eenmaal gelogen heeft . . . . 13. De schemering . . . . onze oogen . . . . 14. De draaiing van de aarde om de zon . . . . 15. Het kameel . . . . . woestijn . . . . . 16. Regen en zonneschijn . . . . . 17. Wie in zijn jeugd niet leert . . . . 18. Kleine oorzaken . . . . 19. Onrechtvaardig verworven goed . . . . 20. Het geluk van anderen . . . . evenmin als hun ongeluk . . . .

5. Zoek bij elk van de volgende adjectieven twee of meer passende substantieven. (De substantieven behoeven niet synoniem te zijn).

1. een voorloopig	12. een talentvol . . . .
2. een merkwaardig	13. een nauwgezet . . . .
3. een oorspronkelijk	14. een lenig . . . .
4. een beperkt	15. een toepasselijk . . . .
5. een boosaardig	16. een vastberaden . . . .
6. een onmiskenbaar	17. een onafscheidelijk . . . .
7. een voorbarig	18. een onmiddellijk . . . .
8. mijn persoonlijk	19. een weergaloos . . . .
9. een lijdelijk	20. een indrukwekkend . . . .
10. een volledig	21. een ontzaglijk . . . .
11. een onafwijsbaar	22. een zegevierend . . . .

6. Bedenk bij elk substantief twee of meer passende adjectieven. (De adjectieven behoeven niet synoniem te zijn).

1. een . . . . toeval.	3. een . . . . overeenkomst.
2. een . . . . opdracht.	4. een . . . . streven.

5. een . . . . term.	14. een . . . . aandacht.
6. een . . . . blik.	15. een . . . . bezoek.
7. een . . . . bezwaar.	16. een . . . . uitkomst.
8. een . . . . greep.	17. een . . . . onderneming.
9. een . . . . verlangen.	18. een . . . . aanbod.
10. een . . . . gelijkenis.	19. een . . . . vonnis.
11. een . . . . oplossing.	20. een . . . . ontvangst.
12. een . . . . terrein.	21. een . . . . lot.
13. een . . . . opvatting.	22. een . . . . slot.

7. *Vervang het wijldgedrukte substantief door het tegen-
gestelde en gebruik de uitdrukking daarna in een goeden zin.*

1. Een onbezorgde jeugd.	11. In 't leed van een vriend deelen.
2. Een man van adel.	12. Een kind met den blos der gezondheid op de wangen.
3. In verval zijn.	13. De bedding van een rivier.
4. Met angst de toekomst tegemeet zien.	14. Een welverdiende beloo- ning ontvangen.
5. De deugd in bescher- ming nemen.	15. Iemands deugden na- volgen.
6. Door dwang aan 't werk gaan.	16. In ernst spreken.
7. De erkenning van ware verdienste.	17. Zich een feestdag her- inneren.
8. Het gelach van de toe- schouwers.	18. Zijn goedkeuring uit- spreken.
9. Na behoorlijke inspan- ning.	19. Zwak van lichaam zijn.
10. Met lust beginnen.	20. Het over de hoofdzaak eens zijn.

8. *Als oefening 7. Maar nu zijn het adjectieven, waar-
van de tegenstelling gevraagd wordt.*

1. een onherbergzaam oord.	3. een vermete le daad.
2. klagende tonen.	4. een sterk gestel.
	5. een blijde tijding.

6. een afwezige vriend.	15. verschillende kleuren.
7. een oorlogzuchtig volk.	16. bij wilde volken.
8. een gewone kleeding.	17. wilde dieren.
9. 't openbaar onderwijs.	18. een kalm leven leiden.
10. een lage schutting.	19. valsche tonen.
11. een lage handeling.	20. een valsche diamant.
12. van lage afkomst.	21. een valsche vriend.
13. een streng onderwijzer.	22. een valsche voorstelling
14. een roemrijke dood.	van iets hebben.

9. HET VROEGE KIEVITSEL.

1. Piet Smul trad in de schuit van Leiden op Den Haag,
2. En toefde bij het roer, terwijl een Maartsche vlaag
3. Verkeerde in zonneshijn. Daar kwam een knaap geloopten:
4. „Een kievitsei! wie wil 't voor twee zesthalven koopen?”
5. „'t Is vroeg,” zei Smul; „ik neem 't voor één zesthalf.” —
„Zeg twee,
6. Mijnheer, en 'k geef u 't ei in 't mandje mee!”
7. De koop lukt, en de schuit wordt van den wal gestooten.
8. Mèt roept de knaap: „Mijnheer! haast was mij iets ontschoten:
9. Het vuur dient voor uw ei niet al te hard gestookt:
10. Ons Grootje heeft het al verleden jaar gekookt.”

A. C. W. STARING.

Vragen in volledige zinnen te beantwoorden.

Welk ander woord gebruiken we gewoonlijk voor treden in deze beteekenis (1)?

Wat voor schuit zou hier bedoeld zijn?

Hoe zeggen we anders: toefde (2). — een Maartsche vlaag (2). — Verkeerde in zonneshijn (3). — Terwijl een Maartsche vlaag verkeerde in zonneshijn. — Mèt (8). — haast was mij iets ontschoten (8).

Wat was een zesthalf?

Wat beteekent hier: 't Is vroeg (5)?

Wat is achter regel 9 uitgelaten?

10. *Vertel met uw eigen woorden in eenvoudige zinnen de anekdote van het vorige nummer. Denk er om, dat er in uw vertelling een behoorlijke overgang moet zijn tusschen 3 en 4. Zulke gevallen komen er nog meer in dit stukje voor. Wijs ze eens aan.*

11. *Breng onderstaande zinnen van den bedrijvenden in den lijdenden vorm.*

1. Hij klampt slechts Hollandsche schepen aan; geen kogel heeft hem ooit kunnen treffen. 2. En als de bootsman op elke thuisreis den vogel weer ziet, vertelt hij voor de twintigste maal aan lichtmatrozen de geschiedenis van den ouden Donders, onder wien hij zijn eerste reis maakte. 3. Dan vischte men; een prachtigen zeezalm, een gulzigen kabeljauw, een zwaren klipvisch en ook wel een slanken spierhaai palmde men uit de diepte op. 4. In-aller-ijl bracht men de machine tot staan, heesch men zeil bij en draaide men 't schip vóór den wind. 5. De redactie van den Volksgids spreekt de meening uit, dat ditmaal de troonrede ook aan de meest bescheiden verwachtingen niet beantwoordt. 6. Zou Columbus wel ooit Amerika ontdekt hebben, als hij den gewonen weg naar Indië gekend had? 7. Jaren en de ruwe zee kunnen een brave inborst met ruwheid dik omschorsen; een kern van goedheid kunnen ze niet dooden. 8. Te harer eere had men alles aan boord met vlaggedoek en groen versierd en 't scheepsvolk heette haar als meesteresse welkom met daverende hoera's. 9. De arme reiziger zou 't doel van zijn reis niet bereikt hebben, als vriendelijke menschen hem niet onderweg van voedsel en kleeding voorzien hadden.

12. *Zet in de volgende zinnen het werkwoord van den lijdenden vorm om in den bedrijvenden.*

1. Plotseling werd de kabel doorgehakt, waarmee 't schip aan den wal was vastgelegd. 2 Uren werden door den kapitein dagelijks in zijn hut doorgebracht met kaarten en journaal, waarbij hij door niemand mocht gestoord worden. 3. Zeil bij

zeil had moeten ingehaald worden, nadat nog menige goede lap was weggeblazen als vloeipapier. 4. Er zouden kandelaars kunnen geplaatst worden op de tafel. 5. Zij was niet afschrikt door des hofmeesters gepraat en de toebereidselen voor het feest werden voortgezet. 6. Een Engelschman en een neger, die door den bootsman in de havenplaats waren aangevorven, werden aan boord gebracht. 7. En vóór Pontius Pilatus ten vierden male voor den keizer gevoerd zou worden, werd hij door de hovelingen in den voorhof onderzocht om te ontdekken, door welk amulet aldus de wrake van hem werd afgewend. 8. Vijf minuten later was 't dorp bereikt en stonden wij voor de herberg, waar gedanst zou worden. 9. De vreemdeling, die door dezen woerdevloed wat van streek gebracht was, werd weldra gerustgesteld, toen hem werd verteld, dat het niet zoo erg gemeend was.

13. Gebruik in zinnen:

1. de (een) troonopvolger als *onderwerp*.
2. de (een) uitweg   *„ naamwoordelijk deel van 't gezegde.*
3. de (een) kunstenaar   *„ tweeden naamval.*
4. de (een) indringer   *„ meew. voorwerp zonder voorzetsel.*
5. de (een) wisselwachter   *„ lijdend voorwerp.*
6. de (een) courant   *„ onderwerp.*
7. de (een) uitdrukking   *„ tweeden naamval.*
8. de roekeloosheid   *„ meew. voorw. zonder voorzetsel.*
9. de voorspraak   *„ bepaling met een voorzetsel.*
10. het verraad   *„ onderwerp.*
11. het evenbeeld   *„ naamwoordelijk deel van 't gezegde.*
12. het weerzien   *„ tweeden naamval.*
13. het publiek   *„ meew. voorw. zonder voorzetsel.*
14. het stoomwerktuig   *„ lijdend voorwerp.*
15. de gedachten   *„ onderwerp.*
16. de gevoigen   *„ naamwoordelijk deel van 't gezegde.*
17. de omstandigheden   *„ tweeden naamval.*

18. de rebellen als *meew. voorw. zonder voorzetsel.*
 19. de geldzaken „ *bepaling met een voorzetsel.*
 20. de wijzigingen „ *lijdend voorwerp.*

N.B.! In plaats van het lidwoord mag ook een ander bepalend woord gebruikt worden.

14. Gebruik in zinnen:

1. Een vaste klant	als <i>bepaling met een voorzetsel.</i>
2. een geschikte gelegenheid	„ <i>lijdend voorwerp.</i>
3. een treffend schouwspel	„ <i>onderwerp.</i>
4. een hevige strijd	„ <i>bepaling met een voorzetsel.</i>
5. een vervelende kuur	„ <i>lijdend onderwerp.</i>
6. een vroolijk gezicht	„ „ „
7. een brandende dorst	„ <i>onderwerp.</i>
8. een zorgvolle verpleging	„ <i>meew. voorwerp.</i>
9. het gemeenschappelijk belang	„ <i>bepaling met een voorzetsel.</i>
10. een koele wind	„ <i>tweeden naamval.</i>
11. een zonderlinge ontmoeting	„ „ „
12. een brandend verlangen	„ <i>onderwerp.</i>
13. een eenzame weg	„ <i>bepaling met een voorzetsel.</i>
14. de sombere nacht	„ <i>onderwerp.</i>
15. een vaste hand	„ <i>tweeden naamval.</i>
16. een onherbergzaam oord	„ <i>naamw. deel van't gezegde.</i>
17. een koele ontvangst	„ <i>lijdend voorwerp.</i>
18. een aanzienlijke afstand	„ <i>bepaling met een voorzetsel.</i>
19. een sombere stemming	„ <i>tweeden naamval.</i>
20. een vervaarlijk geschreeuw	„ <i>onderwerp.</i>
21. deze stoffelijke bewijzen	„ <i>lijdend voorwerp.</i>
22. de talrijke zandbanken	„ <i>tweeden naamval.</i>
23. de ijverige bemoeiingen	„ <i>meew. voorwerp.</i>
24. de vreedzame bewoners	„ <i>onderwerp.</i>
25. de vaste sterren	„ <i>bepaling met een voorzetsel.</i>

N.B.! In plaats van het lidwoord mag ook een ander bepalend woord gebruikt worden.

15. *Maak zinnen, waarin de wijgedrukte woorden de daarachter aangegeven beteekenis hebben.*

- Afzetten = 1. verwijderen; 2. amputeeren; 3. ontslaan;
4. bedriegen (door te veel te laten betalen);
5. omgeven ter versiering; 6. omgeven ter
beschutting; 7. van wal stooten.
- Bestaan (w.w.) = 1. er zijn of gevonden worden; 2. samen-
gesteld zijn; 3. leven (w.w.); 4. verwant
zijn met; 5. ondernemen.
- Gebrek = 1. wateraan iets ontbreekt, behoefte; 2. groote
armoede; 3. verkeerde gewoonte, ondeugd;
4. fout; 5. lichamelijke onvolmaaktheid.
- Ruw = 1. oneffen; 2. onbewerkt; 3. onaangenaam;
4. gemeen, grof, ongemanierd; 5. zonder
uiterlijke beschaving.

16. *Verklaar nu zelf de beteekenis van de wijgedrukte woorden in de volgende zinnen, door een ander woord of door een omschrijving, zooals oefening 15 aangeeft.*

Innemen. 1. Het begon hevig te regenen; de meeste menschen namen haastig de vlag in. 2. Kinderen houden meestal niet van drankjes innemen. 3. De arme vrouw was in weinige maanden zoo vermagerd, dat men haar kleeren moest innemen. 4. Tijdens mijn afwezigheid had een ander mijn plaats ingenomen. 5. In welk jaar heeft Frederik Hendrik 's-Hertogenbosch ingenomen? 6. Die dame met haar krinoline neemt de heele straat in. 7. Hoe zou het toch komen, dat hij iedereen voor zich weet in te nemen?

Inslaan. 1. Voor de bedeeeling gedurende dezen winter heeft men o. a. een bijzonder grooten voorraad cokes en turf ingeslagen. 2. De japon is een klein beetje te lang, de naaister moet 'm wat inslaan. 3. Bij een ernstigen oploop zijn hier verscheiden winkelruiten ingeslagen. 4. We werden door de duisternis overvallen, sloegen een verkeerd pad

in en kwamen wel twee uur later in ons hôtel terug, dan we verwacht hadden. 5. Bij een molenaar te B is de bliksem ingeslagen.

Bocht. 1. Dáár bij die scherpe bocht in de rivier is het zaak, dat de schippers op hun hoede zijn. 2. Lieflijk ligt het badplaatsje tusschen de duinen, waar de zee een kleine bocht vormt. 3. De koeien staan al in de bocht te wachten. 4. Wat een bocht! Zulken wijn zou ik niet cadeau willen hebben.

Streek. 1. De toehoorders meenden, dat de jonge violist een voortreffelijken streek had, maar dat er overigens nog veel voor hem te leeren viel. 2. Met één streek van zijn penseel bedierf hij de heele schilderij. 3. Het schip is van streek veranderd. 4. Nijmegen is zeker wel in een van de mooiste streken van ons land gelegen. 5. Hoeveel streken zijn er op 't kompas? 6. Wie heeft er niet gehoord van de streken van Reintje den vos? 7. Wat voor een streek heeft hij nu weer uitgehaald?

17. Wat beteekenen de volgende uitdrukkingen?

1. Met iets of iemand ingenomen zijn.
2. Zijn eigen glazen inslaan.
3. Aan iemands verwachtingen den bodem inslaan.
4. Voor iemand in de bocht springen.
5. Door die tijding raakte hij een oogenblik geheel van (zijn) streek.
6. Ik ben een paar dagen van streek geweest.
7. We zijn verhuisd en nog niet geheel op streek.
8. Bij hem loopt er bepaald een streek door.

18. Zeg, of 't wijldgedrukte woord in eigenlijke of in figuurlijke beteekenis is gebruikt. Geef voor 't figuurlijk gebruikte een ander woord of een omschrijving.

1. Hij heeft zijn voet verstuikt. 2. Aan den voet van den berg ligt een armoedig dorpje. 3. Bij die gelegenheid kreeg hij een mooien beker op zilveren voet. 4. Het was den vorigen

Zondag zulk slecht weer, dat ik geen voet buiten de deur gezet heb.

5. Die jongen heeft een goed hoofd; jammer, dat hij niet wat ijveriger is. 6. Het hoofd van den staat heeft 't recht om aan veroordeelden gratie te verleenen. 7. Op jeugdigen leeftijd kwam hij reeds aan 't hoofd van een belangrijke zaak te staan. 8. Het lijkt toch, dat hij geen hoofd heeft voor wiskunde. 9. Wat staat er gewoonlijk aan 't hoofd van een brief?

10. Met open mond stond hij te kijken, toen hij voor 't eerst in een groote stad kwam. 11. De mond van de Nieuwe Maas is tegenwoordig een van onze beste vaarwaters. 12. In zijn mond klinkt dat heel anders, dan wanneer een ander hetzelfde zegt.

19. Maak met de volgende woorden zinnen, eerst in de eigenlijke en daarna in de figuurlijke beteekenis. Het cijfer achter 't woord wijst aan, in hoeveel verschillende beteekenissen het figuurlijke moet gebruikt worden.

hart (4) — rug (4) — oog (4) — hals (4) — tak (3) — stroom (3).

20. Maak zinnen, waarin de volgende uitdrukkingen voorkomen. Richt de zinnen zoo in, dat de beteekenis van de uitdrukking er uit blijkt, zonder dat er een definitie gebruikt wordt.

1. Elkander met gesloten beurzen betalen.
2. Iemand met gelijke munt betalen.
3. Den tol aan de natuur betalen.
4. Het gelag betalen (*eig. en fig.*).
5. Zich te buiten gaan.
6. Met zijn beurs te rade gaan.
7. Voor iemand door 't vuur gaan.
8. Den kreeftegang gaan.
9. Voor een ander de kastanjes uit het vuur halen.

10. Oude koeien uit de sloot halen.
11. Dat haalt er niet bij.
12. Zich iets in 't hoofd halen.

21. Als oefening 20.

1. Een aanloop nemen (*fig.*).
2. Veel aanloop hebben.
3. Voor een appel en een ei verkoopen.
4. Een appeltje voor den dorst.
5. Als kat en hond leven.
6. Een kat in den zak koopen.
7. De kat de bel aandoen.
8. De kat uit den boom kijken.
9. Zich met de borst op iets toeleggen.
10. Een hooge borst opzetten.
11. Zich de kaas niet van zijn brood laten nemen.
12. Op zijn brood krijgen.

22. Maak van de volgende aardrijkskundige namen een mannelijken en een vrouwelijken persoonsnaam.

Amsterdam — 's-Gravenhage — 's-Hertogenbosch — Arnhem — Haarlem — Dokkum — Deventer — Langerak — Holland — Nederland — Gelderland — Friesland — Zeeland — Afrika — Algiers — Arabië — Argentinië — Armenië — Athene — Azië — Babel — Beieren — België — Bohemen — Brabant — Brazilië — Bretagne — Brittannië — Bulgarije — Chili — China — Corsica — Cyprus — Dalmatië — Damascus — Denemarken — Duitschland — Egypte — Engeland — Europa — Finland — Florence.

23. Als oefening 22.

Genua — Griekenland — Hannover — Hessen — Hongarije — Hydria — Indië — Japan — Java — Jutland — Kanaän — Lapland — Lyon — Malta — Mexico — Milaan — Montenegro — Napels — Noorwegen — Parijs — Peru — Perzië —

Piëmont — Polen — Portugal — Rome — Rusland — Saksen — Samarië — Schotland — Sicilië — Slavonië — Spanje — Sparta — Tarente — Tartarije — Tirol — Turkije — Venetië — Venezuela — Vlaanderen — Zweden — Zwitserland.

24. ZONDERLING VERZOEK.

1. Een hoefsmid, die een man had neergelegd,
2. Werd tot de galg verwezen door 't gerecht.
3. De boeren staken nu, bezorgd, de hoofden samen:
4. Wie zou hun paarden thans beslaan?
5. 't Gebrek verhelpen aan gekraakte wagenraân?
6. Kortom, 't was met hun plaats gedaan,
7. Wanneer zij geen *pardon* voor hunnen smid bekwamen.
8. *Allons!* de stoute schoenen aan! —
9. Zij gaan *in corps* de rechters spreken.
10. Zij redeneeren, krijten, smeeken.
11. Vergeefs! de misdaad schreeuwde luid:
12. „Er moest, volstrekt, naar recht en orden,
13. Ten zoen der wet gehangen worden;
14. De raven wachtten op hun buit”.
15. „Wij hebben”, sprak een boer, „twee wevers hier en kunnen
16. Er een van missen. Kon 't gerecht dus slechts vergunnen
17. Een klein *remplacement* van kop,
18. Och, laat ons dan den smid en hangt een wever op!”

J. IMMERZEEL JR.

Vragen en opgaven.

Wat beteekenen: pardon (7), allons! (8), in corps (9), remplacement (17).

Hoe zegt men anders: Hij had een man neergelegd (1) — Hij werd tot de galg verwezen (2) — Zij staken de hoofden samen (3) — Ten zoen der wet (13)?

Wat kan de bedoeling zijn van de uitdrukking: De misdaad schreeuwde luid (11)? *Let ook op de dubbele punt!*

Zeg nu eens op eenvoudige manier, wat de regels 11, 12 en 13 beteekenen: (De misdaad was . . . dat . . . eischte). — Op welken buit wachtten de raven? (14).

25. Vertel met uw eigen woorden in eenvoudige, weinig samengestelde zinnen de vertelling van oef. 24 na. Regel 14 zou ik maar vergeten.

26. Als oefening 1.

DE VOS EN DE ZIEKE LEEUW.

't Gerucht liep, dat de leeuw ziek en aan zijn leger gekluisterd was, waar hij bereidwillig al diegenen zijner trouwe onderdanen zou ontvangen, welke hem een blijk hunner deelneming wilden geven. Zoo maakte dan menigeen zijn opwachting. Alleen de vos ontweek zorgvuldig het leeuwehol. Dat maakte weldra de opmerkzaamheid gaande, en de leeuw stuurde een van zijn vazallen, een jakhals, uit, die in opdracht van zijn heer de verwachting uitdrukte, dat Reinaard niet ongevoelig voor het leed van den zieke mocht zijn en, evenals de andere dieren, bewijzen van belangstelling en hulde mocht komen brengen. De vos belastte den jakhals met het volgende antwoord:

Breng mijn gebieders de oprechtste betuigingen van mijn leedwezen over, alsook van mijn grootsten eerbied en laat hem daarenboven weten, dat ik bereids meer dan eens mijn schreden naar het leeuwehol gericht heb. Eén waarneming heeft mij evenwel tot dusver belet naar binnen te gaan, en ik streef er nog steeds naar een verklaring voor dat verschijnsel te vinden: de voetsporen van de dieren aan den ingang van het hol spreken onbedrieglijk van komende en niet één voetprint van weggaande bezoekers.

De leeuw had inderdaad zijn ziekte voorgewend om op de minst moeilijke wijze aan den kostte geraken.

27. *Als de vorige oefening.*

DE WEDDENSCHAP.

Xantus, die met eenige filozofen aan een banket was gezeten, sprak wat te rijkelijk den beker aan. Een van de dischgenooten, die zich vroolijk met hem wilde maken, nam 't woord en zei: „Xantus, een boek beweert, dat de zee best door een man kan leeggedronken worden. Bent u van opinie, dat iemand dat volbrengen kan?”

„Zeker, met gemak,” snoefde Xantus. „Ik verwed er al mijn have onder, dat ik het zelf kan.”

De weddenschap werd aangegaan, en als onderpand wisselden de twee hun ringen.

Toen Xantus 's anderen daags zijn roes had uitgeslapen en den vreemden ring aan zijn vinger ontwaarde, vroeg hij zijn slaaf Aesopus om opheldering van 't geval.

„Gisteren,” zoo klonk het uit Aesopus' mond, „hebt u om uw gansche fortuin gewed, dat u de zee zoudt leegdrinken, en als onderpand van de weddenschap de ringen gewisseld.”

Deerlijk in de engte gedreven en ontsteld vroeg Xantus: „Wat raad?”

„Uw woord gestand te doen is natuurlijk onmogelijk,” zei Aesopus; „maar ik zal u een aanwijzing geven, hoe u u uit die netelige positie kunt redden.”

Dien overeenkomstig vervoegden ze zich bij den wijsgeer, met wien de weddenschap was aangegaan, en begaven zich met hem en tal van nieuwsgierigen naar het zee-strand, waar op Aesopus' orders een tafel geplaatst was met ettelijke groote bokalen er op, terwijl slaven met

nappen zich vaardig hielden om ze vol te scheppen. Xantus, door Aesopus voorgelicht, nam met een uitgestreken gezicht aan de tafel plaats. De omstanders wierpen verbaasde blikken op hem en het stond op hun gezicht te lezen, dat zij hem voor gek versleten.

„We zijn overeengekomen, dat ik de zee zou leegdrinken,” sprak Xantus, zich tot den filozoof richtend. „Maar de rivieren en beken, die aanhoudend hun water in de zee werpen, zijn daarin niet vervat. Verstop u eerst de monden van die alle, en ik zal mij van mijn woord kwijten.”

28. *Onderwerpen invullen, die minstens bestaan uit een substantief met een bijvoeglijke bepaling. Het in te vullen substantief mag geen eigennaam zijn.*

1. . . . zoekt niet in de eerste plaats zijn eigen voordeel.
2. . . . moeten door dijken tegen overstromingen beschermd worden.
3. . . . bracht 't heele land in rep en roer.
4. . . . bederft 't koren in de aren.
5. . . . ontkende ondanks de meest overtuigende bewijzen al 't hem ten laste gelegde.
6. . . . hebben wel eens groote gevolgen.
7. . . . scheiden de groote vastelanden van elkander.
8. . . . draagt haar loon in zich zelve.
9. . . . tellen minder dan 100.000 inwoners.
10. . . . tracht overal 't belang van zijn vaderland te behartigen.
11. . . . weten de rampen, die hun treffen, zich ten nutte te maken.
12. . . . verlaten ons in ons ongeluk.
13. . . . komt maar heel zelden voor de tweede maal.
14. . . . velt 't vonnis zonder aanzien des persoons.
15. . . . heeft zoo men zegt 't buskruid uitgevonden.
16. . . . werkt soms meer uit dan harde straffen.
17. . . . ziet alle dingen van den zwarten kant.
18. . . . vergeet zijn groote mannen niet.
19. . . . kan door 't bitterste berouw nooit geheel goedgeemaakt worden.
20. . . . worden dikwijls op schandelijke wijze miskend.

29. *Verschillende zindeelen invullen.*

DAPPERE KERELS.

Een Amsterdamsche jongen van (*bep. van graad*) 12 jaar had klaarblijkelijk (*bep. v. hoeveelh.*) gelezen (*plaatsbep.*) van Aimard en Jules Verne. (*Hoedanigheidsbep.*) te leven in (*bijv. bep.*) wouden en (*bijv. bep.*) wildernissen, met (*bijv. bep.*) ontberingen en omringd (*oorzakelijke voorw.*), dat was eerst het ware! Reeds lang (*werkw.*) allerlei plannen door (*bijv. bep.*) brein, om maar (*hoedanigheidsbep.*) weg te gaan en de wildernis (*werkw.*). Maar hij (*werkw.*) het raadzaam (*lijd. voorw.*) mee te nemen. Daarom spaarde hij (*lijd. voorw.*) en (*werkw.*) die in een kistje, dat uitsluitend (*doelbep.*) gemaakt was. Hij (*werkw.*) zijn plannen met een kameraadje van (*bijv. bep.*) leeftijd. Deze (*werkw.*) met hem te trekken en (*tijdbep.*) (*werkw.*) ze op weg. De een (*werkw.*) (*lijd. voorw.*) aan zijn vader, waarin hij meldde, dat hij (*tijdbep.*) van huis ging, net als (*onderw.*) van Aimard. Toen (*werkw.*) ze naar Muiden en (*werkw.*) daar te overnachten. Dat het regende, (*werkw.*) niet: ook de woudloopers hadden wel eens (*lijd. voorw.*) van den regen gehad. Ze (*werkw.*) in het gras en (*werkw.*) dicht bij elkaar. Hun hoofden (*werkw.*) ze met een boekezeltje. De regen viel (*hoedanigheidsbep.*) neer. Niets (*werkw.*) ze dan het (*bijv. bep.*) tikken van de (*bijv. bep.*) regendruppels en nu en dan (*bijv. bep.*) geluid. En ze werden zoo nat en zoo (*naamw. deel v. h. gez.*) en zoo (*naamw. deel v. h. gez.*). Neen, (*tijdbep.*) zouden ze de wildernissen maar (*werkw.*) en naar Amsterdam (*werkw.*). Bibberend en druipnat (*werkw.*) in den (*bijv. bep.*) nacht. 't Was overal (*naamw. deel v. h. gez.*). Nu moesten ze langs een kerkhof, dat daar (*bep. v. gesteldh.*) lag naast den weg. Ze (*werkw.*) hun moed (*bep. v. gesteldh.*). (*Tijdbep.*) zien ze een spook met (*bijv. bep.*) armen en aan zijn hoofd (*werkw.*) een lichtje . . . . brr! (*onderw.*) aan de haal. O,

wat (*werkw.*) ze naar den opgang van de zon. Eindelijk (*werkw.*) die en spoedig (*werkw.*) ze ook Amsterdam en het (*bijv. bep.*) huis. De reis was niet (*werkw.*).

30. *Bij de volgende adjectieven twee of meer passende substantieven te plaatsen.*

1. een veilige	12. een afdoend . . . .
2. een onbehouwen	13. een vervallen . . . .
3. een volledig	14. een onverkwikkelijk . . . .
4. een aanmatigend	15. een stichtelijk . . . .
5. een rijzige	16. een gelijkmatige . . . .
6. een aanvankelijk	17. een angstvallig . . . .
7. een keurige	18. een kernachtig . . . .
8. een ingeworteld	19. een gezeten . . . .
9. een onstuimig	20. een verwilderd . . . .
10. een weifelend	21. een plaatselijk . . . .
11. een onverwijld	22. een overwegend . . . .

31. *Bij de volgende substantieven twee of meer passende adjectieven te plaatsen.*

1. een . . . . deelneming.	12. met . . . . bedoelingen.
2. een . . . . overweging.	13. een . . . . verzet.
3. een . . . . toewijding.	14. met . . . . goedvinden.
4. een . . . . ijver.	15. op . . . . terrein.
5. een . . . . verbod.	16. een . . . . droom.
6. een . . . . indruk.	17. een . . . . voorrecht.
7. een . . . . berouw.	18. een . . . . snit.
8. een . . . . steun.	19. in zijn . . . . trots.
9. een . . . . begeerte.	20. een . . . . kleinood.
10. een . . . . opkomst.	21. een . . . . verraad.
11. een . . . . aanneming.	22. een . . . . grap.

32. *Als oefening 7.*

1. Met moeite zijn taak afwerken.	12. Weinig vraag naar koffie (<i>in den handel</i>).
2. Den ongelukkige met medelijden behandelen.	13. Stilstand in alle zaken.
3. De oorsprong van een rivier.	14. Naar den schijn oordeelen.
4. In overvloed leven.	15. De terugkomst van de lente.
5. De oorzaken van den langdurigen oorlog.	16. De rijkdom van den vorst.
6. Een geduldig patiënt.	17. De vermeerdering van de uitgaven.
7. In het planterijk thuis behooren.	18. De volmaaktheid van den schepper.
8. Over de toekomst peinzen.	19. De trots van den weeteniet.
9. Het bedrag van den uitvoer.	20. De vreugde van het weerzien.
10. Het land van vrijheid.	
11. Een vraag niet verstaan.	

33. *Als oefening 8.*

1. Een weerspannige leerling.	10. Een vroolijke kamer.
2. Een vriendschappelijke brief.	11. een prijzenswaardige daad.
3. een schel geluid.	12. een aanvallende oorlog.
4. een vertrekkende trein.	13. haatdragend zijn.
5. een tengere gestalte.	14. een sober maal.
6. een beknopte beschrijving.	15. een onnoozel antwoord.
7. stevig linnen.	16. een diepe slaap.
8. een stevige knaap.	17. een diepe kennis.
9. een vroolijk lied.	18. een vrij volk.
	19. een vrije vertaling.

20. een ruwe plank.   23. een ronde tafel.
 21. ruw weder.   24. in ronde woorden.
 22. ruwe manieren.

34. Voorzoover mogelijk in den lijdenden vorm overbrengen.

1. De Heeren L en R hebben den raad meegedeeld, dat de minister van waterstaat hun concessie heeft verleend voor den tijd van 30 jaren, en dat zij die aanvaard hebben.

2. Ongeveer halverwege ontving ons een juichend gezelschap, grotendeels schilders, die daar een picnic hadden.

3. Langzamerhand stak de algemeene vroolijkheid ook hem aan en toen een van de jonge kunstenaars in welgekozen be-
 woordingen op zijn gezondheid had gedronken, stond hij op en hield een toespraak, waarin hij met groote geestdrift doel en wezen van de kunst huldigde.

4. De commissie van onderzoek zet met prijzenswaardigen ijver den arbeid voort, dien de vroegere Panama-maatschappij onder zooveel onspoed is begonnen.

5. Toen in Februari 1895 de heer Hill zijn fotografische opname deed, waarvan hij een reproductie aan zijn tijdschrift-artikel heeft toegevoegd, waren er op die plek vijf lokomotieven aan 't vervoeren van de specie, die men uit den bergtop groef.

6. Alle oude vrienden van Twickel zullen de veranderingen, die de groote tuinbouwkundige in den omtrek van 't beroemde kasteel heeft aangebracht, wel als verbeteringen en verfraaiingen erkennen.

35. Voorzoover mogelijk in den bedrijvenden vorm omzetten.

1. Met voldoening zal door iederen Nederlander vernomen worden, dat door den beroemden Duitschen waterbouwkundige niets te verbeteren werd gevonden in den aanleg van onze haven.

2. Door de laatste gebeurtenissen in Transvaal en in Engeland en vooral door de zekere voorliefde, die door de Engelschen voor den vrijbuiters Jameson aan den dag gelegd wordt, werd ik herinnerd aan een aardig boekje, dat indertijd door den Heer D. L. uitgegeven is onder den titel „Volksdwalingen en volksdwaasheden uit den ouden tijd.”

2. Robin Hood is in romans en liederen bezongen en zijn deugden, die niemand opgemerkt zou hebben, als hij een eerlijk man ware geweest, zijn nog niet vergeten en zullen nimmer vergeten worden, zoolang er Engelschen in de wereld zullen zijn.

4. Jack Sheppards dierbaar gelaat werd door Thornhill op 't doek gebracht en de schilder daarvoor in een Engelsche courant geprezen.

5. De wreedheid van Turpin tegenover een oud vrouwtje, dat door hem op het vuur werd gezet, waardoor zij moest gedwongen worden haar geld voor den dag te brengen, wordt voor niet minder dan een kostelijke grap gehouden. Bij zijn terechtstelling werd door 't bewonderende volk verhinderd, dat zijn lijk naar de snijkamer gebracht zou worden.

6. Er zijn er, door wie gij, Jameson, als een martelaar zult worden vereerd, door wie het bejammerd zal worden, dat de gentleman-vrijbuiters door de lomperds van Transvaal is overrompeld, door wie gij ingehaald zult worden als een overwinnaar, toegejuicht als een nationale held.

36. LIJKKRANS VOOR MIJN DOCHTERTJE.

- 1 Een rei van englen zag
 Door 't dunne wolkfloers heen,
 Of ergens hier beneên
 Een zuivere parel lag,
 5 Die waardig was te pralen
 In 't goud van 's hemels zalen.

In 't einde viel het oog
 Op Margareetje, een wicht,
 Dat pas door 't levenslicht,
 10 Bestraald werd van omhoog,
 En blijdschap noch ellende,
 Noch deugd, noch ondeugd kende.

Dat paradijs vol glans
 Behaagde 't Engendom.
 15 Des daalde 't in een drom
 Van 's hemels hoogen trans
 En streek met penne en veder
 Bij Grietjes wiegje neder.

Hier nam het met een vaart
 02 Dat pareltje in zijn macht,
 Belonkte en kuste 't zacht,
 En vloog er mee van de aard'
 Naar 't rijk der zaligheden,
 Doch liet de schulp beneden.

DIRK SMITS.

Opgaven.

Geef door een omschrijving de beteekenis van :

lijkkrans — 't wolkfloers (2) — 't goud van 's hemels zalen
 (6) — 't levenslicht (9) — paradijs (13) — 't Engendom (14) —
 's hemels trans (16) — 't rijk der zaligheden (23).

*Geef een ander woord van ongeveer gelijke beteekenis,
 een zinverwant woord, voor :*

rei (1) — rij — in 't einde (7) — wicht (8) — ellende (11) —
 drom (15) — trans (16) — penne (17) — vaart (19) — schulp (24).

Zeg 't tegengestelde van :

engel — hemel — blijdschap — wieg.

Margareeta beteekent „parel”. Zou de dichter daaraan
 gedacht hebben? Waaruit kan men dat opmaken?

37. *Vervang de wijgedrukte adjectieven door een ander woord of door een uitdrukking, die de beteekenis weergeven :*

1. een bitter verwijt,	12. een bloeiende gezond-
2. een valsche sleutel,	heid,
3. het wegstervend geluid,	13. een bedrukte tijd,
4. het lachende veld,	14. hooge woorden,
5. een sprekende gelijkenis,	15. een diepe zucht,
6. schreeuwende kleuren,	16. een scherp gezicht,
7. blinde gehoorzaamheid,	17. een donkere toekomst,
8. een stilzwijgende voor-	18. een ijzeren wil,
waarde,	19. een stalen geheugen,
9. een rijke oogst,	20. het zilveren maanlicht,
10. een vurig paard,	21. een zilveren stem,
11. een koude groet,	22. een gulden waarheid.

38. *Schrijf met de volgende gegevens een*

BRIEFJE AAN EEN VRIEND.

De kerstvakantie nadert. Je herinnert je vriend aan zijn belofte. In de zomervakantie heb je een paar weken bij hem doorgebracht (hoe?). Hij heeft toen beloofd in de kerstvakantie bij je te komen. Je rekent er op; hebt al plannen gemaakt (welke?). Vertel hem met een enkel woord, hoe 't je op school gaat. Ten slotte iets van je huisgenooten meegedeeld en om spoedig antwoord gevraagd.

39. *Antwoord op den vorigen brief.*

40. *Maak zinnen, waarin de wijgedrukte woorden de daarachter aangegeven beteekenis hebben.*

N a g a a n = 1. volgen (eig.); 2. letten op; 3. onderzoeken;
4. overdenken; 5. zich voorstellen; 6. te langzaam loopen.

- Opzeggen = 1. meedeelen; 2. uit het hoofd zeggen; 3. mondeling of schriftelijk aan een bestaande overeenkomst een einde maken.
- Uitgaan = 1. uit een plaats gaan; 2. zijn oorsprong nemen, afkomstig zijn; 3. eindigen, ophouden; 4. verdwijnen; 5. uitdooven; 6. tot slot of einde hebben.
- Last = 1. het opgeladene; 2. wat drukt en bezwaart; 3. nood, verlegenheid; 4. opdracht; 5. een zekere maat of gewicht.
- Deel = 1. gedeelte; 2. afdeeling van een boek; 3. wat iemand toekomt; 4. plank; 5. leemen vloer.
- Doof = 1. niet hoorende; 2. gevoelloos; 3. uitgedoofd.

41. De wijldgedrukte woorden verklaren door een ander woord of door een omschrijving.

Omkomen. 1. Aan 't eind van de laan ziet hij vier personen den hoek omkomen. 2. Het is een heele toer met zoo'n klein traktementje om te komen. 3. In zulk vervelend gezelschap komt de tijd maar niet om. 4. Bij den brand in de fabriek van den heer S zijn er meer menschen omgekomen, dan men eerst gedacht had. 5. Als we de porties zoo groot maken, komen we er stellig niet mee om.

Raken. 1. Hij is een uitstekend schutter; hij raakt zelfs een vogel in de vlucht. 2. Het is zulk een teer weefsel; men mag er niet aan raken, of het valt in elkaar. 3. Wat raakt het hem, of ik uitga of thuis blijf? 4. Door zorgeloosheid raakte de brief onder andere papieren en eindelijk in de prullemand. 5. Het leed van anderen raakt dien harteloozen man nooit.

Gehoor. 1. Bij blinde menschen, zegt men, is 't gehoor meestal bijzonder scherp. 2. Als u het hem heel beleefd verzoekt, zal hij u op dit ongewone uur misschien toch wel

gehoor verleenen. 3. Hoe ernstig ik hem ook al 't verkeerde van zijn gedrag onder 't oog bracht en hem den weg ter beterschap aanwees, hij gaf aan mijn raad geen gehoor. 4. Waar deze beroemde spreker optreedt, daar heeft hij een overtalrijk gehoor. 5. 't Is jammer: hij heeft een mooie stem, maar geen gehoor.

Zin. 1. Welken van de vijf zinnen zou de mensch kunnen missen? 2. Die jongen is liever thuis dan buiten: hij heeft volstrekt geen zin voor 't mooie in de natuur, 3. Hij doet zoo vreemd; 't is of hij van zijn zinnen beroofd is. 4. De politie hield de beide vreemdelingen reeds lang in 't oog; men vermoedde, dat ze niets goeds in den zin hadden. 5. Als je mijn zin doet, blijf je daar vandaan. 6. 't Is moeilijk om het een ieder naar den zin te maken. 7. Dat gedicht is nog te moeilijk voor mij; ik vat de woorden wel, maar den zin niet. 8. We moeten den eersten zin van deze oefening ontleden.

42. *Geef nog de beteekenis op van de volgende uitdrukkingen.*

1. Tot opzeggens toe.
2. Bij iemand uit- en ingaan.
3. In- en uitgaande rechten.
4. Iemand iets ten laste leggen.
5. Het einde zal den last dragen.
6. Alle dingen hebben hun lusten en hun lasten.
7. Iedereen moet naar zijn vermogen in de algemeene lasten bijdragen.
8. Oostindisch doof zijn.
9. Uw oplossing raakt kant noch wal.
10. Van de wijs raken.
11. In 't vergeetboek raken.
12. Aan lager wal raken.
13. Zooveel hoofden, zooveel zinnen.
14. Van zins zijn.

43. *Zeg, of het wijdgedrukte woord in eigenlijke of in figuurlijke beteekenis voorkomt. Verklaar de fig. beteekenis door een ander woord of door een omschrijving.*

1. De tong kleefde mij aan 't gehemelte vast; ik vermachtte bijna van dorst. 2. Hecht niet te veel geloof aan die geruchten: ik geloof dat booze tongen ze uitgestrooid hebben. 3. De gaatjes in dezen riem zijn te nauw, de tong van de gesp kan er niet door. 4. Die man is gevaarlijk; hij heeft al menigeen met zijn gladde tong op den verkeerden weg gebracht.

5. Na veel jaren van onafgebroken vlijt en zorg geniet hij nu de vruchten van zijn arbeid. 6. Door de aanhoudende zware regens hebben de vruchten veel geleden. 7. Aan de vruchten kent men den boom. 8. Wie kent niet uit de geschiedenis van ons land tal van voorbeelden van de wrange vruchten van twist en tweedracht? 9. Twee jaar lang heeft hij zich toegelegd op de studie van 't Italiaansch en niet zonder vrucht.

10. De golven sloegen zoo wild over en in de boot, dat we gevaar liepen, dat het vuur uitgedoofd werd. 11. In 't vuur van zijn rede vergat hij blijkbaar, waar hij zich bevond. 12. Met oogen vol vuur luisterde de knaap naar de vertellingen van den ouden zeerob. 13. Het was een heerlijk oogenblik; in 't westen was de hemel een en al vuur.

44. *In zinnen te gebruiken, in eigenlijke en daarna in fig. beteekenis en de fig. beteekenis verklaren zooals in 43.*

bloed (3) — slang (2) — tand (2) — sleutel (3) — wortel (3)
— zee (2) — spiegel (3) — storm (2) — arm (*subst.*, 3).

45. *Met de volgende uitdrukkingen zinnen maken zóó, dat de beteekenis van de gegeven uitdrukking duidelijk uitkomt.*

1. Het hoofd laten hangen.
2. Met hangende pootjes komen.

3. De zaak is nog hangende.
4. Iets aan de groote klok hangen.
5. De huik naar den wind hangen.
6. De lier aan de wilgen hangen.
7. Iemand aan zijn woord houden.
8. Een bewering staande houden.
9. Iemand iets ten goede houden.
10. Gehouden zijn.
11. Zich aan iets laten kennen.
12. Hij wil er in gekend zijn.
13. Het klappen van de zweep kennen.

46. *Als oefening 45.*

1. Van den nacht den dag maken.
2. Een gat in den dag slapen.
3. Aan de orde van den dag zijn.
4. Het daglicht niet mogen zien.
5. Iets van de daken verkondigen.
6. Iemand iets op zijn dak schuiven.
7. Onder dak zijn.
8. Iemand onverwachts op zijn dak vallen.
9. Iemand iets in dank afnemen.
10. Aan een doovemans deur kloppen.
11. Met de deur in huis vallen.
12. Iets in druk geven.
13. Iemand uit den druk helpen.

47. *Vul het werkwoord in, dat zegt, welk geluid het genoemde dier maakt.*

De adder . . . . ; de bij . . . . ; de duif . . . . ; de eend . . . . ; de ekster . . . . ; de ezel . . . . ; de gans . . . . ; de geit . . . . ; de haan . . . . ; de hond . . . . ; de kakkerlak

. . . .; 't kalf . . . .; de kanarievogel . . . .; de kat . . . .;
 de kever . . . .; de kievit . . . .; de kikvorsch . . . .; de
 koe . . . .; de kraai . . . .; de krekel . . . .; de leeuw . . . .;
 de leeuwerik . . . .; de lijstster . . . .; de merel . . . .; de
 mug . . . .; de muis . . . .; de musch . . . .; de nachte-
 gaal . . . .; de ooievaar . . . .; 't paard . . . .; de pape-
 gaai . . . .; de pauw . . . .; de raaf . . . .; de rat . . . .;
 de tijger . . . .; de vink . . . .; de vlieg . . . .; de wolf
 . . . .; de zwaan . . . .; 't zwijn . . . .

48. Als de vorige oefening, maar nu van levenlooze dingen.

Wagens . . . .; de glazen . . . .; de deuren . . . .; schar-
 nieren . . . ., ...; gebinten . . . .; de wind . . . ., ...,
 . . . ., ...; de regen . . . . tegen de ruiten; de bladeren
 . . . ., ...; 't horloge . . . .; de klok . . . .,
 . . . ., ...; zijde . . . .; 't water in den theeketel . . . .,
 . . . .; de beek . . . ., ...; water . . . . uit den grond;
 de trom . . . .; de pen . . . .; de laarzen . . . .; zwaarden
 . . . .; schoten . . . .; 't spinnewiel . . . .; de donder . . . .;
 de vuurpijl . . . .; de brandklok . . . .; de kogels . . . .;
 't vuurtje . . . .; de kachel . . . .; de zweep . . . .; de
 sneeuw . . . . onder den voet; lepels en vorken . . . .

49. DE WENSCHEN.

1. Ali, in zijn bedecel,
2. Smeekt den Engel Gabriël
3. Om geleerdheid en verstand,
4. En ontvangt het van zijn hand.
5. Drie jaar later bidt hij weer,
6. En zijn wenschen is om eer;

7. Zijn begeerte wordt voldaan.
8. Nu ontbreekt er rijkdom aan.
9. Nauwlijks vraagt hij geld of goed,
10. Of hij zwemt in overvloed.
11. Thans zijn 't vrienden, die hij smeekt;
12. En hij heeft die, eer hij spreekt.
13. Daarop haakt hij naar gezag;
14. Hij bezit het nog dien dag.
15. Eindelijk dorst zijn ziel naar rust;
16. Hij verkrijgt zijn hartelust.
17. Die verveelt hem wederom,
18. En — de wanhoop maakt hem stom.
19. Wreevlig, dof, en buiten raad,
20. In een deerniswaarden staat,
21. Mijmrend, kwijnend zonder end,
22. Slaat hij 't oog naar 't firmament:
23. „Zie, o Hemel, hoe ik lij!
24. Is er geen geluk voor mij?”
25. Gabriël verschijnt op 't woord,
26. Zoo, als hij dit zuchten hoort:
27. „Slechthoofd” (zegt hij), „die daar klaagt,
28. Hebt gij ooit geluk gevraagd?”

Mr. W. BILDERDIJK.

Vragen en opgaven.

Wat is een bedecel (1)? — 't firmament (22)?

Hoe zegt men anders: Hij ontvangt het van zijn hand (4).
— Hij zwemt in overvloed (10). — Hij haakt naar gezag (13). — Zijn ziel dorst naar rust (15). — Zijn hartelust (16).
— Kwijnend zonder end (21).

Verklaar door een ander woord: wreevlig (19), dof (19), buiten raad (19), deerniswaard (20), mijmrend (21), zoo (26), slechthoofd (27).

50. *Vertel met uw eigen woorden op eenvoudige manier 't verhaal van De Wenschen.*

51. *Het ruimgedrukte door gelijkwaardige woorden of uitdrukkingen te vervangen.*

VERDOOLD.

Nog geen vierde uurs was ik onder weg geweest, of ik bevond, dat ik dwaas had gedaan, met mij van het gebaande pad te verwijderen; want niet alleen wist ik door de menigvuldige draaiingen, die ik moest bewerkstelligen, welhaast niet meer, waar ik mij bevond, en welken koers ik moest inslaan, maar het werd mij zelfs ten uiterste moeilijk om verder voort te komen ter oorzake van het hooge en dichte kreupelbosch en de vaste en losse steenen, met welke de bodem bezaaid was. Tot mijn groote ergernis deed zich, voor een wijle, geen heuvel aan mij voor, en toen ik ten slotte bij een kwam en dien besteege, waren de lichtjes verzwonden en mijn oog ontwaarde niets meer.

Het uitspansel hulde zich hoe langer hoe meer in een grauw kleed, en om de maat van mijn tegenspoed te doen overloopen, ving het ten laatste aan te regenen; ik begon nu te duchten, dat ik hier onder den blooten hemel zou moeten vernachten, en werd recht verdrietig op mij zelven, dat ik zoo weinig acht op den weg had geslagen, toen ik de poorten van V achter mij had gelaten. Ik had er nog niet lang geleden onder het gewoel der menschen twee van mijn koelies gezien, en het ware voldoende geweest hun te zeggen om bij mij te blijven en met mij naar P terug te keeren. Nu liep ik mogelijk gevaar het leven er bij in te boeten, dewijl ik voor tijgers had te vreezen. Het was omtrent de stonde, dat zij hun hollen verlaten en op roof uitgaan. Ik koesterde

evenwel de hoop welhaast een hut of een dorp aan te treffen; immers eindelijk moest ik wel uit dit onbetreden en woest oord komen.

52. *Als oefening 51.*

VERVOLG.

Dus doolde ik in een zwarten nacht en in den regen naar de grillen van het toeval, zonder te weten of ik voor- of achteruit ging. Eindelijk bevond ik mij andermaal bij een heuvel; hier was het, dat een vreeselijk ongeval mij wachtte. Terwijl ik, zonder nauwlettend acht te slaan op mijn treden, dien ijverig ga beklimmen, ten einde te zien, of ik geen licht of dorp kon ontdekken, verliest mijn rechtervoet eensklaps den grond, met den anderen rust ik op den uitersten rand van een zwarte diepte, die ik op dat oogenblik onder mij ontwaarde. Schielijk wilde ik achterwaarts schrijden, echter te laat: ik had mijn evenwicht verloren en schiet zijdelings naar beneden. Gelukkig pak ik in het vallen een kreupelbosch, dat aan den rand dezer diepte stond, en blijf er met beide handen aan hangen. Men kan zich verbeelden, hoe ik ontstelde. Met de uiterste inspanning mijner krachten poogde ik mij bij de takken van dit kreupelbosch weder op te lichten, nu met de eene, dan met de andere knie beproevende om hier en daar een vastigheid te krijgen. Het angstzweet brak mij in dezen ijzingwekkenden arbeid aan alle kanten uit. Bijna een halfkwartier hing ik dus in dezen kuil te spartelen. Al mijn pogingen waren vergeefs, mijn armen konden ten slotte het gewicht van mijn lichaam niet meer torsen — ik moest loslaten — en ik stortte (in de gedachte, dat een afgrond mij verslond) van boven neder.

Naar HAAFNER.

53. *De weggelaten zindeelen invullen en den naam van die zindeelen opgeven. Het in te vullen zindeel moet in de 13 eerste zinnen uit een substantief met of zonder bepalingen bestaan.*

1. Het bestuur belegde . . . . ten einde . . . . in te stellen zooals eenige leden, die . . . . hadden ingediend, dit verlangd hadden.

2. De jonge man aanvaardde met lust . . . . , en bedroog . . . . niet, die men van hem gekoesterd had.

3. . . . . moeten wij wat toegeven; . . . . mogen wij strengere eischen stellen.

4. Men geeft . . . . de vrijheid weer; . . . . staat men verlot toe; . . . . schenkt men zijn vertrouwen en . . . . biedt men zijn hulp aan.

5. Een vorst, die het gezag geheel alleen in handen heeft, heet . . . .

6. De man, van wien een geheel geslacht afstamt, is . . . .

7. Wie eenmaal gelogen heeft, blijft in veler oogen altijd . . . .

8. Menigeen, die nooit aan stelen dacht, is door valsche verdenking . . . . geworden.

9. Een staat, die geen vorst aan 't hoofd heeft, maar waar 't volk zelf 't hoogste gezag uitoefent, heet . . . .

10. Iemand, die hetzelfde ambt bekleed als ik, noem ik . . . .

11. Wie zich hoofdzakelijk bezighoudt met het vervaardigen en in orde houden van zwaarden, dolken enz., wordt . . . . genoemd.

12. Een testament noemt men ook wel met een paar Nederlandsche woorden . . . .

13. Meubels, huisraad en alles, wat daarbij behoort, heet in 't Nederlandsch . . . . , en de lijst, waarop ieder stuk genoemd is, noemt men met een vreemd woord . . . .

14. Verscheiden . . . . stoffen smelten, als ze verhit worden, en veel . . . . stoffen nemen een . . . . vorm aan, als men ze genoegzaam afkoelt.

15. In een . . . . schrijven (van niet minder dan acht

bladzijden) zette hij mij de zaak uiteen, terwijl ik slechts een . . . . overzicht had verlangd.

16. De mensch maakt zoowel gebruik van . . . . als van . . . . voedsel.

54. *Plaats naast ieder adjectief nog één of meer van ongeveer dezelfde beteekenis en daarna een passend substantief.*

1. een onschatbaar, ...	13. een stijfhoofdig, ...
2. een verschrikkelijk, ...	14. een dor, ...
3. een onbeschaamd, ...	15. een uitmuntend, ...
4. een zuinig, ...	16. een schandelijk, ...
5. een somber, ...	17. een belachelijk, ...
6. een tevreden, ...	18. een edelmoedig, ...
7. een verwelkte, ...	19. een standvastig, ...
8. een lui, ...	20. een alledaagsch, ...
9. een vreemdsoortig, ...	21. een onmetelijk, ...
10. een bang, ...	22. een armoedig, ...
11. een bondig, ...	23. een noodig, ...
12. een onvoorzien, ...	24. een onnoodig, ...

55. *Bij elk van de volgende substantieven moet een passend adjectief en nog een substantief van ongeveer dezelfde beteekenis gezocht worden.*

1. een . . . leidsman, . . .	12. een . . . verbintenis, . . .
2. een . . . gezag, . . .	13. met . . . beleid, . . .
3. een . . . kwant, . . .	14. een . . . begeerte, . . .
4. met . . . opzet, . . .	15. een . . . bedrijf, . . .
5. met . . . deernis, . . .	16. een . . . bezadigdheid, . . .
6. in . . . toorn, . . .	17. een . . . feit, . . .
7. een . . . nabestaande, . . .	18. een . . . tafereel, . . .
8. een . . . vermaak, . . .	19. van . . . afkomst, . . .
9. tot . . . spijt . . .	20. een . . . afkeer,
10. . . . onlusten, . . .	21. tot . . . schade, . . .
11. een . . . bezoldiging, . . .	22. een . . . eerbied, . . .

23. . . . gebruiken, . . .	26. een . . . aanhanger, . . .
24. een . . . toespraak, . . .	27. in . . . onmin, . . .
25. een . . . plan, . . .	28. . . . achterdocht, . . .

56. *Het ruimgedrukte door het tegengestelde vervangen.*

1. Iemand met vertrouwen tegemoet komen.	14. De ondergang van de republiek.
2. Iemand een weldaad bewijzen.	15. Tot groote vreugde van den kooper.
3. De voorstanders van de kermis.	16. Tot groote vreugde van den kooper.
4. De belagers van de vrijheid.	17. Tot groote vreugde van den kooper.
5. Met zijn bureu in on-eenigheid leven.	18. De snelheid van den bliksem.
6. Een paleis tot zijn woning hebben.	19. Een leerling in het vak.
7. Hinder van de warmte hebben.	20. De overdaad van menigen rijkaard.
8. Iemand met warmte ontvangen.	21. De stichting van Carthago.
9. De top van een berg.	22. De rampen van den oorlog.
10. Met bedaardheid handelen.	23. De aanneming van 't voorstel.
11. De bolster van de noot.	24. De engelen in den hemel.
12. Met geweld iets gedaan krijgen.	25. Iemand nadeel berokkenen.
13. Aan bakboord.	

57. *Als de vorige oefening.*

1. Een helder glas.	6. een vast lichaam.
2. helder water.	7. een vaste brug.
3. een heldere dienstbode.	8. vaste goederen.
4. helder weer.	9. vaste prijzen.
5. een heldere stem.	10. een vaste betrekking.

11. een vast inkomen,	20. zoet water.
12. een vaste gezondheid.	21. de zoete vruchten van
13. een vaste slaap.	den vrede.
14. witte wijn.	22. een ingewikkeld vraag-
15. witte wol.	stuk.
16. witte druiven.	23. een lage kust.
17. witte suiker.	24. een lage afkomst.
18. zoete appelen.	25. een lage daad.
19. zoete amandelen.	26. de oude volken.

58. *Zet in de volgende zinnen, waar 't aangaat, de werkwoorden van den bedrijvenden vorm in den lijdenden en omgekeerd.*

1. De heler zou den dader in den kuil hebben kunnen stooten, maar niet zonder zelf door hem nagesleurd te worden.

2. Naar ons medegedeeld wordt, is door den heer N N, aan wien men 't onderzoek naar 't fabriekswezen hier te lande had opgedragen, verzocht, hem van die opdracht te ontheffen, en hem weer als ingenieur bij den waterstaat aan te stellen.

3. Meermalen wordt de patroon door Hendrik verrast met teekeningen, die hij in zijn weinige vrije uren ontworpen heeft. Alles toont aan, dat hij ze met smaak en kennis van zaken heeft vervaardigd en in den regel gebruikt men ze zonder eenige wijzigingen in de fabriek als modellen.

4. Ze legden 't geschil in der minne bij en er werd geen woord meer over deze zaak gesproken; doch de man, die het twistvuur heimelijk had aangestookt, werd voorgoed uit den vriendenkring gebannen.

5. Wie van u heeft niet meer dan eens gelezen, dat Vondel de Prins der Nederlandsche dichters genoemd wordt, en 't is zeker niemand onbekend, wien men voor den grootston Nederlandschen schilder houdt.

6. In den beginne had de jonge werkman nog al eens allerlei tegenwerpingen gemaakt, als hij door een ouderen makker werd

aangezocht mee uit te gaan, want zijn ouders hadden hem altijd gewezen op den zegen, die door ingetogenheid en spaarzaamheid aangebracht wordt.

7. Als zijn trouw hart zijn verstand niet tot zwijgen had gebracht, hij zou uw listen wel doorzien hebben, en had hij u al niet verbeterd, gij hadt hem niet in het verderf gestort.

8. De koene klauteraar, dien de maneschijs thans meer blootgaf, dan hem lief was, boeide beiden om 't zeerst

59. Met een bijvoeglijken bijzin aanvullen.

1. Een bedaagd man is een man, ... 2. Een geheime vergadering is een vergadering, ... 3. Een zelfzuchtig vorst is een vorst, ... 4. Een gekwiteerde rekening is een rekening, ... 5. Een bezadigd man is een man, ... 6. Een schilderachtige kleederdracht is een dracht, ... 7. De Maandagsche markt is de markt, ... 8. Een ondermijnde gezondheid is een gezondheid, ... 9. Een kleedingstuk van achterlijken snit is een kleedingstuk, ... 10. Een stokebrand is iemand, ... 11. Met een naald, ... , kan men niet naaien. 12. Op ijs, ... kan niet gereden worden. 13. Een stoel, ... , is niet geschikt om er op te zitten. 14. Een leerling, ... , wordt nooit beloond. 15. Een vogel, ... , kan niet vliegen. 16. Hoe zou men ooit een vat, ... , kunnen vullen? 17. Het is licht te begrijpen, dat een akker, ... , weinig of geen voortbrengselen oplevert. 18. Wie zou met een pen, ... , kunnen schrijven? 19. Geen eerlijk man zal met een persoon, ... , willen omgaan. 20. Door een bril, ... kan niemand zien. 21. Een klok, ... , brengt ons maar in de war. 22. De meeste menschen houden niet van spijzen, ... 23. Water, ... , is een gezonde drank; water daarentegen, ... , is zeer schadelijk voor de gezondheid. 24. De rivieren, ... , hebben een snellen loop; maar rivieren, ... , stroomen slechts langzaam voort.

60. *Vervang de wijgedrukte woorden door andere (hier en dan meer passende), die ongeveer hetzelfde beteekenen.*

DE OLIFANT.

Wie is u gelijk, o voortreffelijk beest, wie is u gelijk onder de luidruchtige burgers der bosschen? Uw voorhoofd is als een ondoorboorlijke beukelaar; uw geweldige tromp als een verwoestende waterhoos; uw geduchte slag tanden zijn als twee uitspringende klippen in het midden der verbolgen zee; uw vervaarlijke stem is als een stormwind, die tusschen de kloven der bergen huult. De omvang van uw kolossaal lichaam is als een grauwe rots; die zich met haar grooten rug over de kruinen der boomen verheft; uw loop is deftig als de loop van een held, die van de zege terugkeert; fier en vol zelfvertrouwen treedt gij voort, in het bewustzijn van uw macht. Wie durft u onvergolden aanranden? Gij krachtige! wie zou tegen u kunnen bestaan, zoo gij trek tot moorden hadt, of zoo gij u niet buit voeddet? Doch gij haat het storten van bloed: onvervaard graast de schichtige ree aan uw zijde; zachtaardigheid is in uw gelaat, gevoel en erkentelijkheid in uw oogen. Gij, die wonderlijke vermogens bezit, den mensch alleen eigen; die ondervonden weldaden niet vergeet, noch ondervonden smaad ongewroken laat, en uw vrienden kent, wanneer uw machtig hart van gramschap zwelt! Als een alles overweldigende drift zijn bloed doet koken, en de heugenis aan zaliger dagen, toen hij nog in onbegrensde vrijheid door de wouden zwierf, hem in toorn ontsteekt, dan luistert hij naar de kalmeerende woorden van zijn geleider en bedaart op diens toezeggingen en streelende redenen; hem bemint hij als een vriend; oplettend volgt hij zijn wil, en gehoorzaamt nauwgezet zijn orders. Zoo hij ten

kamp wordt geleid, paart hij stoutheid aan beleid, in den razenden kamp beschermt hij zijn heer, ten koste van zijn leven. Wie staat niet verbaasd over zijn snedig begrip en bijna menschelijk oordeel?

N. J. HAAFFNER.

61. EEN BRIEF.

Je bent op een morgen uit visschen geweest en vertelt daarvan 't een en ander in een brief aan je vriend.

De voorbereiding; afspraak met een kameraad; wie voor 't aas zou zorgen; wat voor aas enz.

Hoe laat je hem afgehaald hebt, of hij jou. Samen naar buiten; heerlijke morgen; stilte. — In de stad een enkele werkman al naar zijn werk. Buiten op 't land hier en daar een boer al aan den arbeid.

Op de plaats van bestemming aangekomen. Of er ook andere hengelaars waren of later kwamen. Hoe 't met de vangst gegaan is. Wat er voor proviand meegenomen was. Hoe laat terug.

Op weg naar huis zag 't er anders uit als bij 't uitgaan: een en ander daarvan vertellen. Thuiskomst.

62. *Het ruimgedrukte vervangen door woorden en uitdrukkingen van dezelfde beteekenis.*

NA NIEUWJAAR.

Nu is de kortste dag toch gelukkig daarheen, en het sombere weer doet denken, dat er hoegenaamd geen dag meer is; — en het gemis van een zomer verleden jaar is ons vergoed door een winter, die voor twee kan doorgaan. En oudejaarsavond met het sermoen in de kerk en de oesters thuis hebben we ook achter den rug en 1861 blaast ons vreemd en koud tegen aan 't hoofd der couranten en kost ons inspanning om het in plaats van 1860 boven onze brieven te zetten. En wij bekennen, dat het oude jaar „omgevlogen” is, als wij niet denken aan de

dagen van verveling, die wij daarin beleefd hebben, en nagaan, hoe luttel wij uitgevoerd hebben, — en „overgeleverde rekeningen” worden dagelijks gewacht, en komen geregelder aan dan de brieven ter beantwoording van onze heilwenschen met den Nieuwjaarsdag. De klepperlieden, die op dien dag voor de eerste en laatste maal in ’t gezicht waren, als ruige, roodneuzige, onhebbelijke verschijningen, te midden van een atmosfeer van jenever, zijn weer verdwenen, en hun prenten en gedichten zijn in handen der kinderen en de fooien, die ze opgehaald hebben, in de geldladen der kroeghouders. Slordige dienstboden hebben het „nieuwjaar” met graagte aangenomen, — insgelijks sommige, die niet slordig zijn, waarop de huismoeder gesteld is. En de Eerste Kamer is over de begrooting heengelopen, en het ministeriële kegelspel is op één na blijven staan, in weerwil van al de sneeuwballen van de ondeugende jongens van de Tweede Kamer.

Naar DEN OUDEN HEER SMITS.

63. *De wijdgedrukte woorden in zinnen te gebruiken in de daarachter opgegeven beteekenis.*

- Verloopen = 1. met loopen doorbrengen; 2. voorbijgaan;
3. in verval geraken; 4. verkeerd loopen;
5. vervallen, ongeldig worden; 6. (*als
adjectief*) versleten.
- Uitbreken = 1. met kracht of geweld uit iets anders te
voorschijn halen; 2. zich met geweld be-
vrijden; 3. vrijmaken van het gewone dage-
lijksche werk; 4. op de huid te voorschijn
komen; 5. plotseling ontstaan; 6. plotseling
laten hooren.
- Vaart = 1. het varen; 2. tocht; 3. scheepvaart;
4. kanaal; 5. snelheid; 6. ondergang.

L e g e r	= 1. rustplaats, bed; 2. verblijfplaats van sommige dieren; 3. kamp; 4. een menigte voor den oorlog toegeruste krijgslieden; 5. (<i>fig.</i>) groote menigte.
O p e n i n g	= 1. een gat; 2. het openen; 3. het beginnen met iets, het in werking stellen van iets.
V r i j	= 1. niet belast, niet behept met; 2. onbelemmerd; 3. onafhankelijk; 4. kosteloos; 5. niet in beslag genomen; 6. niet letterlijk of woordelijk.

64. *De wijdgedrukte woorden verklaren door een woord of door een omschrijving.*

Verstaan. 1. 't Was er doodstil; niemand van de honden toehoorders verroerde zich; men wilde elk woord van den gevierden spreker verstaan. 2. De éénige taal, die hij vloeiend bezigde, was er een, waarvan geen ander sterveling aan boord een syllabe verstond: het Alfoersch. 3. Denk er om, dat je je tong in toom houdt: die meneer verstaat geen gekheid. 4. 't Is niet te verwonderen, dat uw zwager zoo algemeen bemind is: hij verstaat uitnemend de kunst om met menschen om te gaan. 5. Vrijheid is een heel mooi ding; 't hangt er maar van af, wat men er onder verstaat. 6. Ik versta zulke grappen niet, begrepen?

Opkomen. 1. Opeens viel hij onder zijn last neer en kon niet weer opkomen. 2. Daar zag ik bij 't doffe licht eener nevelige maan een gedaante de kajuitstrap opkomen. 3. Hoe laat komt om dezen tijd van 't jaar de zon op? 4. We deden al ons best thuis te zijn, vóórdát er een onweer mocht opkomen. 5. De ziekte heeft hem sterk aangegrepen; als hij er van opkomt, zal 't mij verwonderen. 6. Hij is van niets opgekomen, maar tot zijn eer moet erkend worden, dat hij er zich niet in 't minst op verhoovaardigt. 7. Wat ik

gezaaid heb, is niet opgekomen. 8. Is 't nooit bij u opgekomen, dat zulk een levenswijze verderfelijik voor u kon zijn? 9. Tegen 't einde van deze maand moeten de verlofgangers weer opkomen. 10. Als 't hem toegestaan wordt, zal hij voor zijn broer opkomen. 11. Kom eens op, als je durft. 12. In deze coupé mag gerookt worden, mits geen van de medereizigers er tegen opkomt. 13. Daar hun vader gestorven is, komt hun oom voor de rechten van zijn broers kinderen op. 14. Ik wist het wel, maar ik kon er zoo gauw niet opkomen.

Grond. 1. Raap eens vlug op, wat daar op den grond ligt. 2. 't Huis is tot den grond toe afgebrand. 3. De rogge kan veel meer koude verduren dan de tarwe en gedijt op veel minder goeden grond, zoodat ze bijzonder geschikt is voor onze zandgronden. 4. De zee is daar zoo diep en de stroom zoo sterk, dat we bij geen mogelijkheid grond konden peilen. 5. Met veel zorg heeft men den grond gelegd voor een nieuwen watertoren. 6. Hij werd aangeklaagd op grond van een sterk republikeinsch getint artikel in een van de couranten. 7. Hier is de platte grond van 't nieuwe gebouw, dat bestemd is om 't oude muzeum te vervangen.

65. *Geef de beteekenis op van de volgende uitdrukkingen.*

1. Als het tij verloopt, verzet men de bakens.
2. Een verlopen student.
3. 't Verloop van een ziekte.
4. 't Zal zoo'n vaart niet loopen.
5. Iemand in 't vaarwater zitten.
6. Iemand opening van zaken geven.
7. Reden verstaan.
8. Een goed verstaander heeft maar een half woord noodig.
9. 't Opkomende geslacht.
10. De grond brandde onder mijn voeten.

11. Een rekenaar van den kouden grond.
12. Stille waters hebben diepe gronden.
13. Een zwarte arend op gouden grond.

66. *Zeg, of de wijgedrukte woorden in eig. of fig. beteekenis gebruikt zijn. Verklaar de figuurlijke beteekenis.*

1. 't Begint hier koud te worden; stook 't vuur wat aan.
 2. Begin je nu eerst aan 't eten klaarmaken, dan mag je wel goed aanstoken. 3. Die twee waren al lang op elkander verbitterd en hij heeft 't vuurtje aangestookt.

4. Hij haalde een broodkorst voor den dag, waarvan hij kleine stukjes afbrak. 5. Je moet de woorden niet zoo afbreken, maar de uitgangen duidelijk laten hooren. 6. Ik werd gedwongen mijn briefwisseling met mijn vriend af te breken. 7. Je moet den draad niet afbreken, maar afknippen. 8. Graaf Dirk liet het kasteel tot den grond toe afbreken. 9. Wat de eene wijsgeer als een onomstootelijke leer verkondigt, wordt door den anderen afgebroken.

10. In welk land wordt veel bier gebrouwen? 11. Niemand was op de gedachte gekomen, dat die man met zijn onnoozel gezicht zooveel kwaad zou brouwen.

12. In een oogenblik brandde er een lustig vuurtje in den haard. 13. Door onvoorzichtigheid heeft hij zijn vingers leelijk gebrand. 14. Een scherp antwoord brandde mij op de tong. 15. Voordat men de koffieboonen tot koffie maalt, moeten ze gebrand worden. 16. Hoewel zijn wonde smartelijk brandde, hield de man zich goed.

17. De zee is op deze plaats onmetelijk diep. 18. Hij kwam met afgemeten stap binnen en maakte een diepe buiging. 19. Men heeft platte borden en diepe borden. 20. Dit huisgezin verkeert in de diepste ellende. 21. Met een diepe stem zei hij 't ijzige gedicht op.

22. Een van mijn kennissen draagt bij voorkeur grijze

kleeren. 23. Zijn oom was iemand, die onder de wapenen grijs geworden was. 24. De oorsprong van deze gewoonte verliest zich in de grijze oudheid.

67. *In zinnen te gebruiken in eigenlijke en in figuurlijke beteekenis.*

dempen (2) — hangen (4) — vliegen (3) — bitter (3) — blind (4) — hoog (4) — arm (adj. 2) — flauw (2).

68. *Gebruik elk van de volgende uitdrukkingen in zinnen zóó, dat de beteekenis duidelijk uitkomt.*

1. Kiezen of deelen.	12. In zijn schulp kruipen.
2. 't Ruime sop kiezen.	13. Voor iemand kruipen.
3. 't Hazepad kiezen.	14. Iets blauw blauw laten.
4. Eieren voor zijn geld kiezen.	15. Zijn leven laten.
5. Iemand te na komen.	16. De handen in den schoot leggen.
6. Iets te boven komen.	17. Een pleister op de wond leggen.
7. In opspraak komen.	18. Iemand iets ten laste leggen.
8. In zwang komen.	19. Iemand lagen leggen.
9. Over de brug komen.	
10. Den bons krijgen.	
11. Het te kwaad krijgen.	

69. *Als de vorige oefening.*

1. In duigen vallen.	9. Een gat in de lucht slaan.
2. Iets uit zijn duim zuigen.	10. Iemand 't vierkante gat wijzen.
3. Een eer in iets stellen.	11. In gebreke blijven.
4. De eer van het huis (van zijn land) ophouden.	12. Gemeene zaak met iemand maken.
5. Iemands eer bezwalken.	13. Genade voor recht laten gelden.
6. Iemand de laatste eer bewijzen.	14. Iemand den genadeslag geven.
7. De tafel eer aandoen.	
8. Ergens geen gat in zien.	

15. Veel gerucht maken (*fig.*). 18. Zijn geweten in slaap
 16. Voor geen klein geruchtje wiegen.
     vervaard zijn. 19. Ietsopzijingewetenhebben.
 17. Gewag van iets maken. 20. Gewicht aan iets hechten.

70. Invullen en zonder fouten schrijven.

1. Op 't bal bij d— burgemeester waren veel aanzienlijk— (*verl. deelw.*). Als je je vergist of je raa— verkeer—, dan kan men van je zeggen, dat je d— bal . . . . Kun je dez— uitdrukking verklaren?

2. Uit d— beet wordt d— beetwortelsuiker . . . . Van d— beet van een doll— hond . . . . men niet licht.

3. De meid heeft het blik zoo blank . . . ., dat het wel zilver . . . . Met een strak— blik . . . . d— oud— man uit het raam.

4. Laat d— . . . . bloed met rust: hij doet *immers* niemand kwaad. Bij een oloop te A werd er . . . ., dat het bloed er langs liep.

5. Al is 't buis van di— jongen dun en . . . ., een scheur is er niet in te . . . ., wel is 't hier en daar . . . . We zagen d— buis zonder aver^{ei}_{ij} d— haven . . . .

6. D— das . . . . d— dag slapende . . . .; des nachts . . . . ^{hij} . . . . Wie zich aan een dik— das . . . ., die kan ^{hem}_{ze} moeilijk . . . .

7. In kort— tijd had d— onbezonnen jongeling 't vrij groot— fortuin, dat zijn vader hem had nagelaten, ... D— fortuin was d— koopman een kort— poos . . . ., maar weldra . . . . ^{het}_{ze} hem d— rug . . . .

8. Aan 't hof is nooit een hoveling te veel. D— woest— plek van voor twintig jaar is in een heerlijk— lusthof . . . .

9. Hij . . . . zich met d— hoop op d— goed— . . . . van d— onderneming. Een haan vond een parel op een mest hoop en liet . . . . verachtelijk liggen.

10. Van di— kant . . . . , kon je wel gelijk hebben.
Brussel is van oudsher . . . . om zijn fijne kant.

11. In twee scho^oten . . . . d— jager 't koppel patrijzen.
D— officier . . . . zijn degen van d— koppel los.

12. D— een— waar wor— bij de maat, d— ander—
bij . . . . verkocht. Soldaten . . . . op d— maat. Wi— zijn
maat in d— nood . . . . , is . . . .

13. Meer dan één— pink heeft in d— laatst— storm
groot— . . . . geleden. Wat bedoel ik, als ik zeg: „A heeft in
zijn één— pink meer verstand dan B in zijn heel— lichaam”?

14. Een braaf soldaat . . . . d— hem toevertrouwd—
post niet. Heb je d— post nog niet zien voorbijgaan? Ga
dan even naar d— post en hoor eens, of er ook een brief
voor mij is. Aan d— een— post van d— deur is 't huis-
nummer . . . . In de boeken van di— nauwgez— koopman
vin— je geen enkel— post, di— niet behoorlijk . . . . is.

15. Met d— punt van zijn degen . . . . hij zijn tegen-
partij een ernstig— . . . . In 't middelpunt van d— cirkel
. . . . alle stralen . . . . Over dat punt zullen we een
ander— keer nog wel eens . . . .

16. Wat bedoel— men met „d— Schrift”? 't Schrift
van di— knoeier is . . . .

17. D— wind . . . . 't stof voor zich uit. 't Kleed van
d— koningin was uit d— fijnst— stof . . . .

71. *Maak 't verschil in beteekenis tusschen de ruim-
gedrukte gelijkkluidende woorden van oefening 70 duidelijk
door een enkel woord of door een omschrijving.*

Voorbeeld:

bal, m. is een *min of meer bolrond voorwerp*.

bal, o. is *danspartij*.

beet, m. *komt van 't werkw. „bijten”*.

beet, vr. is *beetwortel*.

72. Breng de volgende woorden in hun verschillende beteekenissen in zinnen en geef ook 't geslacht aan.

deken — drop — els — greep — helm — kamp — knop —
loods — muil — palm — pas — patroon.

73. DE JONGE BAARS.

1. Een jonge baars, in 't heet seizoen,
2. Lag, domlend, in een sloot,
3. Wier oppervlak van krozig groen
4. Een luwe schaduw bood.

5. „Och”, geeuwde hij een makker toe,
6. „Wordt ge ook geturkt als ik?
7. „Wat ben ik al die wijsheid moe,
8. „Die 'k thuis aanhoudend slik!

9. „Dat oude volkje, loom en laf,
10. „Voorziet uit alles kwaad:
11. „Hem waar de vreugd van 't leven af,
12. „Die leefde naar hun raad.

13. „Het lekkerst, dat ge proeven kunt,
14. „Moog drijven in den vliet,
15. „Zij droomen van een angelpunt,
16. „En schreeuwen: roer het niet!”

17. Bij 't zeggen schuift het kroos vaneen,
18. En door het groen verdek
19. Wringt, kronkelend, een worm zich heen,
20. Een pier zoo vet als spek.

21. Een oude Zeelt verroert geen vin;
22. Het baarsje hapt het aas —
23. Met schiet een haak zijn kieuwen in:
24. Gevangen is de dwaas.

25. De henglaar stopt hem in zijn net;
26. Daar vloekt hij nu zijn waan:
27. „Ach, had ik, ouderslief, gelet
28. „Op uw zoo wijs vermaan!

29. „Dat zweer ik: zoo 'k het nog ontspring,
30. „Stipt volg ik steeds uw raad!”
31. „Baars! (zei de man, die schrappen ging)
32. „Die eed komt wat te laat.”

Mr. A. BOGAERS.

Vragen en opgaven.

Wat is het seizoen? — en wat wordt er bedoeld met 't heet seizoen (1)?

Zeg eens anders: een luwe schaduw (4) — toegeeuwen (5) — geturkt (6) — een angelpunt (15) — roer (16) — het groen verdek (18) — mèt (23) — zijn waan (26) — vermaan (28).

Wie wordt er bedoeld met: hem (11) — zij (15) — het (29)?

Wat is een oppervlak van krozig groen (3)?

Die schrappen ging staat er in regel 31. Is dat volledig gezegd, wat er bedoeld is, of is er iets uitgelaten?

74. *Vertel met uw eigen woorden de geschiedenis van De jonge baars.*

75. *Het ruimgedrukte door een synoniem of een synonieme uitdrukking vervangen.*

BESCHOUWING.

Wij zaten daar nu, wat het uitzicht aanbelangde, op een plekje uit duizend. Er was geen tochtje in de lucht. Het meer sluimerde roerloos. Aan den zoom, tusschen de met mos bewassen steenen, rees en daalde zachtjes het water, gelijk de borst van iemand die slaapt

bij het ademen; doch naar het midden bedierf geen zwellen, geen rimpeltje het spiegelbeeld van de zwarte bergen rondom en van de tintelende avondster. In de verte klonk dansmuziek — een hortend polkadeuntje, tot in het oneindige door een paar violen en een trompet opgedreund, met een snorkende trombone op den achtergrond, melankolieke klarinet-tonen en matte bekkenslagen er tusschen. Dit verklaarde, hoe bij onze landing het dorpje als uitgestorven was: half de burgerij zwierde in den bruiloftscirkel, en de rest stond te kijken er om heen. Anders was er niets, dat de ernstig stemmende stilte verstoortte. Ik koesterde de overtuiging, dat de vedelaars schromelijk krasten, en dat het aanschouwen van een paar dozijn knapen en deernen, in 't rond hotsend bij een valsche muziek, kwalijk in harmonie ware geweest met onze schoone zomeravond-stemming. Doch het dichte loover, werkend als een filtrum, liet slechts de pikant eenvoudige melodie tot ons oor doordringen, van alle schorheid gelouterd; en nu ons oog de plompe voeten en de gloeiende aangezichten niet kon waarnemen, nu mochten wij ons immers een klein Arkadië droomen, op de onschadelijke spelen van welks herders en herderinnen zelfs de statige Alpen en de onvergankelijke sterren hadden kunnen nederblikken met patriarchaal welgevallen.

Naar C. VAN NIEVELT.

76. *Als de vorige oefening.*

IN CHIAVENNA'S PARADISO.

Hier zit men, hetzij om Italië's beemden te begroeten, hetzij om hun een afscheidsblik toe te werpen; verrukt bij den aantocht van het komende, of weemoedig dankbaar bij de herinnering van het doorvlogene — steeds

echter in een stemming, die met het leven verzoent en veel tobbens vergoeden kan.

Ook ons was eenmaal het geluk beschoren, daar te toeven. Eenmaal, in het begin eener Julimaand — het jaar des Heeren doet niets ter zake, noch het oogmerk der reis, noch de samenstelling van ons klein gezelschap — eenmaal was het ook voor ons zulk een dag der dagen geweest, waarop de zon gestraald had over onze wandeling, als lustte het haar zelve ons bij haar vollen glans de schoonheid te toonen van dit haar troetelkind. Het werd avond. Reeds neeg de gloed achter de hoogten. Het vuur, dat de omliggende bergen den ganschen dag geblakerd had, week allengs voor koele tinten, weldadig voor het oog met haar diepere schakeering, gelijk na een schetterend fanfarespel het oor des menschen zich tegoeddoet aan de milde harmonie van een koraal. Tevens begon de *tramontana* ¹⁾ van de verre sneeuwspitsen ons zuchtjes in den hals te blazen, als waaierslagen verkwikkend. Denkt men zich bij dit een en ander nog, dat ons door bemiddeling van een bekende een flesch ijskoude Sassella was opgedragen, dan kan men zich genoegzaam voorstellen, hoe ons verblijf hierboven niet zonder welbehagen was.

Naar C. VAN NIEVELT.

77. *Verander het tusschen haakjes geplaatste in een bijzin en zeg, wat voor bijzin 't is. Als de haakjes tusschen aanhalingsteekens staan, dan moet de bijzin den vorm van een aanhaling hebben.*

DE MIRT EN DE ROOS.

De mirt zag met ergernis (*haar achterstelling bij de roos*). Zij kon haar spijt daarover niet verkroppen. „(*Men beschouwt*

¹⁾ De Noordewind in Italië.

u als de koningin der bloemen, dit)” zei ze tot haar mededingster; maar ik geloof (*u die eer te kunnen betwisten*). (*De heerlijke geur van mijn bloemen*) is u toch niet onbekend. Ook weet u (*dit*) ongetwijfeld (*die bloemen zijn wit en mijn bladeren groen*). En vraag nu iedereen (*zijn wit en groen niet de edelste kleuren?*) „(*Ik wil op uw voortreffelijke eigenschappen niets afdingen, dit*)” was het antwoord van de roos; maar mijn kleuren boeien aller blikken en (*de voorkeur van mijn geur boven den uwen*) behoeft niet gezegd te worden. De mirt moest (*de waarheid van de woorden van de roos*) erkennen. „(*Maar uw doornen*)” voegde ze er bij. „(*De door uw bekoorlijkheden verlokte*) heeft maar al te dikwijls berouw van zijn dwaze voorkeur.”

„Mijn doornen,” zei de roos, „weehouden menige drieste, schendende hand, en (*hem, hij heeft mij met wat moeite en voorzichtigheid verworven,*) ben ik dubbel zooveel waard.”

Daartegenover voerde de mirt aan „(*haar zonder tegenweer zich overgeven aan den eerste den beste*)”.

Nu trachtte de roos haar (*dit*) aan 't verstand te brengen (*daarin lag juist de reden van haar minderheid*). (*Het met moeite verkregene*) verhoogt het genot.

78. *Plaats naast elk van de volgende adjectieven nog een of meer van ongeveer dezelfde beteekenis en dan een daarbij passend substantief.*

1. een dankbaar, ...	10. een gluiperig, ...
2. een beweeglijk, ...	11. een billijk, ...
3. een bedeesd, ...	12. een gemoedelijk, ...
4. een schraal, ...	13. een gemelijk, ...
5. een hoogdravend, ...	14. met ingehouden, ...
6. een leugenachtig, ...	15. een luimig, ...
7. een verheven, ...	16. op grimmige(n), ...
8. een aanmerkelijk, ...	17. een roekeloze, ...
9. een aandoenlijk, ...	18. een trotsch, ...

19. een vleierend, ...	22. een kalm, ...
20. een eindeloos, ...	23. een braaf, ...
21. een bekwaam, ...	24. een lastig, ...

79. *Plaats naast elk van de volgende substantieven een ander van ongeveer dezelfde beteekenis en bedenk dan een bij beide passend adjectief.*

1. een . . . nevel, . . .	15. een . . . wanbedrijf, . . .
2. een . . . glimp, . . .	16. een . . . gehechtheid, . . .
3. een . . . toeleg, . . .	17. met . . . toestemming, . . .
4. een . . . bezwaar, . . .	18. in . . . voorspoed, . . .
5. een . . . opschik, . . .	19. een . . . vergrijp, . . .
6. een . . . gil, . . .	20. een . . . leed, . . .
7. een . . . teug, . . .	21. een . . . beschuldiging, . . .
8. een . . . zege, . . .	22. een . . . toelichting, . . .
9. een . . . voorstelling, . . .	23. in . . . brooddronkenheid, . . .
10. een . . . schets, . . .	24. een . . . tuchtiging, . . .
11. een . . . trant, . . .	25. een . . . trots, . . .
12. een . . . bate, . . .	26. na . . . weifeling, . . .
13. een . . . voorstander, . . .	27. een . . . streven, . . .
14. . . . hoon, . . .	28. een . . . voorkeur, . . .

80. *Schrijf een geregelde vertelling met behulp van de onderstaande aanwijzingen.*

SPAARZAAMHEID IS GEEN GIERIGHEID.

Brand op een dorp — rieten daken — schuren met graan — hooi — 't heele dorp afgebrand.

Twee mannen uitgestuurd om graan — bij een welgestelden boer — de boer juist op 't erf — zijn knecht bestraffen — gereedschap van den vorigen dag niet schoongemaakt en geborgen — „zal wel gierig zijn” — de boer vriendelijk op hun

toe — zij vertellen — aanzienlijk geschenk in geld — belofte een grooten voorraad graan te sturen — zij geroerd, dankbaar — niet verwacht — bekennen hun verwondering.

Antwoord: Waardoor in staat wel te doen.

81. *Vervang het ruimgedrukte door de tegenstelling.*

1. De sterke heeft altijd gelijk. 2. Rijkdom is 't kind van de zuinigheid. 3. Armoede is geen schande. 4. De gelegenheden om kwaad te doen zijn talrijk; vermijd ze. 5. Het hart van den eerlijken mensch is een open boek, waarin iedereen kan lezen. 6. Goede trouw ontward de meest ingewikkelde zaken. 7. Jongelieden gevoelen zich meestal gelukkig, omdat ze naar de toekomst uitzien. 8. In de stad gaat men laat naar bed. 9. Een kind, dat zijn ouders gehoorzaamt en hun eerbiedigt zal een goed burger worden. 10. Arbeid adelt. 11. In tegenspoed herinnert men zich zijn vrienden: 't ongeluk brengt het geheugen terug. 12. Hij, die te veel heeft, kan aan een bedorven maag sterven. 13. 't Is laf den dood te vreezen. 14. Berisp onder vier oogen. 15. Herinner u een ontvangen dienst. 16. De arme verkoopt het noodzakelijke. 17. Wie u een dienst bewijst en er over zwijgt, verhoogt er de waarde van. 18. Een goede zoon is de trots en de troost van zijn ouders. 19. Eendracht maakt macht. 20. Ik hoor met blijdschap, dat het u voorspoedig gaat.

82. *Vul één of meer passende werkwoorden in, die ongeveer hetzelfde begrip uitdrukken als 't eerste van dezelfde reeks.*

1. De les begint. De kerk . . . . De dag . . . . De avond . . . . Een onweer . . . . Een oproer . . . . Een storm . . . . Een vuur . . . . Een ziekte . . . . Een rivier . . . . Een lied . . . . Een tentoonstelling . . . . Een reis . . . . De onderhandelingen . . . . Een onderneming . . . . De vergadering . . . .

2. Een ambtenaar kan eervol uit zijn betrekking worden . . . . Soldaten worden . . . . Een vorst wordt somtijds . . . . Vreemde landloopers worden . . . . De doodstraf is in ons land . . . . Een wet kan . . . . worden. Een oproer wordt . . . . Een twist wordt . . . . Een vergadering wordt . . . . Een onderneming wordt . . . . Van een plan wordt . . . .

3. Men doet of . . . . zijn plicht. Men . . . . zijn woord. Men . . . . zijn belofte. Men . . . . zijn gelofte. Men . . . . zijn taak. Men . . . . de belangen van stad en land. Men . . . . al zijn krachten, om het goede te . . . .

4. Een tafel wordt gemaakt. Een huis wordt . . . . Een spoorweg wordt . . . . Een schip wordt . . . . Een kanaal wordt . . . . Een beeld wordt . . . . Een belangrijke som wordt . . . . Een groot werk wordt . . . . Een dijk wordt . . . . Een park wordt . . . . Een stad wordt . . . . Een vereeniging wordt . . . . Een vrede wordt . . . . Een plan wordt . . . . Een aanslag wordt . . . . Een samenzwering wordt . . . . Een ontwerp wordt . . . . Een voornemen wordt . . . . Een bloedbad wordt . . . . Een brand wordt . . . . Een schade wordt . . . . Een redevoering wordt . . . . Een examen wordt . . . . Een misdaad wordt . . . . Een vonnis wordt . . . .

83. *Schrijf zonder fouten; vervang verder het tusschen haakjes geplaatste door een enkel adjectief, en plaats dat vóór 't subst., waarbij 't hoort. 't Ruimgedrukte wijst u den weg.*

1. Naar een gebruik (dat oudtijds in ons vaderland algemeen was) nemen nog in sommig— plaatsen d— genoodigd— na d— begrafenis aan een maaltijd deel (die voor allen gemeen is).

2. Zwart— diamant is d— (door dichters gebezigde) naam van d— steenkool.

3. Ze bewijs— ons dan ook (niet te berekenen) diensten

en is voor ons een brandstof (die niet gemist kan worden), di— in (een groot aantal) mijnen wordt aangetroffen.

4. Na een behandeling (die veel pijn had veroorzaakt) en (van langen duur was geweest) herstelde d— ziek— geheel.

5. 't Was geen reis (die aanlokte) over de vlakke (zonder einde) (die overal hetzelfde gezicht aanbod, even vervelend, als wanneer men lang achtereen een-en-denzelfden toon hoort).

6. De (met roem overladen) oude hoofdstad bracht haar zeelieden een afscheidsgroet (die grooten indruk maakte).

7. De Maleiers zijn menschen (die begeerig naar wraak zijn).

8. 't Gedrag (dat ten voorbeeld gesteld kan worden) en de dapperheid (waarvan geen ander voorbeeld is) van di— jong— officier wekten ieder— bewondering.

9. 't Verkeer (dat iederen dag plaats heeft) langs de spoorweglijnen (onder den grond) te Londen neemt nog steeds toe.

10. In d— straat (die er uitzag, alsof alles er dood was) kocht hij een paar krentebroodjes, die hij onder meer eetwaar (van die soort) voor een winkelraam zag liggen.

11. Na allerlei punten (van groot belang) met mijn zoon afgehandeld te hebben, gaf ik hem een vermaning (zooals een vader die behoort te geven) over zijn (van weinig eerbied getuigend) gedrag jegens zijn dansmeester.

12. Voor zijn moed (zonder weerga) in d— strijd (die zooveel bloed gekost heeft) heeft d— jong— zeeman een belooning (zooals een vorst die schenkt) met een (door den vorst zelf geschreven) schrijven van d— keizer ontvangen.

13. Heden ontvangen wij 't bericht (door middel van de telegraaf), dat d— heer P, oud-lid van d— vergadering (die de natie vertegenwoordigde) en sedert tien jaren burger (zonder eenig openbaar ambt) is gestorven.

14. Drie jaren geleden verkeerde d— zakkedragersbond in moeilijke omstandigheden (wat de financiën of geldzaken betrof); maar dank zij d— ijver van d— directeur (van toen ter tijd) is men di— moeilijkheden gelukkig te boven gekomen.

84. *Breng eerst de volgende uitdrukkingen in een goeden zin en vervang dan naar 't voorbeeld van de vorige oefening de adjectieven door een omschrijving.*

1. Overzeesche bezittingen.	16. plantaardig voedsel.
2. een spookachtig licht.	17. een eeuwenheugendelinde.
3. een weerloos volk.	18. een roodbruine schors.
4. onderlinge hulp.	19. een eigenaardig gebruik.
5. diepzinnige woorden.	20. eee vertrouwelijk gesprek.
6. een onheilspellende blik.	21. een verrukkelijk schouwspel.
7. een onweerstaanbaar ver- langen.	22. een schilderachtig land- schap.
8. een wazig verschiet.	23. mijn voormalige woon- plaats.
9. borstelige wenkbrauwen.	24. een splinternieuw pak.
10. een ontoegankelijk oord.	25. een oorspronkelijk plan.
11. een stokdoof grijsaard.	26. een slaafsche gewoonte.
12. een kerschversch nieuwtje.	27. een hardnekkig verzet.
13. een oppervlakkig oordeel.	28. een melodieus gedicht.
14. een heuglijk feit.	
15. een stoffelijk huldeblijk.	

85. *Maak een opstel over:*

EEN MARKTDAG IN DE STAD.

(Denk er om, dat het opstel niet heet „Op de Markt”. 't Verloop van den dag moet beschreven worden. Een anderen keer wel eens wat meer in 't bijzonder van de markt zelf).

's Morgens: In de vroege langs alle wegen van buiten naar de stad boerewagens. Boeren en boerinnen te voet (als 't veemarkt is, ook met . . .). Met den trein komen eveneens boeren en kooplieden. — Hoe 't daardoor in de stad is in tegenstelling met andere dagen.

't Wordt langzamerhand nog levendiger. De kooplieden vinden hun standplaatsen.

Tegen den middag: Doe een wandeling langs de ver-

schillende markten. Vertel wat er te koop is (*geen verdere bijzonderheden!*) Op welke markt het drukst en wanneer. — Wie er behalve de kooplieden voordeel hebben van de markt.

In den namiddag: De markt loopt langzamerhand af. Boeren en buitenlui blijven nog wat in de stad: waarvoor? Daardoor in de straten veel levendigheid. Ze vertrekken. Weer beweging en drukte zooals in den morgen.

Eindelijk de gewone toestand.

86. *Gebruik in zinnen de wijddrukke woorden in de daarachter opgegeven beteekenissen.*

Aanleggen = 1. aan het lichaam of aan een lichaamsdeel doen; 2. mikken; 3. beginnen of doen; 4. tot stand brengen; 5. den grond leggen tot (iets); 6. aanmaken; 7. toeven.

Oploopen = 1. (op iets) naar boven loopen; 2. opzwellen; 3. grooter worden; 4. ontdekken, opsporen; 5. zich op den hals halen; 6. hellen.

Inval = 1. 't plotselinge binnendringen; 2. een opkomende gedachte.

Pas = 1. stap; 2. een maat; 3. een weg; 4. vrijgeleide; 5. omstandigheid, keer of oogenblik; 6. geschikte gelegenheid.

Vlucht = 1. 't vliegen; 2. haast; 3. opgang (*fig.*) of hoogte; 4. 't wegloopen; 5. een vliegende zwerm; 6. afstand tusschen de beide uiteinden van de uitgespreide vleugels.

Loos = 1. niet vastzittend; 2. ijdel, voor den schijn, niet gemeend; 3. leeg; 4. listig, slim.

87. *Verklaar de ruimgedrukke woorden door een ander woord of door een omschrijving. Zie oef. 86.*

Voorkomen. 1. Wees zoo goed even te wachten; de winkel is achter, hij zal dadelijk voorkomen. 2. Zooëven heb

ik een dagvaarding gekregen: ik moet Zaterdag over veertien dagen voorkomen. 3. Het komt nogal eens voor, dat iemand door eigen schuld in 't ongeluk raakt. 4. De Kangoeroe komt alleen voor op Nieuw-Holland, Van-Diemansland, Nieuw-Guinea, de Aroe-eilanden en eenige naburige eilanden. 5. Het bericht, als zouden er in ons land petroleumbronnen ontdekt zijn, komt mij zeer onwaarschijnlijk voor. 6. Men moet het kwaad voorkomen, eer 't grooter vorderingen maakt.

Uitzetten. 1. Het duurde niet lang, of de kapitein besloot de booten uit te zetten. 2. Voordat we ons in 't bivak voor een paar uren ter ruste begaven, namen we de voorzorg vijf schildwachten uit te zetten. 3. Toen de vergadering in vollen gang was, trachtten eenige onruststokers de orde te verstoren: ze werden al spoedig bij den kraag gegrepen en de deur uitgezet. 4. Door de warmte zetten alle lichamen uit. 5. Daar hij zijn geld niet voordeelig kon uitzetten, heeft hij er landerijen voor gekocht.

Aangaan. 1. Wees zoo goed en ga even bij den boekhandelaar aan om te vragen, of ik de boeken nu haast krijg. 2. Bij 't aangaan van de kerk staan alleen de hoofddeuren open. 3. 't Gaat niet aan, dat de een alle voordeelen van den arbeid geniet, en de ander er weinig meer van heeft dan den last. 4. Toen de kleine knaap voor 't eerst naar school zou, ging hij aan als een bezetene. 5. De haas ging met den egel een weddenschap aan, die niet ten gunste van den eerste afliep. 6. Ik bemoei me liefst niet met zaken, die me niets aangaan.

Leven. 1. Er was geen spoor van leven meer in den drenkeling te bekennen. 2. Hij is een dood element, daar zit geen leven in; zijn broer daarentegen is enkel geest en leven. 3. Gerard Brandt heeft het leven van Michiel Adriaansz. de Ruiters beschreven. 4. 't Gaat mijn broer uitstekend: hij leidt een kalm, onbezorgd leven. 5. In een roman kunnen dergelijke dingen er door, maar in 't leven is 't anders. 6. Wat is er

een leven en een drukte op straat! 7. De smid heeft het paard, bij 't uitsnijden van den hoof, in 't leven geraakt.

88. *Geef de beteekenis op van de volgende uitdrukkingen.*

1. Hij heeft het er op aangelegd om mij te hinderen.
2. Aan alle heiligehuisjes aanleggen.
3. 't Is daar de zoete inval.
4. Iemand den pas afsnijden.
5. *Wat zijn:* looze zeilen, looze stengen?
6. Deze muur begint uit te zetten.
7. Op verbeurte van 't leven.
8. Dat is mijn lust en mijn leven.
9. De heer A, in leven notaris alhier.
10. Iemand van een oplopend karakter.

89. *Zeg, of de ruimgedrukte woorden eig. of fig. gebruikt zijn. Verklaar de figuurlijk gebruikte.*

1. Op 't bal ten hove was de bloem van de Haagsche aristokratie tezamen gekomen. 2. Een Japansche bloem, de Chrysanthemum, maakt in de laatste jaren een verbazenden opgang. 3. De Keyzer heeft een algemeen bekende bloemlezing samengesteld uit de werken van de negentiende-eeuwsche Nederlandsche dichters en prozaschrijvers.

4. Op 't platteland vindt men nog veel woningen met rieten dak en. 5. Onder zijn gastvrij dak heeft al menige ongelukkige rust en hulp gevonden. 6. Onlangs is hier een toevluchtsoord voor daklozen gevestigd.

7. Hoewel onze kapitein maar licht gekwetst was, kon hij toch aan dezen veldtocht niet meer deelnemen. 8. Ik had niet de bedoeling gehad iemand met mijn woorden te kwetsen.

9. In de zevende en achtste eeuw van onze jaartelling verkondigden ondernemende mannen als Willebrord en Winfried het Christendom in Germaansche landen. 10. 't

Angstig geschreeuw van de zeemeeuwen verkondigt den zeeman niet veel goeds.

11. Die man is niet te vertrouwen; meer dan eens heeft hij zijn woord gebroken. 12. De storm heeft den eik gebroken, alsof 't een rietje was. 13. Na zooveel wederwaardigheden was 't geen wonder, dat zijn kracht gebroken was. 14. De lichtstralen worden gebroken, als ze door een prisma gaan. 15. Nood breekt wet.

16. Ik was blij, dat ik weer thuis was. 17. Wie zou niet de bringer willen zijn van een blijde tijding en wie zou een ander niet gaarne een blijden dag bezorgen?

18. De weg is nu mooi droog, juist geschikt om een flinke wandeling te doen. 19. De kinderen van die arme visschers zijn al blij, als ze iederen morgen en avond droog brood hebben. 20. Wat een droge geschiedenis is dat, 't is bijna onmogelijk ze ten einde te lezen.

21. Zulk een koele ontvangst had ik daar niet verwacht. 22. Je moogt wel oppassen, dat je geen kou vat, 't is hier bijzonder koel. 23. 't Zal 't beste zijn, dat je de heele geschiedenis maar koel opneemt; er is toch niets aan te veranderen.

90. *In zinnen te gebruiken in eigenlijke en figuurlijke beteekenis; de fig. beteekenis verklaren.*

buigen (1) — doodslaan (2) — band (2) — dorst (1) — herfst (1) — vliegen (3) — warm (2) — glad (2) — scherp (3) — ijzere (1).

91. *Gebruik de volgende uitdrukkingen in zinnen zóó, dat hun beteekenis duidelijk uitkomt.*

1. Iemand om den tuin leiden.	5. Van de hand in den tand
2. Iemand bij den neus hebben.	leven.
3. Wie dan leeft, die dan zorgt.	6. Van den eenen dag op den
4. Als vroolijk Fransje leven.	anderen leven.

7. Leven en laten leven.	15. Met iemand overhoop liggen.
8. Een planteleven leiden.	16. Iemand links laten liggen.
9. Iemand de les lezen.	17. Dat loopt in de papieren.
10. Iemand uit het zadel lichten.	18. Dat loopt de spuigaten uit.
11. Iemand den voet lichten.	19. De deur bij iemand plat loopen.
12. De hand met iets lichten.	20. Het vuur uit de sloffen loopen.
13. Iemand's doopceel lichten.	
14. Voor de hand liggen.	

92. Als oefening 91.

1. Dat is niet met goud te betalen.	11. Den rooden haan laten kraaien.
2. Iemand gouden bergen be- loven.	12. Iets bij de haren er bij sleeven.
3. 't Gouden kalf aanbidden.	13. Haar op de tanden hebben.
4. Elk woord op een goud- schaaltje wegen.	14. Iemand in 't harnas jagen.
5. Er geen gras over laten groeien.	15. 't Hart op de tong hebben.
6. Te hooi en te gras.	16. Iemand een kwaad hart toedragen.
7. Iemand 't gras voor de voeten wegmaaien.	17. Iemand een hart onder den riem steken.
8. Grasduinen.	18. Iets op 't hart hebben.
9. Er kraait geen haan naar.	19. Zijn hart aan iets ophalen.
10. Zijn haan moet koning kraaien.	20. Een hartig woordje met iemand spreken.

93. Schrijf een geregelde vertelling met hulp van de volgende aanwijzingen.

KENNIS IS MEER DAN RIJKDOM.

Eenige kooplieden in den vreemde rijk geworden — met goud en edelsteenen op een schip naar 't vaderland — Si-

monides, een geleerde, klein vermogen, ook op 't schip — de rijken de beste plaatsen, de heerlijkste spijsen enz., op reis — luidruchtig, trotsch, spottend tegenover den stillen, eenvoudigen geleerde. —

Storm — schipbreuk — naar de nabijzijnde kust zwemmen — schatten zwaar — hinderlijk — wegwerpen of verdrinken — Simonides „neemt al 't zijne mee” nl. kennis — deze komt hem in de naburige stad te pas — zijn brood verdienen — de kooplieden arm — bedelen — hulp van Simonides.

94. *Invullen en zonder fouten schrijven.*

1. Een beeldsnijder snee— eens op d— pit van een kers verschillend— prachtig— figuur (mv.). D— kaars bran— veel te donker, je moet d— pit wat . . . . Dit laken is wel mooi op . . . ., maar er zit niet ^{de}_{het} minst— pit in.

2. Wi— een brief . . . ., di— niet of onvoldoende . . . . is, moet niet alleen ^{de}_t port, maar ook nog strafport betalen. Hoewel d— port ^{zijn}_{haar} naam . . . . aan Oporto, komt er toch veel wijn, die zoo genoemd— wor—, uit ander— str ^o_oken van de wereld.

3. Door een . . . . streek wist hij achter d— waarheid te komen. De Batavieren . . . . in een vruchtbaar—, maar onbewoond— streek tusschen Rijn en Maas. Met één woest— streek van zijn penseel . . . . hij d— mooi— schets.

4. 't Spek van walvisch (meerv.) en robben . . . . ons d— traan. 't . . . . gedrag van haar zoon heeft d— ongelukkig— moeder al menig— traan gekost.

5. Een edel vorst . . . . ook na zijn dood over de harten van zijn onderdanen. Tengevolge van d— streng— vorst is d— scheepvaart bijna geheel . . . .

6. D— edel— redder had nog niet het eerst— portaal . . . ., of hij zag d— trap onder zich reeds door d— vlammen . . . . 't Is overbeken—, dat d— Grieken tijdens Perikles een— hoog— trap van ontwikkeling . . . . hadden. Herr Grob . . . .

d— boer, d— om een— zitbank vroeg, een welgemikt— trap, met de woorden: „Ga daar op zitten, vlegel.”

7. D— . . . . stap van d— wacht is in d— doods— stilte duidelijk . . . . D— nachtelijk— zwerver werd— naar d— wacht gebracht, waar hij d— geheel— wacht verzamelt— von—.

8. Als om strijd . . . . d— rap— matr^ozen langs 't want op en neer. In d— bitter— koude is een warm— want niet . . . .

9. We wenschen u d— best— zegen op uw . . . . D— wet . . . . t— all— tijde met d— zegen te visschen.

10. Om aan zijn . . . . eer-, heersch- en roemzucht te voldoen . . . . Lodewijk XIV zich in verschillend— oorlogen. Toen zij 't bebloed— gezicht van d— knaap . . . ., ... d— verschrikken (*verl. deelv.*) moeder een diep— zucht.

95. *Maak het verschil in beteekenis tussehen de ruimgedrukte gelijkkluidende woorden van de vorige oefening duidelijk. Vgl. oefening 71.*

96. *Breng de volgende woorden in hun verschillende beteekenissen naar hun geslacht in zinnen en geef ook 't geslacht aan.*

rijm — sabel — schop — slag — teen — val — vlak — vlek — gang — knip.

97. DE ZITBANK.

Anekdote.

1. Het landvolk trad, belust op zeeke pacht,
2. Ter herberg in. Een disch en schrijftuig zijn gebracht;
3. De schrijver komt; Hans Gurgel volgt, wien 't kraaien
4. Bij 't afslaan toestaat; maar de spil, die 't al moet draaien,
5. Gaat stroef! 't Is de Intendant, Herr Grob.
6. (Wij staan op Duitschen grond, merkt ge in 't voorbijgaan op).

7. Grob wist zijn naadje met zijn Jonkers zij' te naaien,
 8. En toonde, waar hij kon, het klimmen van zijn moed
 9. Bij 't meerderen van zijn goed.
 10. Ook heden deed hij zulks! Het peinzend oog naar boven —
 11. De Uhlanenmuts op 't linker oor geschoven —
 12. De lippen met een pijp als een mortier bezwaard —
 13. Gesteveld en gespoord (voor zijn toekomstig paard) —
 14. Spanseert hij op en af, en schijnt een wandelende oven.
15. En zie, daar stapt een boertje op hem aan:
 16. „Heer Intendant, ik kom wat ver gegaan;
 17. Is hier geen zitbank voor vermoeide lui te krijgen?”
 18. Het antwoord was een smaadlijk zwijgen,
 19. En 't Boertje wendde zich met schouder trekken om.
 20. Op 't eigen pas bewijst Herr Grob hem, dat hij stom,
 21. Maar geenszins lendloos is, door een gevoelig teeken —
 22. Een schop! juist aangelegd op 't wit,
 23. En treffend, waar den mensch, die zit,
 24. Een bloedvin smartelijk pleegt te steken.
 25. „Ga dáár op zitten, vlegel!” klinkt het woord,
 26. Dat na den schop volgt; en Herr Grob spanseert weer
 [voort.
27. Het werk ving eindelijk aan; 't liep af; het volk druipt henen;
 28. En 't boertje is, in de atmosfeer
 29. Van Grobs pijp, andermaal — maar achterbaks — verschenen.
 30. „Hou daar u zitbank weer,
 31. Herr Grob!” zegt Klaas — en schopt hem van de beenen.
- A. C. W. STARING.

Vragen en opgaven.

Wat verstaat men onder: een anekdote — een Intendant (5) — een Uhlanenmuts (11) — een mortier (12) — gesteveld (13) — spanseeren (14) — de atmosfeer (28)?

Geef een ander woord of een andere uitdrukking voor:

het landvolk (1) — 't kraaien (3) — toestaan (4) — zijn naadje naaien (7) — smaadlijk (18) — schoudertrekken (19) — Op 't eigen pas (20) — lendloos (21) — juist aangelegd op 't wit (22) — een bloedvin (24) — druipt henen (27) — achterbaks (29) — Hou (30).

Met welk doel „trad het landvolk de herberg in”?

Wat had Hans Gurgel er bij te doen?

Wat wordt er bedoeld met de uitdrukking: „de spil, die 't al moet draaien, gaat stroef” (4 en 5)?

Waaruit maken we op, dat we op Duitschen grond staan?

Hoe kan men regel 7 zonder de beeldspraak van den dichter teruggeven?

Wat maken we op uit hetgeen er in regel 13 tusschen haakjes staat?

Waardoor schijnt Herr Grob „een wandelende oven”?

Regel 23 en 24 kunnen we heel eenvoudig teruggeven met: „Tegen . . . .”

Welk „werk ving eindelijk aan” (27)?

Ging boer Klaas met de andere boeren dadelijk mee?

Hoe zeggen we met heel gewone woorden: „'t Boertje is — achterbaks — in de atmosfeer van Grobs pijp verschenen”?

98. *Vertel de anekdote van De Zitbank met uw eigen woorden weer.*

99. *'t Wijdgedrukte vervangen door een synoniem woord of een synonieme uitdrukking. N.B.! Hier en daar mag een toespeling of een omschrijving vervangen worden door 't eigenlijk bedoelde.*

HOGENDORP.

Trouw bleef Hogendorp aan Nederland en Oranje, ook toen wij verzwolgen waren in het reuzenrijk van VAN GELDEREN, *De Oefenklasse*, 15e druk.

den modernen Caesar, en wij als oeverslib der Fransche rivieren werden geacht. Door eigen zwaarte zou de kolos ineensstorten; dat voorzag hij, en hij werd: ontwerper onzer grondwet. Ziet, daar griffelt de tijd de jaren 1812 en 1813 in zijn metalen tafelen. Moskou's vlammen verlichten de oosterkimmen. Leipzig dondert weldra in het westen en splijt de nevelen.

En van de overzeesche krijtbergen houdt de doorluchtige zoon van Willem V zijn blikken naar de vaderlandsche kusten gericht, om op den eersten wenk ter hulpe te snellen. En die wenk wordt vernomen, hij ging uit van het nobele driemanschap: Hogendorp, Stirum en Van der Duyn, verbonden in den nood, den dood niet vreezende, al is het zwaard des gewelds nog uitgestrekt boven hun hoofden.

Daar treden op een heilrijken Novembermorgen Gijsbert Karel's zonen, getooid met de oranjekleuren, uit hun vaders woning; de kleuren, Sire ¹⁾ van uw voorzaat, den grooten Zwijger. En met luid gejubel wordt de aloude leuze begroet, en in een oogwenk ieders borst er van voorzien.

De stoot aan de zelfbevrijding was gegeven, gegeven door het driemanschap.

„Het oogenblik is geboren,” zoo spreken zij, „waarop wij ons nationaal bestaan hernemen. Nationale vrijheid en onafhankelijkheid is ieders leuze, Oranje het punt der algemeene vereeniging.”

En de geliefde balling uit Albion verschijnt, en hij aanvaardt de souvereiniteit, die Nederland hem

---

¹⁾ Koning Willem III wordt hier toegesproken bij de onthulling van Hogendorp's standbeeld te Rotterdam.

opdraagt, „maar alleen” — ’t zijn ’s Vorsten eigen woorden — „onder de waarborgen eener wijze constitutie.”

Die constitutie, zij is reeds in hoofdtrekken op het papier gebracht; want te midden van den jammerlijksten druk is in ’t vernederd ’s-Gravenhage een stille studeercel. Een peinzend hoofd is gebogen over een schrijftafel, een hand beweegt zich over een blad papier, het zijn hoofd en hand van Gijsbert Karel, die de grondwetschets voor zijn nog in kluisters liggend vaderland.

Die schets is het, die op last van den Souvereinen Vorsten grondslag dient. In het brein van Hogendorp is onze grondwet ontstaan.

Naar G. MEES Az.

100. *Verander ’t tusschen haakjes geplaatste in een bijzin; zeg, wat voor een bijzin ’t is en geef de verbindingswijze aan.*

1. Men weet, wat ’t lot is van den schoenmaker (hij houdt zich niet bij zijn leest).
2. Als u ’t zoo op de groote heeren gemunt hebt (onder hun bevinden zich vele van uw broodheeren) zult u de klandizie niet aanwakkeren.
3. (Waar wringt hem de schoen?) ieder mensch weet dat.
4. (Hij wil een andere leermeester ten goede zijn, hij) moet ’t gebrek van hem (op hem wil hij invloed uitoefenen) ook kennen en doen blijken (hij kent het).
5. ’t Is zonderling (veel menschen denken) (alles is met praten te halen en in orde te brengen).
6. ’t Is, of de hoogmoed van ons, menschen, licht onze huisdieren besmet (wij kunnen hun toch niets van onze nederigheid overdoen).
7. Hij erkent in naam ’t gezag der dorpsoverheden (daartoe wil hij zelf niet behooren); maar doet inderdaad alles (hij wil dat).
8. Zijn luidruchtige stem onderscheidde hem van zijn werkvolk (hij gaf ’t juist eenige orders).

9. Zooëven ontvingen wij 't bericht (de Paramaribo is goed en wel te F op Madera aangekomen).

10. Eindelijk belandden we in den kring van vrouw en kinderen (bij hun schoven later meid en knecht en arbeider hun stoelen aan).

11. Vervolgens werd mij natuurlijk een pijp gegeven met de vraag (rookt U ook, zooals de meeste dominee's, van Uw eigen bocht?)

12. Hij roemde 't geluk van de stille onafhankelijkheid (boven of buiten haar strekten zijn wenschen zich niet uit).

13. Ik heb wel professoren gekend (door hun werd iedere vreemdeling op dezelfde geestige gezegden onthaald).

14. (Ieder wilde iets van zijn buurman weten) niemand wist het.

15. Ik beproefde (het) nog (kon ik den dorpsvrede herstellen?); maar ieder (ik meldde me bij hem aan), had allerlei redenen (daarom kon hij juist den vrede niet bewaren).

16. Er wonen in dat huis twee wezens te zamen (de nijd zal tot hun niet licht den blik neerslaan).

101. *Plaats naast elk van de volgende adjectieven nog een of meer van ongeveer dezelfde beteekenis en dan een daarbij passend substantief.*

1. een vernuftig, . . . , . . .	13. een onherbergzaam, . . . , . . .
2. een gestadige, . . . , . . .	14. een babbelachtig, . . . , . . .
3. een oppervlakkig, . . . , . . .	15. een onnoozel, . . . , . . .
4. een milde, . . . , . . .	16. een fortuinlijk, . . . , . . .
5. een meegaand, . . . , . . .	17. een geducht, . . . , . . .
6. de ontstelde, . . . , . . .	18. een gulzig, . . . , . . .
7. een eenzaam, . . . , . . .	19. een boeiend, . . . , . . .
8. een noodlottig, . . . , . . .	20. een vriendelijk, . . . , . . .
9. een duivelsch, . . . , . . .	21. een verlokkend, . . . , . . .
10. een nederig, . . . , . . .	22. een hartstochtelijk, . . . , . . .
11. een dartel, . . . , . . .	23. een kritiek, . . . , . . .
12. een lastig, . . . , . . .	24. met loome, . . . , . . .

102. *Bij de onder 'tzelfde nummer behoorende substantieven een-en-'t zelfde eigenaardig daarbij passend adjectief te plaatsen en, zoo mogelijk, daarna de tegenstelling van de uitdrukking.*

1. Een ... oog, een ... scheen, een ... Maandag, ... boonen.
2. Een ... plant, een ... letter, een ... stad, een ... taal, een ... kapitaal, een ... getij.
3. ... brood, ... weer, een ... hoest, een ... dok.
4. Een ... pen, een ... punt, een ... stof, een ... regen, ... suiker, een ... flesch, een ... verschil, een ... opmerking, een ... smaak.
5. ... kost, een ... hoop, een ... bries, een ... aardigheid.
6. Een ... bed, een ... strijd, een ... gelag, een ... slag, een ... vonnis, een ... winter.
7. Een ... stem, een ... oog, een ... hemel, een ... inzicht, een ... verstand.
8. Een ... hoed, een ... voorhoofd, de ... adel, een ... rang, de ... oudheid, een ... prijs, ... spel, een ... temperatuur, een ... toon, ... woorden, een ... zee.
9. Een ... vlak, een ... dak, een ... uitdrukking, een ... bord.
10. Een ... verzameling, ... bijdragen, een ... oogst, een ... huwelijk.
11. Een ... oordeel, op ... leeftijd, een ... vrucht.

103. *Vul den zin aan met de tegenstelling van 't wijdgedrukte.*

1. Zekere roofvogels slapen overdag en ...
2. De mensch is zoo kinderachtig, dat een kleine vreugde hem een ... doet vergeten.
3. Als het moedig is een beleediging te vergeven, dan is het ...
4. De vriendschap heeft hun vereenigd, de ...
5. Menigeen is rijk ingeslapen en ...
6. Rijkdom lokt vrienden, ... ze.
7. Verstik de kiem van 't kwade in uw hart en tracht die

van ... 8. Als de wet beveelt, moet ... 9. De menschen-
 schuwe ontwijkt de menschen zonder ze te haten, de
 egoïst ... ze zonder ... 10. Karel XII van Zweden zag zijn
 hovelingen liever om zijn zuinigheid lachen, dan
 zijn ... 11. De een laakt, wat ...; deze bevestigt,
 wat ... 12. 't Is veiliger honderd schuldigen vrij
 te spreken, dan ... 13. De tong is 't beste, maar ook
 't...ding: zij is 't orgaan van waarheid en verstand,
 zij is 't ook van ...; zij looft en ... de goden, sticht
 en ... steden; ... en beslecht alle twisten. 14. De mensch
 moet in zijn jeugd werken, om 't recht te hebben ...
 15. Wie dorens zaait, zal ... 16. Schoonheid ..., deugd...
 17. De vrijheid verneft den mensch, ... hem. 18. Wie
 heeft niet dikwijls hooren roemen op Hollandsche dege-
 lijkheden, en ... op Fransche ... 19. Eigen burgers
 werden door den onverstandigen vorst aan den dijk
 gezet, en ... 20. Een zee-klimaat kenmerkt zich door
 koele zomers, zachte winters en veel vocht, terwijl...
 21. De arme, die tot ... komt, vertoont zich in zijn zondags-
 pak; maar de arme die ... is in ...

104. *Opstel.*

DE HUISKAMER.

1. Een van de voornaamste deelen van de woning. Waar-
 toe ze dient.

2. Beschrijving: vier muren enz.; in de muren deuren en
 vensters (met welk doel)? — De mensch brengt een groot
 deel van den tijd daar door; daarom is ze voorzien van
 't noodige, 't nuttige en 't aangename (wat alzo?). Men
 noemt die dingen met één naam ... Waartoe al die dingen
 dienen.

Muren, zoldering en vloer bekleed of ...; met welk doel?

105. *Maak nu ook naar 't voorbeeld van 104 een opstel over*

DE KEUKEN.

106. *Schrijf zonder fouten en vervang 't tusschen haakjes geplaatste door één enkel adjectief, dat vóór 't substantief geplaatst moet worden, waar 't bij hoort.*

1. Te midden van 't (bijna niet te verdragen) geloei van d— storm komt d— man nu op d— open— duinen.

2. Hij worstel— naar d— klip en hou— daar hijgend stil, terwijl hij die klanken (die een denkbeeld van geweld geven) tracht te ontleden, die hem hoofd en ooren vervullen en als wijn (die gloeit als v u u r) zijn bloed verhitten.

3. Daar ginds beneden klinkt 't gebrul (dat schrik veroorzaakt) en (als van woede getuigt) van 't heirleger der baren.

4. In één oogenblik verlicht een blauw— vuurpijl 't geheele tooneel met kleuren (die alle dingen er uit doen zien als spoken).

5. Een tooneel (dat huiveren doet) vertoont zich aan de blikken van de vrouw: een gedaante (zonder beweging), (waarvan men met schrik de oogen afwendt) ligt daar in den hoek.

6. Deze beide leden van 't bestuur (die ter verantwoording kunnen geroepen worden), lieden (die een hooge plaats in de maatschappij bekleeden), hebben op (niet te vergeven) wijze 't hun geschonken vertrouwen misbruikt.

7. 't Is te hopen, dat de inwoners (die op vrede gesteld zijn) d— politie niet zullen tegenwerken in 't straffen van zulke onruststokers (die zich steeds verzetten).

8. Door een optreden (zooals 't mannen betaamt), (van allen te zamen) van all—, die zich in hun belangen (als leden van de maatschappij) gekrenkt gevoelen, kan aan d— toestand (die niet meer uit te houden is) een einde gemaakt worden.

9. Zijn reisgezel (die gaarne en veel sprak) vertelde hem, dat hij een sjaal (van hooge waarde) voor zijn vriend (in N a p e l s) meenam.

10. Eindelijk straalde er een glans in zijn oogen (alsof hij

zich verheugde over een behaalde zege) en een uitdrukking van kalme tevredenheid versprei— zich over zijn gelaat (waarop gulheid en hartelijkheid te lezen waren).

11. Hij zocht een plekje op (dat veel schaduw bood) en keek rond, maar d— gezichteinder (die in nevel gehuld was), onttrok d— verder verwijderd— omtrek aan zijn oog (dat gaarne wat meer gezien had).

12. De paarden werden ingespannen en een volkje (van een vreemde soort) steeg rookend d— wagen in (die weinig geriefelijks had).

13. Bij d— volken (in het Oosten), waar 't kast—wezen beston—, was noch een vermenging, noch d— overgang van d— een— kaste in d— ander— geoorloofd.

14. In d— voorlaatsten— oorlog (tusschen Frankrijk en Duitschland) heeft Frankrijk 't onderspit gedolven.

107. *Gebruik de volgende uitdrukkingen in een zin en vervang daarin de adjectieven door een omschrijving (Vgl. 106).*

1. een uitwendig geneesmiddel.	17. een ondeelbaar getal.
2. een ziekelijk gestel.	18. een ondeelbaar oogenblik.
3. een bedrieglijke handeling.	19. een onuitputtelijke bron.
4. overbodige moeite.	20. een onuitputtelijk geduld.
5. een aanmerkelijk voordeel.	21. licht ontvlambare stoffen.
6. hoogdravende taal.	22. een ontvlambaar gemoed.
7. een behaaglijke warmte.	23. een fabelachtige geschiedenis.
8. een vrijpostige vraag.	24. een fabelachtige rijkdom.
9. een twijfelachtig genoeg.	25. een ongenaakbare rots.
10. een ongeloovige glimlach.	26. een ongenaakbaar vorst.
11. een nieuwsgierig kind.	27. een oogverblindend licht.
12. een buitengewoon geval.	28. een oogverblindende pracht.
13. een geldige reden.	29. een doodelijk gif.
14. een toevallige ontmoeting.	30. een doodelijke verving.
15. een barbaarsch gebruik.	31. een kostbare onderneming.
16. de aanvankelijke beterschap.	32. kostbare oogenblikken.

108. Gebruik de ruimgedrukte woorden in zinnen in de opgegeven beteekenis.

- Aanslaan** = 1. slaan op (iets) en 't daardoor in trilling brengen. 2. doen hooren. 3. groeten. 4. vastmaken. 5. vastplakken. 6. schatten. 7. zich laten hooren. 8. wortel schieten. 9. verdichten.
- Opnemen** = 1. opheffen, oprapen. 2. schoonmaken. 3. verzamelen en 't aantal bepalen. 4. zich (met iemand) meten. 5. (iemand's partij) nemen. 6. ontvangen, laten toetreden. 7. ter leen nemen. 8. op papier, in schets brengen. 9. in oogenschouw nemen, onderzoeken. 10. beoordeelen, uitleggen. 11. zich uitbreiden, bloeien.
- Gezicht** = 1. 't vermogen om te zien. 2. 't zien zelf. 3. aanblik. 4. voorzijde van 't hoofd. 5. de trekken van 't gelaat. 6. verschijning. 7. uitzicht. 8. afbeelding (van wat men hier of daar ziet.)
- Opening** = 1. plaats, waar iets niet toe is. 2. 't openen. 3. 't beginnen.
- Stuk** = 1. een afgezonderd deel van een geheel. 2. een geheel of een deel van een geweven stof. 3. elk voorwerp op zich zelf van een soort. 4. een werk van kunst. 5. officiëel geschrift, akte. 6. een daad. 7. kanon. 8. wat op iets betrekking heeft.
- Edel** = 1. adellijk. 2. voortreffelijk. 3. van uitnemende gezindheid. 4. waardig. 5. verheven boven 't gewone.
- Los** = 1. niet meer vastgehouden, vrij. 2. niet ingepakt, beschikbaar. 3. beweegbaar, niet meer vastzittend. 4. onsamenhangend. 5. onbestendig. 6. ongedwongen. 7. oppervlakkig, vluchtig. 8. lichtzinnig.

109. *De ruimgedrukte woorden verklaren door een ander woord of door een omschrijving. Vgl. 108.*

Uitleggen. 1. In een oogwenk heeft onze waschvrouw de eene wasch op de bleek uitgelegd en de andere opgenomen. 2. Hij wist alles zoo uit te leggen, alsof 't de natuurlijkste zaak van de wereld was. 3. Amsterdam is in de zeventiende eeuw tweemaal uitgelegd. 4. Die japon is tamelijk kort, de naaister moet den zoom wat uitleggen.

Aandoen. 1. 't Is koud buiten: u moet uw winterjas aandoen. 2. Onze soldaten hebben zich dapper geweed: ze hebben hun vaderland alle eer aangedaan. 3. Wie zou zulk een goed en goedhartig man leed willen aandoen? 4. Al die verwarde, krijschende geluiden doen 't gehoor allernaangenaamst aan. 5. Hevig aangedaan verliet hij de treurige plaats. 6. Zijn broer zal wel niet weer naar Indië terugkeeren; zijn lever is in hooge mate aangedaan. 7. Op onze reis naar Rio Janeiro hebben wij geen enkele haven aangedaan.

Partij. 1. Wie in een geschil een oordeel wil uitspreken, moet beide partijen hooren. 2. In ons parlement stond na 1841 de liberale partij tegenover de konservatieve. 3. Te laat bemerkten we, dat we met een partij schurken te doen hadden. 4. Ter eere van zijn gast gaf hij een luisterrijke partij. 5. In dit zangstuk heeft de bas de moeilijkste partij. 6. Hildebrand noodigde zijn neef Pieter Stastok uit een partij biljart met hem te spelen. 7. Bij den brand in onze fabriek is een groote partij wol in de vlammen opgegaan. 8. Prins R heeft de wijste partij gekozen: hij heeft zich met zijn broer verzoend. 9. Als de man niet zoo traag was, kon hij van zijn grond veel meer partij trekken.

Schaal. 1. Er werden schalen met fruit binnengebracht. 2. De eene schaal van deze balans is rond, de andere vierkant. 3. De eieren van de vogels hebben kalkhoudende, die

van de slangen lederachtige schalen. 4. Op welke schaal is deze landkaart geteekend? 5. In hoeveel zoogenaamde graden is de schaal van een thermometer verdeeld?

Recht. 1. Een driehoek wordt ingesloten door drie rechte lijnen. 2. Als één van de hoeken van een driehoek recht is, zijn de beide andere scherp. 3. Dat is de rechte manier niet om uw doel te bereiken. 4. Men kan den rechten kant van deze stof bijna niet van den verkeerden onderscheiden. 5. Dat is de rechte man op de rechte plaats. 6. Door zijn omgang met die knapen is hij hoe langer hoe meer van den rechten weg afgedwaald.

110. *Geef de beteekenis op van de volgende uitdrukkingen.*

1. Hij slaat altijd en overal een hoogen toon aan.
2. Iemand opening van zaken geven.
3. Hij is een man uit één stuk.
4. Op zijn stuk blijven staan.
5. Voet bij stuk houden.
6. Hij raakt heel van zijn stuk.
7. Op stuk van zaken.
8. Van stukje tot beetje.
9. Partij kiezen.
10. Iets in de waagschaal stellen.
11. Wie zal al het kromme recht maken?
12. Hier zijn we aan 't rechte kantoor!

111. EEN RECHTSGELEERDE.

1. Een jong student, die in de rechten,
2. Na jaren blokkens, was volleerd,
3. En met de kap gepromoveerd,
4. Vond zich gehard voor Themis' eer te vechten,
5. En vroeg zijn vriend, in welk een stad
6. Men de oudste rechtsgeleerden had.
7. „'k Ben fluks er in, zoo ras die mondjes zwijgen;

8. „Hun dood . . .” „Och!” sprak zijn vriend, „’t is zeer
[verkeerd gedacht:
9. „Wie naar eens anders lepel wacht,
10. „Zal van de brij zeer weinig krijgen.”

N. S. VAN WINTER.

Vragen en opgaven.

Wat beteekent: promoveeren, *en wat:* met de kap promoveeren (3)?

Wie is Themis? en hoe kunnen we met andere woorden zeggen: voor Themis’ eer vechten?

Vinden *in regel 4 staat gelijk met . . . .*

Hij vond zich gehard *kan dus uitgedrukt worden door . . . .*

Wat wilde de jonge advocaat zeggen met: „’k Ben fluks er in”?

Geef regels 9 en 10 in gewone taal weer.

112. *Vertel nu geheel op uw eigen manier den inhoud van ’t bovenstaande gedichtje.*

113. BEDENKELIJKE OPSCHUDDING.

Er zat (een poos nog maar geleden)

In een van onze kleine steden,

Bij ’t vuurtje van een herbergshaard

Een zoet gezelschap saâm vergaard.

5. Men koutte er vrij; — ’t mocht vrij ook wezen,

Want ieder sprak met liefde en vuur

Van Willem en het stadsbestuur.

De burgemeester werd geprezen,

Die ’t roer daar hield met vaste hand.

10. Maar zie, een onbekende kwant,

Mee in den halven kring gezeten,

Dorst zich beroemen — welk vermeten! —

Dat hij het achtbaar hoofd der stad

Sekuur had bij den neus gehad,

15. En deze er kaal was afgekomen!
 Men schrikt, men schreeuwt, men scheldt en slaat;
 En handig wordt onze onverlaat
 Gevoelig bij den kraag genomen
 En heengesleurd, om door 't gerecht
20. Gestraft te worden voor hetgeen hij had gezegd.
 Nu doet de jonkman lachend hooren,
 Dat hij voor 't eerst als nieuwe knecht
 Den burgemeester had geschoren.

J. IMMERZEEL JR.

Vragen en opgaven.

- Regel 4. *Door welk woord kunnen we hier zoet vervangen?*
 „ 5. Kouten = ... — *Wat beteekent: „'t mocht
 vrij ook wezen”?*
 Regel 7. Willem *is* koning Willem.
Verklaar de beteekenis van regel 9.
 Regel 11. *Wat is de bedoeling van de woorden: „welk
 vermeten!” en waarom staat dit tusschen twee streepjes?*
 Regel 17. *Wat is een onverlaat?*

114. *Vertel op uw eigen manier de anekdote van 't voor-
 gaande nummer.*

115. *Zeg, of de gespatieerde woorden eigenlijk of figuur-
 lijk gebruikt zijn en tracht de figuurlijk gebruikte te
 verklaren door een ander woord of door een omschrijving.*

1. 't Waren donkere tijden voor ons land, de regeerings-
 jaren van Filips den Tweeden.
2. 't Ziet er donker voor hem
 uit.
3. De donkere dagen voor Kerstmis zijn er weer.
4. Den een zijn dood is den ander zijn brood.
5. Wiens
 brood men eet, diens woord men spreekt.
6. Wie wat
 geleerd heeft, kan met een beetje goeden wil overal zijn
 brood verdienen.

7. 't Schip is met honderd koppen bemand.
 8. Onze vloot bestond te dien tijde uit meer dan driehonderd zeilen. 9. Alle zeilen werden bijgezet en vóór den wind ging 't er van door.
 10. Wie leest er tegenwoordig Cats nog of Coornhert?
 11. Elk huis heeft zijn kruis. 12. De halve maan heeft 't kruis niet kunnen overwinnen. 13. Hij draagt 't kruis van 't legioen van eer.
 14. Met haar fluweelen tongetje heeft ze al heel veel onaangenaams teweeggebracht.
 15. Vondel is zeker een van de grootste geesten geweest in 't Holland van de 17de eeuw. 16. Hij leeft nog steeds voort in den geest van onze ware dichters. 17. Bij sommige schrijvers vindt men woorden en zinnen, die geheel en al strijden tegen den geest van onze taal.
 18. Door dergelijke handelingen ondermijnt men 't welzijn van den staat.
 19. Bij Huygens vindt men in waarheid menig puntig gezegde naast veel, dat erg gezocht is.
 20. Zeg maar een ronde som, op een enkelen gulden meer of minder komt 't niet aan. 21. Met ronde woorden weigerde hij zich met de zaak te bemoeien. 22. Ik ben een rond jaar niet in staat geweest iets te doen aan het werk, dat ik met zooveel ijver begonnen was. 23. Een ronde tafel stond midden in 't vertrek.
 24. Er ligt bij mij nog wat voor hem in 't zout. 25. 't Is een genot naar dien spreker te luisteren, zijn redevoeringen zijn vol zout. 26. Attisch zout.

116. *Gebruik de volgende woorden in zinnen in eigenlijke en figuurlijke beteekenis en verklaar de fig. beteekenis.*

gloed (2) — jeugd (2) — peil (1) — pen (1) — baden (1) — knagen (1) — loeien (1) — stalen (*adj.* 2) — looden (1) — tastbaar (2) — helder (2).

117. *Gebruik de volgende uitdrukkingen in zinnen zóó, dat hun beteekenis duidelijk uitkomt.*

1. Iemand zijn opwachting maken.	14. De hand van iemand af-trekken.
2. Veel ophef van iets maken.	15. Van goeder hand.
3. Wie eerst komt, eerstmaalt.	16. Iemand den handschoen toewerpen.
4. Man en paard noemen.	17. Met iets de hand lichten.
5. 't Kind bij zijn naam noemen.	18. De hand aan zich zelf slaan.
6. Van hooger hand.	19. Iemand de vrije hand laten.
7. Als men hem den vinger geeft, neemt hij de heele hand.	20. Iemand de hand boven 't hoofd houden.
8. Een brief, die handen en voeten heeft.	21. Elkaar in de hand werken.
9. Als de eene hand de andere wascht, worden ze beide schoon.	22. Met de handen in 't haar zitten.
10. De handen in den schoot leggen.	23. Men kan geen ijzer met handen breken.
11. De handen uit de mouw steken.	24. Een kolfje naar zijn hand.
12. De handen ineenslaan.	25. Iemand op de handen dragen.
13. De hand tot iets leenen.	26. Van de hand in den tand leven.
	27. Goederen in de doode hand.

118. *Maak een opstel over*

DE HUISZWALUW.

Een van onze vele inheemsche vogels; — beschrijving van 't dier: rug blauwachtig zwart, glanzend; buik wit; groote vleugels; breede, lange en gedeelde staart „zwaluwstaart”, korte dikke kop, korte snavel. Leefwijze: bouwt een nest,

waar? (beschrijf het); geen vogel voor kooi; buiten 't nest bijna altijd vliegen! zeer vlug; voedt zich met . . . ., drinkt en voert zelfs de jongen in de vlucht; loopt moeilijk; geluid; — zeer nuttig; — vertrouwelijk dier.

Oktober naar Afrika in groote gezelschappen; toebereidselen tot de reis. — Half April, kondigt de lente aan.

119. A. Zoek één of meer passende onderwerpen bij de volgende intransitieve werkwoorden.

1. Een . . . ., of een . . . . treedt af. 2. De . . . . wakkert aan. 3. Een . . . . draait bij (*ook figuurlijk!*). 4. De . . . . of het . . . . bruist. 5. Het . . . . druilt. 6. Een . . . . gedijt; . . . . gedijt niet. 7. De . . . . gloort. 8. De . . . . ijlt, en een . . . . ijlt (*verschillende beteekenis!*). 9. De . . . ., een . . . . vreet in. 10. Een . . . ., het . . . . kentert. 11. De . . . . klontert. 12. Een . . . . kruit. 13. De . . . . murmelt. 14. De . . . ., de . . . . nijpt. 15. Een . . . ., het . . . . doemt op. 16. De . . . . ruimt. 17. De . . . . kan schiften. 18. De . . . . schraalt. 19. Een . . . . schrijnt. 20. De . . . . staken. 21. . . ., of . . . ., of het . . . . stolt. 22. De . . . ., of iemands . . . . begint te tanen. 23. . . . . tieren, en . . . . tieren (*verschillende beteekenis!*). 24. De . . . ., de . . . . tintelen. 25. Een . . . . lekt uit. 26. Een . . . ., een . . . ., een . . . . verjaart. 27. . . . . verzandt. 28. Het . . . . vlot. 29. . . . . waren rond. 30. De . . . . zwermen.

B. Bij de volgende werkwoorden een passend lijdend voorwerp te zoeken.

1. Een . . . . aanbinden. 2. Een . . . . of . . . . aanheffen. 3. . . . ., een . . . . aanknoopen. 4. Een . . . ., een . . . ., de . . . ., een . . . . aanvaarden. 5. Een . . . ., iemands . . . . afbakenen. 6. Een . . . . beheeren. 7. Een . . . . beschoeien. 8. Een . . . ., een . . . . boeken. 9. Een . . . . boomen. 10. . . . . delgen. 11. Iemands . . . . of . . . . fnuiken.

12. . . . . helen. 13. . . . . of . . . . . kaarden. 14. . . . . een . . . . . kappen. 15. . . . . , ... , iemands . . . . . knotten. 16. . . . . laken. 17. Een . . . . . meren. 18. . . . . een . . . . . opperen. 19. Een . . . . . praaien. 20. Een . . . . . , een . . . . . schouwen. 21. Een . . . . . , ... slaken. 22. Een . . . . . slechten. 23. Zijn . . . . . spekken. 24. . . . . staven. 25. Het . . . . . stelpen. 26. Een . . . . . , een . . . . . toppen. 27. Een . . . . . verdagen. 28. De . . . . . , een . . . . . verduwen (*eerst eig., dan fig.!*). 29. Een . . . . . , een . . . . . vereffenen. 30. Een . . . . . vernagelen. 31. Een . . . . . vertuien. 32. Een . . . . . , een . . . . . voltrekken. 33. Een . . . . . , of . . . . . of . . . . . voorwenden. 34. Een . . . . . , zijn . . . . . , de . . . . . waarnemen. 35. Een . . . . . , een . . . . . wraken. 36. Een . . . . . , ... zweren.

120. *Vervang in het volgende fragment 't wijdgedrukte door woorden of uitdrukkingen van dezelfde beteekenis en breng 't geheel in hedendaagsche spelling over. De punctuatie mag veranderd worden en, waar 't de duidelijkheid bevorderen kan, kunnen lange zinnen gesplitst en mag de bouw van den zin gewijzigd worden.*

FILIPS DE GOEDE EN KAREL DE STOUTE.

De heerschzucht van deze beide Hertogen was bijna gelijk; maar hun bijzondere geaardheden verschilden hemelsbreed. Filips wist te veinzen, te streelen eer hij stak; en zijn ongenade met een schijn van regt te bekleeden; Karel dreef alles met hevigheid en dwang. Beiden drukten zij het volk met zware beden. Maar Filips, tot gemak en wel-lust genegen, was nog te vergenoegen, wanneer men hem de middelen tot zijn prachtige hofhouding verschaftte; en schoon hij somtijds voorgaf zware krijgstogten te willen ondernemen, hij stelde door het bevorderen des vredes zijn volk in staat om iets meer op te brengen. Karel, wiens

oorlogszucht geen palen kende, had al den rijkdom van Brabant, Vlaanderen en Holland van nooden, en ontzag niets om er zich meester van te maken, terwijl de schrik zijner wapenen alle welvaart in hare bronnen stremde. Hij voerde belastingen en accijnzen in, waarvan men nimmer had hooren spreken, ja liet zelfs het goud en zilver der geestelijkheid, hare geliefdste heiligdommen niet onaangeroerd. De onlusten, die noodzakelijk hieruit volgden, stilde hij met het zwaard, en joeg zoovele koppen over de kling, als hem in het licht stonden. Filips, bij den aanvang zijner regeering, de tweedragt der Hoeksche en Kabeljauwsche tot zijn voordeel gebruikende, verkoos een middelweg, waarop nog niemand der Graven voor hem was bedacht geweest. Hij gaf beide partijen ruimte, om eenigen tijd te worstelen, tot dat zij, elkander de wieken gefnuikt hebbende, tot hem als een onzijdigen medelaar, hun toevlugt moesten nemen. Men ziet in dat gedrag tenminste beleid en staatkunde, maar in de handelingen van Karel, hoe men die beschouwe, straalt niets dan willekeur en wreedheid door. Het gerechtshof, door Filips ingesteld bij 't verdrag, dat hij als Ruwaard met Jacoba sloot, was ten minste nog in den Haag geplaatst, waardoor de goede Hollanders gehandhaafd werden bij hun oud voorregt, van niet buiten hun palen in regten te kunnen betrokken worden. Alleenlijk was het een kunstgreep, welke nog eenigzins verdragelijk schijnen mogt, dat de Hertog den raad van deze vierschaar gedeeltelijk uit vreemdelingen deed bestaan. Maar Karel, reeds bij het leven van zijn vader, als Stadhouder het strengste regt hier geoefend hebbende, bragt vervolgens, toen hij zelf regeerde, dat hof naar Mechelen over, om regt en reden naar zijn onbepaalden wil te krenken, en speelde dus in het openbaar den dwingeland, die in zijns

vaders gedrag altoos genoeg vermoemd gebleven was, om toe te laten, dat hij met dezen heerlijken naam, Philips *de Goede*, pronkte. S. STIJL.

121. *Verander de volgende zinnen zoo, dat in de plaats van 't gespatieerde woord 't kursieve tusschen haakjes geplaatste kan komen. Zeg verder, tot welke soort de zinnen na de verandering behooren.*

1. De getuigen kunnen tot zware geldboeten en gevangenisstraf veroordeeld worden; bovendien verliezen ze gedurende vijf jaren hun burgerlijke en politieke rechten. (*terwijl*)

2. Hij was eerst nog effen bij den boekverkooper geweest en was toen regelrecht naar de diligence gegaan. *a. (nadat)*, *b. (waarna)*

3. Le ouderdom loopt niet zoo vlug, maar ziet veeltijds verder dan de jeugd. (*al*)

4. Friesland is geen wijnland, doch de scheepvaart brengt het eene en haalt het andere. (*al*)

5. Mijn ervaringen zijn wel niet opwekkend, edoch ik ben geduldig en niet licht moedeloos. (*alhoewel*)

6. Hildebrand nam den schijn aan van naar de kerk te zullen gaan, en had zich evenwel voorgenomen het niet te doen. (*ofschoon*)

7. Hij was de meest gehate leerling der kostschool; nochtans vond Ernest hem den openhartigsten vriend van heel het gesticht. (*niettegenstaande*)¹⁾

8. Waarlijk, al de raampjes van de diligence waren gesloten en toch moesten er twaalf menschen ademen en zes sigaren in 't leven blijven. (*hoewel*)

9. Viglius werd van zijn presidentschap ontslagen, desniettegenstaande moest hij 't nog vier jaren blijven waarnemen. (*niettegenstaande*)¹⁾

1) Zonder „dat”.

10. Dolf van Brammen was een dikke, luidruchtige, nietsdoende, verioopen student, maar zijn zuster Amelie een mager, sentimenteel juffertje. (*terwijl*)

11. Dat hoef ik allemaal niet te vertellen, want dat ondervindt iedere jongen op zijn tijd. (*daar*)

12. De edelman gevoelde veel pijn aan den arm, en daardoor werd zijn lust tot eten aanmerkelijk verminderd. (*doordat*)

13. Ik moest wel meedoen, want ik had zelf het denkbeeld geopperd. (*aangezien*)

14. 't Was al laat geworden, daarom maakten wij ons tot den terugtocht gereed. *a. (daar)*, *b. (waarom)*

15. De tijd was wel voorbij, maar wij gingen toch op reis. (*hoewel*)

16. Onderweg bleek er iets aan de lokomotief te haperen, we kwamen dientengevolge wel een uur later aan. *a. (doordat)*, *b. (vandaan)*

17. Soms ben ik hard tegen Kegge en daarom leef ik liever alleen. *a. (omdat)*, *b. (waarom)*

122. Vervang de puntjes door een van de synoniemen: ontdekken en uitvinden.

A. 1. De boekdrukkunst is in Duitschland . . . . 2. Iedereen weet, wie Amerika . . . . heeft. 3. Tot nu toe heeft men nog niet kunnen . . . ., wie de schrijver is van onzen middeleeuwschen Reinaert. 4. Door een toeval . . . . Franklin den bliksemafleider. 5. Weet je ook, wie de telefoon . . . . heeft? 6 Als u de fout in uw boeken niet . . . ., moet ik een anderen boekhouder nemen.

B. . . . . = iets leeren kennen, dat niemand tot nog toe kende, omdat 't vroeger niet bestond.

. . . . = iets leeren kennen, dat wel bestond, maar tot nog toe onbekend was.

C. Welk begrip ligt nu in beide opgesloten, *m. a. w.* welk begrip hebben ze gemeen?

123. Invullen een van de synoniemen: verkondigen, aankondigen, voorspellen.

A. 1. De terugkeerende zwaluwen . . . . ons de lente.
 2. De christenzendingen . . . . 't evangelie onder de heidenen.
 3. Een kring om de maan . . . . storm, zegt men. 4. Zijn langdurig zwijgen . . . . niet veel goeds. 5. Wie zulke stellingen . . . . bewijst, dat hij met den feitelijken toestand niet bekend is.
 6. De burgemeester laat . . . ., dat gedurende de volgende week de Xbrug afgesloten zal zijn. 7. De direktie van onzen schouwburg heeft . . . ., dat eerstdaags een nieuw oorspronkelijk tooneelstuk zal worden opgevoerd. 8. De couranten . . . . om strijd den roem van onze dappere Indische officieren. 9. Niemand gelooft nog, dat sommige menschen ons de toekomst kunnen . . . . uit de lijnen van onze hand e. d.

B. . . . . = op grond van een of ander verschijnsel vooruit zeggen, wat er zeer waarschijnlijk gebeuren zal.

. . . . = algemeen bekend maken, wat reeds is, of wat men voor waar houdt.

. . . . = bekend maken, wat geschieden zal.

C. *Welk begrip hebben nu alle drie gemeen?*

124. Invullen een van de synoniemen: aanleiding, oorzaak, reden.

A. 1. 't Optreden van dezen volksmenner heeft tot allerlei ongeregeldheden . . . . gegeven. 2. 't Heeft gisteren den geheelen dag geregend: dat is de . . . ., dat ik niet bij u gekomen ben.
 3. De dokters hebben de . . . . van dit ziekteverschijnsel nog niet gevonden. 4. De oude dame kon 't met haar schoonzoon niet best vinden; dat was de . . . ., dat ze zich zoo afzonderde.
 5. De naijver van de Engelschen op onzen bloeienden handel in de 17de eeuw was de . . . . van hevige oorlogen. 6. Engeland wist telkens wel . . . . tot den oorlog te vinden. 7. De verhouding tusschen de beide compagnons was al lang zeer gespannen

geweest; een onbedachte vraag van den eersten boekhouder was . . . . van 't uiteenspatten van de firma. 8. Wat is de . . . . van 't rijzen en dalen van 't kwik in de thermometerbuis? 9. Als iemand zijn plicht niet gedaan heeft, dan zoekt hij wel eens . . . ., die hem verontschuldigen moeten.

B. Een . . . . = een omstandigheid, een handeling, waaruit noodzakelijk iets anders ('t gevolg) moet voortkomen.

Een . . . . = een omstandigheid, waaruit wij door onzen wil iets anders laten voortkomen, dat er niet noodzakelijk uit behoeft te volgen.

Een . . . . = een omstandigheid, die toevallig of willekeurig voert tot een onmiddellijke handeling.

C. 't Begrip, dat deze synoniemen gemeen hebben, is dus ...

125. Maak een opstel over

HET BOUWEN VAN EEN HUIS,

voorzoover je dat wel eens hebt kunnen nagaan.

Vóór alles maakt de architect een plan.

De grond wordt uitgegraven om de fundeering te leggen.

Op harden grond onmiddellijk de grondmuren; anders moet geheid worden.

De muren moeten worden opgetrokken; — buiten- en binnenmuren; — wat voor bouwstoffen; — welke werklieden; — wat ieder te doen heeft; — toezicht.

Terwijl de metselaars op de plaats zelf voortarbeiden, werken timmerlieden aan 't houtwerk (welk?), dat gaandeweg op zijn plaats gebracht wordt.

Wanneer de kap op de muren gezet wordt; — de vlag; — 't dak.

Nu 't binnenwerk; wie daar alzo aan te pas komen en wat ze er doen.

Eindelijk behanger en schilder.

Wanneer 't ter bewoning geschikt is.

126. *Vervang in de volgende zinnen de ruimgedrukte vreemde woorden en uitdrukkingen door Hollandsche of omschrijf hun beteekenis.*

1. Als ik het wel considereer,
Vind ik het Hollandsch detestabel;
't Klinkt dégoûtant, abominabel —
Ja zeker . . . in uw mond, mijnheer.

WITSEN GEYSBEEK.

2. Van Haren werd ietwat geïrriteerd door de apodiktische antwoorden van den dokter.

3. Hereditieit, viel mevrouw in de rede, is altijd een van de interessantste vraagstukken op medisch gebied.

4. Als een handig diplomaat wist hij ongemerkt een ander onderwerp op 't chapter te brengen.

5. Hij had tot 't einde toe de vergadering bijgewoond, en toen hij in zijn hôtél kwam, vond hij daar reeds kollega's, die niet zoo konscientieus waren geweest als hij.

6. Majoor H reed op de voorhoede toe en sommeerde kolonel A zich over te geven.

7. Er moest staandevoets een kordate partij genomen.

8. Ik heb haar niet gevraagd als ziekenverpleegster te fungeeren; ze heeft 't zelve geprezeenteerd.

9. Naast 't keurig gegarneerde ledikant zat de dokter; mevrouw posteerde zich aan 't voeteneinde om te trachten iets op zijn gelaat te lezen; — na eenige oogenblikken konstateerde hij vrij wat koorts.

10. De bosschen liepen door, achter 't fraaie in den antieken trant gerestaureerde huis met park om.

11. Zijn relatiën waren in de laatste jaren aanmerkelijk uitgebreid en hij verzuimde geen gelegenheid om met den nieuwen minister in kontakt te komen.

12. Hij was zijn carrière begonnen onder de gunstigste omstandigheden, en zijn vrouw deelde zijn verheven aspiraties, en stond hem in zijn salons met veel takt ter zijde.

13. Een kort dolce far niente, een kleine siesta na 't volbrengen van haar plichten als gastvrouw behield zij zich gaarne voor.

14. Wij respekteeren natuurlijk de opinie van onzen gastheer.

15. De Heer J heeft aan de industrieschool een gift van f 1000 geschonken als blijk van zijn sympathie met die inrichting.

16. Hij gaf een lang maar juist relaas van den aktuelen toestand in de bedreigde provinciën.

126a. *Als de vorige.*

1. B. en W. spreken van een reorganisatie van den dienst.
2. De voorwaarden zijn in de voordracht geformuleerd.
3. Men ziet groote sommen genoemd, maar niet gemotiveerd.

4. Dit alles doet verlangen naar een deskundig advies.

5. De leider van de oppositie heeft zich naar Ierland begeven ten behoeve van een campagne tegen home rule.

6. Technische bezwaren maken 't onmogelijk 't geluid van klokken telefonisch over te brengen.

7. Men zag er in 't Vaticaan tegen op toe te stemmen in een nominale verlichting van de traditioneele gevangenschap van den paus.

8. De koningin ontving de ministers in konferentie.

9. Rekent hij zich principiëel nog tot de richting van zijn kerkgenootschap?

10. De Hooge Raad heeft revizie gelast van 't arrest van 't hof.

11. Met een feestmaal van 600 couverts is in Madrid een nieuwe republikeinsche partij opgericht.

12. Heden werden de debatten over de redaktie van 't artikel in kwestie voortgezet.

13. Het is hier niet de plaats die kwestie in finesses na te gaan.

14. De brand was ontstaan in den corridor van 't sekretariaat, vlak bij 't archief, waar alle belangrijke akten en dokumenten bewaard worden.

15. Aan de gekonstitueerde kommissie van voorbereiding werd door de vergadering een krediet toegestaan.

16. Het hof heeft een psychiatrisch onderzoek gelast van den beklagde, die pertinent alles ontkende en volgens een aanwezig deskundige alle symptomen van ontoerekenbaarheid vertoonde.

17. Op initiatief van de vereeniging „Volkskracht” werd gisterenavond een vergadering gehouden onder presidium van den Heer H B, en na een geanimeerde diskussie unaniem besloten tot 't vormen van een permanent komité van aktie, dat met alle kracht den strijd zal aandoen tegen 't bioskoopkwaad.

18. In haar groote grijze oogen, die angstig kritisch 't spiegelbeeld hadden gemonsterd, lichtte even een triomfante voldaanheid.

19. Volgens een bewering van dit dagblad blijkt uit de brochure, dat de subsidies niet dienen voor 't onderwijs, maar dat door de bizonde scholen 't separatisme moet worden doorgevoerd tot de uiterste konsekwenties.

20. 't Is een bekende menschelijke eigenschap, uit psychologisch oogpunt volkomen te begrijpen en te verklaren, dat 't milieu, waarin men jaren en jaren verkeerd heeft, een zekere attraktie, een mysterieuse bekoring op u uitoefent.

126b. *Als de vorige.*

1. De Heer W vangt zijn rekest aan met een apodiktische verklaring van zijn autoriteit, waarin hij beweert een belangrijk aandeel gehad te hebben in de totstandkoming van de maatschappij in kwestie.

2. Die kerkelijke plechtigheden, die Messiasverwachting hebben 't aan dit volk mogelijk gemaakt onder de Czaristische overheersching te leven trots de bureaucratie en de russificeeringspolitiek en de belastingen en de pogroms.

3. En daar hoog boven donkert 't groote huis de lucht in, en silhouetteert er magisch tegen 't hoogste maanlicht.

4. Het rijkspassebureau heeft telegrafisch opdracht gegeven om 't visum te verlenen aan N N.

5. Het in de Ned. vereeniging van Spoor- en tramwegpersoneel georganiseerde gedeelte zal zijn standpunt in zake de loonactie bepalen.

6. De Heer T, die bij 't bloemekorso, een vliegdemonstratie zou houden, heeft daarvoor van de militaire autoriteiten geen vergunning gekregen.

7. Uit den mond van zulke emotioneele menschen moet men zulke woorden niet au sérieux nemen.

8. De taktiek bekleedt een belangrijke plaats in de incidenten van de laatste dagen.

9. Of dit nu een pose was of niet, doet niets ter zake.

10. Zijn figuur is een Kwakersfiguur met de nuchtere doch obstinate geestdrift als van 't rechtlijnige presbyterianisme, aan welks magnetische kracht slechts weinigen zich onttrokken hebben.

11. Natuurlijk moet men factoren van meer opportunistisch allooi niet vergeten.

12. Dit moet men niet voorbijzien, wanneer men den Heer O soms een humanitair gezichtspunt van den President hoort persifleeren.

13. Hij weet op de meest autokratische, soms aan 't boudeeren grenzende manier, zijn wil door te zetten.

14. Dan zette de Heer B 't doel van de internationale socialistische konferentie uiteen.

15. Veel tijd zal in beslag genomen worden met de

diskussie over de voorgestelde statuten van de nieuwe vennootschap.

16. Het hoofdkenmerk van de intergealliëerde konferenties is eksklusivisme.

17. Het heil van de kerk wordt door twist en tweedracht ondermijnd, waar vrede en eendrachtige samenwerking ad majorem dei gloriam zouden zijn.

18. Niet dikteeren en niet protesteeren, maar onderhandelen moet de definitieve basis zijn.

127. *Vul de zinnen aan met de tegenstelling van 't ruimgedrukte.*

1. De onwetende bevestigt of ontkent; de . . . .
2. De egoïst geeft met de eene hand een klein geschenk, om met . . . .
3. Er zijn menschen, die zich tegen geweld verzetten, maar . . . .
4. De huichelaar is nu eens een bloohartig lam, dan weer . . . .; in uw gezicht vleit hij u, ...
5. Menig een schittert in een ondergeschikte betrekking, die . . . .
6. Een pachter betaalt den grondeigenaar in geld of in . . . .
7. Een fat is iemand, die . . . ., doordat hij zich boven anderen wil verheffen; hij is een man van verstand voor de dwazen, die zijn omgang zoeken en hem bewonderen, maar . . . .
8. Synoniemen zijn woorden, die in de hoofdbeteekenis overeenstemmen, en . . . .
9. 't Is een kenmerk van wijze lieden veel te zeggen met . . . .
10. Als de kunst over de . . . . wil heerschen, maakt zij haar leelijk; door haar te . . . ., ... zij haar.
11. De zwartgallige ziet 't geluk als een uitzondering aan in 't leven, ... daarentegen . . . .
12. De bliksem treft den trotschen eik en . . . .
13. Velen zijn geroepen maar . . . .
14. De menschen hebben verschillende neigingen; de een haakt naar eereambten, de ander . . . .; deze houdt van 't buitenleven, gene geeft de voorkeur aan . . . .; voor sommigen is 't

luidruchtige openbare leven een behoefte, ...
 15. Een ingebeelde zieke is lastiger te behandelen dan
 . . . . 16. Er zijn schrijvers, die laag neerzien op hun
 tijd- en landgenooten, maar . . . . 17. De akker van
 den luiaard is bedekt met doornen en distelen, die
 van . . . . 18. De sterren schitteren met hun eigen licht,
 de maan . . . .

128. *Invullen en 't ruimgedrukte door een samengesteld substantief vervangen.*

Opgang van de zon. Een rood- tint verf- d- poort des lichts; d- ster, die 'smorgens 't langst te zien is, verbleekt. Daar schud- een goudvink de droppelen water van zijn vederen kleed; hij verlaat d- tak waarop hij rustte, werpt zich in d- lucht en zet zich op d- hoogst- boom des wouds. Hij ziet met vreugdevoll- blik naar 't oosten en welhaast schijnt een deeld- zon, die zich als een schijf vertoont, hem in 'toog; zijn gorgel ontsluit zich en hij zingt in een toon, die als zilver klinkt, 't daglicht tegen. Duizend gewiekte tonen voortbrengende kunstenaars ontwaken en duizend lofverkondigende zangers verheerlijken d- schepping. Ha! daar verheft d- lachend- zon zich boven 't bosch van dennen! Haar bundels stralen glijden als een onmeetbaar- roede eens tooveenaars over 't landschap; al wat ze aanraken, ontvangt een nieuw- gloed en glans van leven. Zie, hoe de bloemen haar kelken ontsluiten, alsof ze een straal van d- gebiedster der wereld in haar harten wilden opvangen.

De komst van Witte van Heemstede schoot een straal van vuur in d- reeds uitgebluscht- moed d- Hollanders. IJlings gingen zijn boden en mannen, die brieven droegen, 't land door, om al- mannen die een gebied in leen hadden, op te wekken tot d- strijd voor 't land der vaderen. 't Was vóór twaalf uur 's morgens, dat zij

afgezonden werden en reeds d— and— dag kwam er antwoord van al— kanten, dat men aan zijn zijde d— kamp en d— strijd wilde onderstaan. D— man van adel in zijn wapenrusting uit maliën samengesteld en stalen platen van het harnas; de gewapende krijgsknecht in zijn geschubd krijgsbuis met d— ijzeren kap, die tot helm diende, en d— geducht— bijl om mee te strijden; d— jager met zijn gevuld— koker met pijlen en zijn doodelijk— boog; d— visscher met zijn gevaarlijk— stok met een punt en zijn vinnig mes, all— goedsmoeds en vol lust om te strijden.

Zou men wel zeggen, dat mijn grootvader al een man van een goede zeventig jaar is? — Groot was d— verwoesting, d— de kanonnen met hun kogels van vierentwintig pond in d— stad aanrichtten. — Indien iemand uit de dertiende eeuw nog eens opstond en 't tegenwoordige Amsterdam zag, wat zou hij verbaas— staan over d— verandering in de gedaante van zijn oud dorp van visschers! — Waarom willen d— jongens van de school met di— lang— knaap niets te doen hebben? Omdat hij iemand is, die 't spel altijd verstoort en een, die steeds twist zoekt. — Wie kan mij een drielettergrepig woord noemen, dat iemand aanduidt, die op alles wat aan te merken heeft?

De fabriek van wollen goederen van de Heeren S en Co. werkt met meer dan driehonderd arbeiders. — Stoor u toch niet aan di— praat van oude wijven.

129. Invullen een van de synoniemen: aanmerking, opmerking.

A. 1. Deze jongen heeft een uitmuntend verstand: telkens komt hij met de een of andere schrandere . . . voor den dag. 2. Wie op alles . . . maakt, is geen aangenaam mensch voor zijn omgeving. 3. Tegen uw plan heb ik volstrekt geen beden-

king, enkele kleine . . . . evenwel kunnen u misschien bij de uitvoering van dienst zijn en daarom laat ik ze hier volgen. 4. Ik erken de gegrondheid van uw . . . .: ik zie in, dat ik de zaak verkeerd heb voorgesteld en uw afkeuring verdien. 5. Uw werk komt mij in alle deelen onberispelijk voor: ik heb geen enkele . . . . van belang. 6. . . . . ter opheldering, nadere uiteenzetting enz., aan den tekst van een werk toegevoegd, heeten aantekeningen.

B. Wie een min of meer ongunstig oordeel over een handelwijze, een werk, een onderdeel van een werk uitspreekt, maakt een . . . .

Wie naar aanleiding^v van een of ander punt nog iets in 't algemeen, maar niet in ongunstigen zin, in 't midden brengt, maakt een . . . .

C. *De grondbeteekenis, die beide woorden gemeen hebben, is dus . . . .?*

130. Breedvoerig, omstandig, omslachtig.

A. 1. In deze courant vinden we een . . . . verhaal van 't gebeurde; er is geen bijzonderheid vergeten en toch is 't geheel eenvoudig en zonder grooten omhaal van woorden. 2. Wat mij aangaat, ik had 't wel wat meer uitgewerkt gewenscht; ik houd voor zoo iets wel van een . . . . beschrijving. 3. U moet niet zoo om de zaak heenpraten en niet telkens in herhalingen vervallen: uw verhaal wordt daardoor erg . . . . 4. De meeste lezers vinden de beschrijvingen in dezen roman . . . . en vervelend. Alleen 't levendige en . . . . verhaal van den overtocht over de snelstroomende rivier, waarin de schrijver toont bekend te zijn met alle plaatselijke toestanden en met de moeilijkheden aan een dergelijke onderneming verbonden, boeit in de hoogste mate. 5. In flinke trekken gaf de sekretaris een . . . . verslag van de lotgevallen van onze vereeniging in 't afgelopen jaar.

B. . . . . en . . . . beteekenen goede eigenschappen; . . . .

wordt in ongunstigen zin gebezigd; . . . wordt vooral gezegd met 't oog op de bijzonderheden, . . . ziet op de inkleeding van 't geheel, op de uitwerking. Wil men te kennen geven, dat eenvoud en beknoptheid uit 't oog zijn verloren, dan bezigt men . . . .

C. *Door alle drie wordt te kennen gegeven, dat . . . .*

D. Geef nog eenige synoniemen van breedvoerig en omstandig en ook van omslachtig.

131. *U hebt een paar dagen bij een oom gelogeed en geeft na uw terugkomst in een*

BRIEF

aan een goede kennis eenigszins uitvoerig verslag van dat uitstapje.

1. Van de uitnodiging en de toebereidselen.
2. De dag van op reis gaan; — wie met u naar spoor of boot ging; — 't vertrek.
3. De heenreis; — gezelschap.
4. Aankomst: wie u afgehaald heeft.
5. 't Verblijf bij uw oom; hoe die twee dagen doorgebracht; bijzonderheden.
6. Terugreis en thuiskomst.

132. *Gebruik in flinke zinnen de ruimgedrukte woorden in de opgegeven beteekenissen.*

- Opslaan = 1. van beneden naar boven omleggen, omvrouwen; 2. opheffen; 3. opbouwen; 4. in prijs verhoogen; 5. in prijs stijgen.
- Rekenen = 1. cijferen; 2. tellen, indeelen; 3. houden voor; 4. de waarde van iets stellen (op); 5. in aanmerking nemen; 6. zich verlaten, steunen (op).
- Pijp = 1. fluit; 2. toestel om te rooken; 3. buis; 4. deel van een kleedingstuk; 5. stang.

- Prijs = 1. de geldswaarde van iets; 2. waarde in fig. beteekenis: dat wat men voor iets anders geeft; 3. belooning; 4. een winnummer en wat er mee gewonnen wordt; 5. buit; 6. lof.
- Spoor = 1. prikkelend werktuig; 2. indruk; 3. de weg dien iemand of iets genomen heeft; 4. de manier om iets te ontdekken of te vinden; 5. de rails; 6. de trein.
- Vloed = 1. 't opkomen van 't (zee)water; 2. rivier; 3. groot aantal van elkaar snel opvolgende zaken.
- Vol = 1. gevuld; 2. geheel bedekt; 3. rondachtig, bol; 4. geheel, volledig; 5. eigen.

133. *Geef de beteekenis van de ruimgedrukte woorden op door een ander woord of door een omschrijving.*

Beslaan. 1. De band van dat oude boek is met zilver beslagen. 2. Bij welken smid laat hij zijn paarden beslaan? 3. De kok beslaat het meel. 4. Zijn ingezonden stuk beslaat een heele kolom. 5. De ruiten beslaan: 't is buiten zeker koud. 6. Ik ben benieuwd, of dat zaakje goed beslaan zal. 7. We zullen de soep een beetje laten beslaan.

Vergaan. 1. De wijzers van de klok vergaan niet. 2. 't Was een spektakel, dat hooren en zien verging. 3. 't Hout van die kist is bijna geheel en al vergaan. 4. Een van de nieuwe schepen van de reederij is met man en muis vergaan. 5. Er vergaat geen dag, of men hoort van nieuwe overwinningen.

Trekken. 1. De paarden trekken den wagen. 2. Hij heeft zich een kies laten trekken. 3. Zij trokken de sabel en 't gevecht begon. 4. We zullen er om trekken, wie begint. 5. De zeep is zoo scherp, dat ze alle kleur uit 't goed trekt. 6. Hoeveel huur trekt hij wel van al die huizen? 7. Een nette bediening en vriendelijke behandeling trekt de menschen.

8. Je moet niet zulke rare gezichten trekken. 9. Wie kan uit de hand een cirkel trekken? 10. De thee moet nog een poos trekken. 11. In den herfst trekken de ooievaars naar warme streken. 12. Deze sigaar trekt in 't geheel niet.

Licht. 1. De ouderwetsche lamp verspreidde maar een flauw licht in 't vertrek. 2. Bij 't schrijven is 't goed, dat 't licht van links invalt. 3. 't Tweede deel van dit werk is nog niet in 't licht verschenen. 4. Nu vertoonde de man zich aan mij in een geheel ander licht. 5. In de verte zag ik 't licht branden. 6. 't Is te donker op den zolder: er moet een licht in 't dak gemaakt worden.

Steek. 1. In een twist bracht de eene boer den anderen een steek met een mes toe in den rechter arm. 2. Een ferme jongen zal zijn vriend nooit in den steek laten. 3. Ze werkt verschrikkelijk langzaam; men kan de steken wel tellen, die ze doet. 4. De beste breister laat wel eens een steek vallen. 5. Hij klaagt al een heelen tijd over steken in de zij. 6. De dominee zette zijn steek op en deed zijn befall.

134. Wat is de beteekenis van de volgende uitdrukkingen?

1. Buiten den waard rekenen.
2. Onder in den zak vindt men de rekening.
3. Hij was 't kind van de rekening.
4. Dat was een leelijke streep door zijn rekening.
5. Naar iemands pijpen dansen.
6. Daar kan hij een leelijke pijp aan rooken.
7. Iets op prijs stellen.
8. Hij heeft als wethouder zijn sporen al lang verdiend.
9. Nu ben ik 't spoor bijster.
10. Goed beslagen ten ijs komen.
11. De zaak heeft eindelijk haar beslag.
12. De onderneming neemt al zijn tijd in beslag.

13. De schuldeischers hebben beslag gelegd op zijn salaris.
14. Onkruid vergaat niet.
15. Dat kan Bruintje niet trekken.
16. Iemand 't vel over de ooren trekken.
17. Van leer trekken.
18. Ze trekken één lijn.

135. *Zeg wat de figuurlijke beteekenis is van de ruimgedrukte woorden of uitdrukkingen en verklaar die zoo mogelijk uit de eigenlijke.*

1. Hij was geboeid door 't schoone schouwspel.
2. Gedurende de middeleeuwen sluimerde de studie van 't Schoone en eerst in de tweede helft van de 17de eeuw leefde ze op.
3. Vijf opstellen in dezen bundel bewegen zich op 't gebied van de fraaie letteren.
4. De vorm van een samenspraak, waarin dit gansche opstel gegoten is, doet den lezer ongemerkt van 't eene onderwerp op 't andere overstappen.
5. In den mond van Querulus zou dit gezegde niemand pijn hebben gedaan.
6. Er is in de vijftig jaren van zijn dichterlijke loopbaan geen gedicht uit zijn pen gevloeid, dat niet getuigt van echt dichterlijke natuur en buitengewone gaven.
7. De middelmatigheid vormt zich geen school.
8. Zulke recensenten zijn niet in staat zelf iets te leveren, waarover de poëzie niet zou behoeven te blozen.
9. In den aanvang van de 19de eeuw zuchtte ons vaderland onder 't juk der vreemde overheersching.
10. Soms treden de rijkdom en 't aanzien van den auteur te veel op den voorgrond.
11. Voor ons, stiefkinderen van de fortuin, heeft de vermelding van al die bijzonderheden weinig aantrekkelijks.
12. De voor hem nieuwe natuurtooneelen behandelt hij soms zeer uit de hoogte.
13. „Hij heeft menige aanmerking moeten slikken”, ziedaar weer een van die gekleurde uitdrukkingen, waaraan ons zoogenaamd beschaafd publiek zich stoot.
14. De zomer

van dien schrijver heeft tot hiertoe niet opgeleverd wat zijn lente had beloofd. 15. De bijzonderheden door hem aangevoerd dragen den stempel der waarheid. 16. In de 17de eeuw bloeide onze literatuur, een bewijs, dat een volk niet groot behoeft te zijn om te schitteren op 't gebied der letteren. 17. De namen van lieden, die op de maatschappelijke ladder waren gedaald, moesten van de uitnodigingslijst geschrapt. 18. Den anderen dag kwam de halve stad haar deelneming betuigen. 19. 't Was aan de goede zorgen van een rijken bloedverwant te danken, dat ze 't hoofd boven water konden houden. 20. Dat 't haar schoonzoon niet zou aanstaan, was iets, dat bij haar geen gewicht in de schaal legde. 21. De zee had van tijd tot tijd veel van de uitgestrekte bezitting verzvolgen. 22. De wind huilde afgrijselijk en dreigde den kustbewoner met vernieling. 23. Ieder boek moet voor zich zelf spreken. 24. Helaas! dat de waarheid zooveel moeite heeft om haar weg te breken. 25. Bij die verschijning stolde hem 't bloed in de aderen. 26. Hij is 't slachtoffer geworden van zijn eigen onmatigheid. 27. De burgemeester begreep terstond uit welken hoek de wind woei. 28. Hansen dwaalde juist in de nabijheid van 't kasteel, toen de arm der Justitie hem vond, en een elektrische schok voer door 't dorp, toen men hem geboeid weg zag brengen. 29. Bij 't getuigeverhoor raakte de aangeklaagde geducht in de klem. 30. Haar burgerlijke afkomst groef een onoverkomelijke kloof tusssen hun beiden. 31. 't Verwijt van zooveel verbeuzelde maanden woog hem zwaar. 32. De onderneming wierp niets af dan teleurstelling en de bezwaren en moeilijkheden rezen uit den grond op. 33. Gerard had reeds de eerste stappen tot een voorloopig onderzoek gedaan. 34. Wat 't eene ministerie met zooveel ijver had opgebouwd, haastte zich 't volgende omver te werpen.

136. *Maak zinnen met de volgende uitdrukkingen. De beteekenis van de uitdrukking moet goed uitkomen. Van spreekwoorden moet alleen de beteekenis omschreven worden.*

1. Niemand kan twee heeren dienen.!
2. Zoo heer zoo knecht.
3. Gestrenge heeren regeeren niet lang.
4. Met groote heeren is 't slecht kersen eten.
5. De hekken zijn verhangen.
6. 't Hek is van den dam.
7. Iemand boven 't hoofd groeien (*fig.*).
8. 't Hoofd laten hangen.
9. 't Hoofd in den schoot leggen.
10. Iemand voor 't hoofd stooten.
11. Iemand de hand boven 't hoofd houden.
12. Ergens een zwaar hoofd in hebben.
13. Uit dien hoofde.
14. Iemand uit de hoogte behandelen.
15. Op de hoogte van iets zijn.
16. Iemand in de hoogte steken.
17. Poolshoogte nemen (*fig.*).
18. Met de deur in huis vallen.
19. Van alle markten thuis zijn.
20. 't IJs breken (*fig.*).
21. Men moet 't ijzer smeden, als 't heet is.
22. Men kan geen ijzer met handen breken.
23. 't Is lood om oud ijzer.

137. bedreven, ervaren en geoefend.

A. 1. In een uitgebreide handelszaak kunnen . . . . schrijvers en . . . . handelsreizigers geplaatst worden. 2. Als de belangen van den staat in handen zijn van een . . . . staatsman als onzen eersten minister, kan men gerust zijn. 3. Hij is nog wel niet lang van de hoogeschool, maar toch reeds een . . . .

opérateur. 4. In zulk een ernstig ziektegeval is een . . . . geneesheer verkieslijk boven iemand, die nog maar korten tijd in de praktijk is. 5. Voor dat fijne werk is een . . . . hand en een . . . . oog van 't hoogste belang. 6. 't Is merkwaardig: op hoeveel verschillende handwerken hij zich ook toelegt, hij is in alle even . . . .

B. . . . . is hij, die door een rijke ondervinding geleerd heeft zich in voorkomende gevallen een juist oordeel te vormen en daarnaar te handelen.

. . . . is degene, die zich voor bepaalde handelingen de noodige vaardigheid heeft weten eigen te maken. -- 't Wordt ook van die organen van 't menschelijk lichaam gezegd, welke bij die handelingen in de eerste plaats dienst doen.

. . . . wordt gezegd van hem, die handigheid en bekwaamheid paart aan vaardigheid.

C. *In welk opzicht komen ze overeen? Ze drukken alle drie wit 't bezit . . . . .*

138. Buit, prooi, roof.

A. 1. Met een rijke . . . . . kwam de visscher thuis. 2. De tijger kruipt ongemerkt door 't hooge gras en valt zijn . . . . van achteren aan. 3. De overwinnaars hebben den . . . . onder elkander verdeeld. 4. De beide landloopers hadden gestolen wat los en vast was en hun . . . . opgeborgen in een gewelf onder een oude vervallen kerk. 5. 't Huis werd een . . . . der vlammen. 6. 't Werd de soldaten ten strengste verboden zich in de vermeesterde stad aan . . . . of moord schuldig te maken. 7. De dichter Da Costa zegt, dat zoowel de Toekomst als 't Verleden, zoowel 't hemelsche als 't aardsche de . . . . is van de ware poëzie. 8. De zee-ziekte, dat vreeselijke monster, nadert met sluipenden tred, grijpt haar . . . . op 't onverwachtst aan en maakt ze in een oogwenk volkomen weerloos.

B. Een . . . . is datgene, waarvan een verscheurend dier

zich meester maakt. In figuurlijken zin wordt 't ook gezegd van datgene, dat in de macht valt van personen of zaken, die met verscheurende dieren vergeleken worden, bijv. . . .

't Gewelddadig en wederrechtelijk wegnemen van andermans eigendom heet . . . .; ook 't op die wijze weggenomene wordt zoo genoemd.

. . . . noemt men de goederen, die de eene oorlogvoerende partij op de andere vermeestert op grond van 't recht, dat in den oorlog geldt. Bij uitbreiding is . . . . soms de naam voor datgene, wat iemand op eerlijke wijze bemachtigt in zijn beroep, zijn handwerk enz. bijv. . . .

C. Alle drie beteekenen ze dus datgene . . . .

139. DE WINKELIER EN DE SCHILDER.

Een zekre winkelier, verwaand in alle zaken,
Ontbood een' schilder, om een uithangbord te maken.
Dees vroeg: Hoe wilt gy, dat ik 't schilderen zal, mijnheer?
Hy zei hem: zus en zo, maar bovenal een' beer,

5. Gelegen aan een' paal en aan een touw gebonden.
De schilder sprak: dit is niet goed door u gevonden;
Een beer moet vast zijn aan een ketting, aan geen touw.
Dewyl hy met zyn bek dat straks doorknaagen zou.
Hoe! sprak de winkelier, hoe bloed! wilt gij mij leeren?
10. Ik wil geen ketting, maar een touw is mijn begeeren;
Wilt gy 't niet doen, 'k zal dan een ander hier ontbiên;
Ik wil 't, zo ik 't begeer, door u geschilderd zien.
Goed, sprak de schilder, 'k zal het doen naar uw behaagen,
Maar wat er ook van koom', gy moet den spot verdragen;
15. 'k Heb u geraaden, en de schuld daarvan krijgt gy.
Ja, sprak de winkelier, 'k neem al de schuld op mij;
Wat zotskap zou me om iets, dat zo behoort, 'och laaken?
Gy zult het naar mijn' zin, en niet naar d'uwen, maaken.
De schilder schildert, opdat hy zyn wit niet derv',

20. Het touw met oly en den beer met waterverv',
 En kittelt zich om hier zijn' wysneus door te pieren.
 Hij weet het uithangbord behoorlijk op te sieren.
 In 't eind' hij brengt het t'huis; men roemt het naar waardy;
 't Wordt opgehangen, en de winkelier was bly.
25. Maar'snachtsis (wie zou zulke een' rampook kundendroomen?)
 Een zwaare donderbui zeer schielyk opgekomen,
 Verzeld van regen, die byna een zondvloed scheen,
 Waarvoor de beer niet was bestand, maar ras verdween.
 Men ziet naar 't bord, zoo ras het daglicht wierd vernomen:
30. 't Was alles als 't behoort, maar beeroom was 't ontkomen.
 De schilder wordt ontboôn; men toont de zaak hem aan.
 Zie, zegt hy, zie mynheer! had gy myn' zin gedaan,
 Had ik hem aan geen touw, maar ketting vast geklonken,
 Dan zou hy nog op 't bord, zo wel als gisteren, pronken:
35. Het touw is losgerukt door dien verwoeden beer;
 Nu is hij naar de maan: gij ziet hem nimmer weêr.

H. ASSENBERGH.

Vragen en opgaven.

A. *Wat beteekent vinden in regel 6?*

Geef een ander woord voor straks in regel 8, en voor laaken in regel 17.

Wat is de beteekenis van zijn wit derven, regel 19?

Voor zich kittelen en pieren, regel 21, zult u wel andere uitdrukkingen weten.

B. *Geef nu deze vertelling op uw eigen manier weer.*

140. *Bij de onder 'tzelfde nummer behoorende substantieven eenzelfde adjectief plaatsen en daarna de tegenstelling geven.*

1. Een . . . . beurs, een . . . . geweten, de . . . . zee, en . . . . inkomen.

2. Een . . . . gevecht, een . . . . geluid, een . . . . tong,
een . . . . medeklinker, een . . . . gehoor, een . . . . vergif.
3. Een . . . . kontrast, ... koffie, een . . . . maag, ... boter.
4. Een . . . . plant, een . . . . gezondheid, ... zorg.
5. . . . . tanden, een . . . . speler, een . . . . karakter,
een . . . . toon, ... getuigen.
6. . . . . lichaam, ... sterren, een . . . . slaap, een . . . .
klant, een . . . . hand, een . . . . aanstelling, ... goederen.
7. Een . . . . gezicht, de . . . . maan, een . . . . neef, een
. . . . jaar, de . . . . zee, een . . . . maag.
8. Een . . . . voorstander, een . . . . gebed, een . . . .
verlangen.
9. . . . . middelen, ... erfgenamen, een . . . . vorst.
10. . . . . eieren, ... kleuren, een . . . . klimaat, een
. . . . dood, een . . . . regen, een . . . . straf.
11. Een . . . . uitspraak, de . . . . winst, ... bedoelingen,
. . . . goud.
12. Een . . . . kost, ... weer, een . . . . misdaad, een
. . . . droom, ... geschut.
- 141.** *Vervang 't ruimgedrukte door andere woorden
of uitdrukkingen; gebruik de tegenwoordige spelling, ver-
buiging en vervoeging en verander, waar 't de duidelijkheid
bevorderen kan, de punctuatie.*

TWEEËRLEI BEHANDELING.

In het doorreizen van twee nabuurige Koninkryken bespeurt men een zeer merkwaardig onderscheid in de behandeling die men by de twee Natien ontmoet. Onder de eerste vindt men dierbaare overblyfzelen van de oude Gastvrijheid, die van 't gansche menschedom als een eenig huisgezin scheen te maken; zodra iemand die er fatsoenlijk uitziet, by dezelve te voorschijn komt, zou men zeggen, dat ieder lid van 't volk een byzondere last had van hoger hand, om de eer van den ganschen landaard

omtrent den Vreemdeling waar te nemen. Ieder voorkomt hem met alle mogelyke beleeftheden, bied hem zyn dienst aan, en zulks niet als een bloot compliment, maar uit eene oprechte gulhartigheid; ieder zal hem met raad en daad bystaan, en niet zelden zyne eige zaken daar laten, om hem te recht te helpen, en alle gelegenheden van vermaak te verschaffen. Men onderzoekt niet, of hy edel, ryk of aanzienlijk zij, indien hij verdraaglyke zeeden heeft is het alles wel; Hy is overal welkom, en zoodra hy maar eens in een fatsoenlijk huis kennis heeft gemaakt, kan hy, zo 't hem lust, alle dagen, zonder gevraagd te zijn, zig aldaar aan tafel plaatsen, en hoe meer, en hoe vryer, hy er zig van bediend, hoe meer genoegen hy aan den Heer van 't huis zal veroorzaken. Hy vindt als een nieuw vriend in elk, dien hy in zo een huisgezin ontmoet, en wel haast is hij in twintig familien op dezelfde voet van broederlyke gemeenzaamheid. De bloote naam van Vreemdeling behelst by dit aanvallig volk een voorrecht, dat overal erkend en geëerbied wordt. 't Zelve opent voor des Reizigers leezugt alle boekzalen, en kunstkabinetten, en ontgrendelt voor zyne nieuwsgierigheid de geheimste vertrekken der Vorstelyke Paleizen en lusthoven. Geen Ampenaar zou hem dit vermaak durven verkoopen, zonder gevaar te loopen, van zyns meesters gunst, en zyne bediening te verliezen; Op koninklyke feesten zelf, waarin de grootsten van 't ryk alleen deel mogen hebben, zal hem niet zelden een plaats, aan aanzienlijke Landzaten geweigert, met de vriendelykste heusheid worden toegestaan.

In het ander ryk in tegendeel schynt een Vreemdeling ieder in den weg, behalve de genen, by wie hy zyn geld verteert, hy wordt overal met stuursheid en zelf met veragting, en als met de nek aangezien; Waar hy ook zyne nieuwsgierigheid tracht te voldoen, de hand moet

geduurig naar den zak, en 't gezicht van alles, dat zyn keurig oog behagen kan, word hem ten duurste verhuurt.

't Is my van harten leet rondborstig te moeten bekennen, dat een vreemdeling in de meeste onzer steden niet vriendelyker onthaal ontmoet.

VAN EFFEN (Uit: *De Hollandsche Spectator*).

142. *'t Zinsverband uit te drukken door 't tusschen haakjes geplaatste woord in plaats van door 't ruimgedrukte, en de zinnen te benoemen.*

1. Ik had 't eigenlijk niet mogen vertellen en reken derhalve op uw geheimhouding. *a. (daar), b. (weshalve)*

2. Eerst kijkt hij de vergadering rond, dan zet hij zijn bril op. *(alvorens)*

3. Hij raakte van de wijs, doordat hij twee bladen tegelijk omsloeg. *a. (daardoor), b. (waardoor)*

4. 't Verguldsel was nog nat, toen hij zijn tafereel inpakte, dientengevolge had 't een knauw gekregen. *(doordien)*

5. Hij trok zijn daagsche kleeren aan, omdat hij alle opzien wenschte te voorkomen. *(want)*

6. Men draagt flambouwen om hem heen, daar de gaslantarens niet overal branden. *(daarom)*

7. Daar de tijd voorbijgaat, moeten wij hem nuttig gebruiken. *(en dus)*

8. In geen drie weken heb ik iets van u gehoord, derhalve vermoed ik, dat 't bij ulieden weer niet goed is. *(aangezien)*

9. Opdat niets hem zou ontgaan, was hij tot in de voorste rijen doorgedrongen. *(te dien einde)*

10. Ik heb lang in vreemde wereldstreken rondgedoold, van daar dat ik mij hier niet meer thuis gevoel. *(dientengevolge)*

11. Uw vriend schijnt iets tegen mij te hebben, waarom ik maar liever niet met u meega. *a. (daarom), b. (daar), c. (omdat)*

12. Mevrouw durft de moeder van Ko niet onder de oogen komen, in dien ze het stukje van Ko niet gezien heeft. *(tenzij)*

13. Schoon Teun menig haas had thuisgebracht, hij had nog geen enkel patrijs geschoten. (*maar*)

14. Hoewel de bodem meer dan drassig was, liet Dalen er nochtans arbeiderswoninkjes zetten. (*desniettemin*)

15. Niettegenstaande onze troepen zich dapper weerden, vermochten ze niets tegen de overmacht (*nochtans*)

16. In plaats dat zij hem door liet, trad zij hem vlak voor den voet. (*neen*)

17. Ik kon niemand van mijn kennissen aanspreken, of hij had er een hatelijkheid op. *a. (waarop), b. (zonder dat)*

18. De kist is niet zoo vol, of er kunnen nog wel een paar boeken in. (*dat*)

19. Nauwelijks had de dokter de zaal verlaten, toen iedere patiënt zijn kwalen te berde bracht. (*of*)

20. De oude dame wilde niet meegaan, of men moest haar kleinkind meenemen. *a. (tenzij), b. (indien)*

143. Zeg wat de volgende omschrijvingen beteekenen.

1. De vorst der Nederlandsche dichters = ...
2. De Agrippijnsche Zwaan = ...
3. De held van Waterloo = ...
4. De balling van Sint-Helena = ...
5. De Beheerscher der Geloovigen = ...
6. Een dienaar van de Heilige Hermandad = ...
7. De trouwe gezel van den mensch = ...
8. De vogel van Minerva = ...
9. 't Schip der woestijn = ...
10. De koning der wildernis = ...
11. 't Hemelsche rijk = ...
12. De bakermat van 't menschelijk geslacht = ...
13. 't Land van den dollar = ...
14. De eeuwige stad = ...
15. De stad der zeven heuvelen = ...
16. 't Venetië van ons Noorden = ...

17. De koningin der Adriatische zee = ...
 18. 't Hollandsche zeebanket = ...
 19. De ochtend, de middag, de avond des levens = ...
 20. De fakkel des dags = ...

144. Kies tusschen de synoniemen: befaamd, beroemd, berucht en vermaard.

A. 1. Vondel, onze . . . . zeventiendeëeuwsche dichter, heeft nog op zijn 80ste jaar een mooi tooneelstuk geschreven. 2. De onversaagde Maarten van Rossem was een . . . . Geldersch krijgsoverste uit de dagen van Karel V, maar ook . . . . wegens zijn wreedheid en gewetenloosheid. 3. De . . . . hongerkunstenaar Succi heeft met zijn langdurige vastkuren een aanzienlijk vermogen verworven. 4. In den . . . . zeeslag bij Duins heeft onze . . . . Tromp zijn grootheid als admiraal ten volle bewezen. 5. Bij iedere gelegenheid brachten de Fransche bladen de . . . . Emser dépêche nog eens weer ter sprake. 6. Al was de Heer B niet zoo'n buitengewoon groot kunstenaar, hij was toch in 't heele land . . . . om zijn eenige manier van lachwekkende personen voor te stellen. 7. Jameson, de Engelsche officier, heeft zijn naam in korten tijd . . . . gemaakt door zijn verraderlijken inval in Transvaal. 8. In 't Mauritshuis te 's-Gravenhage bevindt zich onder veel andere kostbare schilderstukken ook de . . . . Stier van Potter.

B. Wie of wat algemeen ongunstig, d. i. te slechter naam en faam, bekend staat, is . . . .

Wie daarentegen overal met lof genoemd en om zijn groote eigenschappen, kundigheden of daden met roem en eer geprezen wordt, is . . . .

. . . . is de persoon of de zaak, waar veel over gesproken wordt of is, hetzij ten goede of ten kwade, maar zonder dat deze bijbegrippen op den voorgrond treden.

. . . . noemt men den persoon of de zaak, die wijd en zijd bekend is. 't Wordt meestal in gunstigen zin gebruikt en is dan minder sterk dan . . . .

C. 't Zal nu niet moeilijk zijn de grondbeteekenis van deze synoniemen op te geven, nl. . . . .

145. Alledaagsch, daagsch, dagelijksch.

A. 1. Deze jongen houdt er niet van zich lang te kleeden; des Zondags draagt hij dan ook liefst zijn . . . . kleeven. 2. In den . . . . stijl zijn woorden als *echter, reeds, slechts*, e. d. min gebruikelijk. 3. Zulk een uitstekende, in alle onderdeelen evengoed verzorgde vertooning is lang geen . . . . zaak. 4. In 't . . . . leven moet men niet op alle kleine onaangenaamheden letten. 5. De . . . . oplaat van dat blad bedraagt meer dan 10000 exemplaren. 6. Wat een . . . . man is onze nieuwe postdirekteur: de onbeduidendheid zelf.

B. . . . . is, wat eigenaardig behoort bij de gewone of werkdagen in tegenstelling met wat aan zon- en feestdagen eigen is.

. . . . is de tegenstelling van ongewoon, bijzonder, verheven.

. . . . is dat, wat alle dagen voorvalt, wat iederen dag terugkeert; 't heeft niet de bijgedachte van onbeduidendheid, zooals . . . . Daarom noemt Mr. C. Vosmaer, zooals hij zelf verklaard heeft, zijn bewerking van *Day's „Everyday art”* niet „. . . . kunst”, maar „De kunst in 't . . . . leven.”

C. *Deze drie synoniemen komen alleen in zooverre overeen, dat ze de eigenschap noemen van iets, dat . . . .*

146. Maak een opstel over

HET ONWEER.

1. Drukkende lucht; de menschen loom en afgemat; doffe stilte in de geheele natuur.

2. De hemel betreft; de zon gaat schuil; de wind steekt op; stofwolken; bladeren en takken afgerukt; 't water in de rivier in hevige beweging; de dieren (welke?) zoeken een schuilplaats; ook de menschen; velen angstig.

3. 't Wordt al donkerder; in de verte weerlicht 't en rolt

de donder; groote regendruppels vallen neer; opeens een fel licht, een krakende slag, dichtbij; bliksem en donder volgen snel op elkaar, wisselen elkaar af; (beschrijf eenigszins de stralen!); vreeselijke duisternis; zware regenstroomen; sterke windvlagen.

4. 't Onweer vermindert in hevigheid, zoowel de donder als de bliksem; de lucht klaart op; een regenboog; nog enkele regendruppels; de hemel wordt helder, blauw.

5. Alles opgefrischt; schitterende druppels op bloemen en planten; algemeene opgewektheid (vogels, andere dieren en de menschen).

147.

't KASJE.

Thuis in de woonplaats stond er een koffer, we noemden
[hem „'t kasje”.

Andere meubels in slot waren er geene bij ons;
moeder bezat er den sleutel alleen van, en, was er iets
[lekkers —
altijd gespaard uit haar mond — langde ze uit 't kasje
[den por.k.

5. Hemel en vreugde! Wat hebben we dikwijls bij 't kasje
[gezetten,
't halsje gerekt en den blik blinkend op 't kasje gericht,
moeder bij ons, met het jongste aan de borst en de kleinste
[aan haar rokken.

Waterbekkend gekweel gonsde om het gretige nest.
Hemel en vreugde! Geen Sinter Niklaas kon beter bedeele!

10. Smakkend en krakend alom vlood dan het volkje uiteen.
Eens, eens was ik met moeder alleen thuis; 't was in den
[Winter;
Werknood heerschte er in 't land; Vlaanderen verhongerde
[op straat.

Treurig en stil zat moeder bij 't zuinige stoofje te naaien...
Of ze weende? Wie weet? Moeder verheelde haar smart.

15. Langzaam stond ze dan op, trad langzaam ook tot het
[kasje,
langde er haar bruidschat uit, 't eenigste gouden juweel,
dat ze bezat — halsketen met kruis; ik zag het van verre.
'k Zag ook den bitteren traan, die op de keten daar viel.
Stil ging zij uit dan; ze moest tot den goudsmid, zeide zij
[zuchtend . . .
20. 'k Heb sindsdien het sieraad nooit weer, ach! nooit weer
[gezien.

Mr. G. TH. ANTHEUNIS.

Vragen en opgaven.

- Regel 1: *Wat zou hier „woonplaats” beteekenen?*
 „ 2: „Meubels in slot” = . . .
 „ 4: *Maak van het tusschenvoegsel „altijd gespaard uit haar mond” een volledigen zin, waarin het verband met het voorafgaande duidelijk uitgedrukt is.*
Wat is de beteekenis van „langen”? Vergelijk ook regel 16.
 Ponk = spaarspot of schat.
 Regel 6: *Spreken wij ook van „blinkenden blik”? Welk woord gebruiken wij dan?*
 Regel 8: *„Waterbekkend” is hetzelfde als ons . . . „Gekweel” wordt gewoontlijk gezegd van . . . Is 't hier niet eigenaardig gebruikt in verband met de rest van den regel?*
Geef een synoniem van gretig. — Is „het nest” werkelijk gretig? — Wie dan?
 Regel 9: *Noem eenige synoniemen van bedeelen.*
 „ 10: *„Vlood” komt van . . . Welke beteekenis heeft dit woord gewoonlijk en welke heeft 't hier!*
 Regel 12: *Geef voor de volgende substantieven, die alle met „nood” zijn samengesteld een goede omschrijving: werknood, geldnood, hongersnood, watersnood, waternood.*
 Regel 12: *Wat is de beteekenis van den zin: „Vlaanderen verhongerde op straat”?*

Regel 13: 't *Vlaamsche* „stoof” = 't *Hollandsche* „kachel”.
Wat is „'t zuinige stoofje”?

Regel 14: „Verhelen” = ...

„ 16: *Wat verstaat men onder een bruidschat? —*
Geef voor „juweel” in dezen regel een ander woord. —
Kan 't adjectief „eenig” eigenlijk wel in den superlatief
voorkomen? — Welke kracht heeft hier dan de superlatief-
uitgang?

148. *Geef nu op uw eigen manier de vertelling van*

'T KASJE.

149. *Vervang de vreemde woorden door Hollandsche*
of omschrijf hun beteekenis.

1. Marie was met haar vriendin commissies gaan doen; maar Greta vlijde zich behaaglijk in een ouderwetschen fauteuil, bedekt met oud tapisseriewerk.

2. De schoonheid van het ensemble wordt vaak overschaduwd door keurigheid van de détails; 't stuk getuigt van minutieuze opmerking.

3. Potgieter vergt van den lezer soms dezelfde inspanning als Huygens en dat is een inconvenient.

4. 't Is voor onzentijd curieus de adviezen te lezen, die de censoren in 1850 over een Drama meenden te moeten geven.

5. Met alle getuigen werd de aangeklaagde geconfronteerd, alle incidenten op 't nauwkeurigst behandeld.

6. Hansen kon niet schuldig zijn; zijn alibi was bewezen.

7. De schrijver is een geblaseerd toerist, die de meeste schoonheden van 't pittoreske Europa reeds vroeger bezichtigd heeft.

8. Eenigszins abrupt werd afscheid genomen.

9. Je had met ons bij de Delmares moeten zijn, die je zoo instantelijk geïnviteerd hadden: nu was 't een gemankeerde avond; 't is eigenlijk een onbeleefdheid tegenover de familie, aan wie je broer zich parenteeren gaat.

10. In alle deftigheid ging hij naar den Huize Groot Randwijk, om in optima forma access te vragen.

11. De gerezerveerde houding van zijn vriend had hem wel eenigszins gefroisseerd.

12. Ik weet, je houdt nogal van transigeeeren, zei ze met een sarkastisch lachje.

13. De keukenmeid was een beroemdheid, en iedere gast wist haar culinaire bekwaamheid te appreciëeren.

14. 't Aetherisch figuurtje van Betsy zeeg op de sofa in de nu ledige zaal.

15. Alles bracht de heer De Breul met de grootste akkuratessse in orde.

16. De direktie der gasmaatschappij heeft in een uitvoerig adres haar bezwaren tegen 't rapport der gaskommissie bij den raad ingediend.

17. De gewone konklusie der oppervlakkigheid is, dat wat men niet ziet, ook niet aanwezig is.

18. 't Reciet was over 't geheel levendig en beziel; bij sommige naïeve en sentimenteële tooneelen zelfs hoogst verdienstelijk.

19. Mevrouw de Staël drijft de onhandigheid zoover, dat zij den draad der fiktieve korrespondentie eenvoudig van tijd tot tijd afbreekt en botweg een retrospektieve biografie of autobiografie van een der hoofdpersonen inlascht.

20. Sommige epistelen zijn bij Rousseau tot dissertaties uitgedijd.

149a. *Als de vorige.*

1. We zijn noch de ekonomische relaties vergeten, die de Noord- en Oostzee met de Middellandsche zee verbonden, noch de traditioneële sympathie tusschen 't Noorden en 't land der Zon.

2. We hebben 't konflikt van Versailles, tengevolge
VAN GELDEREN, *De Oefenklasse*, 15e druk. 8

waarvan de geheele delegatie de vergaderzaal verliet, niet als tertius gaudens beschouwd.

3. De Board of Trade maakt bekend, dat om de vertraging, verbonden aan 't thans vigeerende systeem van waarborgen tegen wederuitvoer te voorkomen, de geassocieerde regeeringen hebben besloten, dat individueele garanties niet langer noodig zijn, mits alle verschepingen, die niet reeds gedekt zijn door individueele certificaten of garanties gekonsigneerd worden aan bepaalde organisaties ten behoeve van den ondergekonsigneerde.

4. 't Is mogelijk, dat de Entente over bepaalde principiële eischen geen discussie toelaat en slechts details wil bespreken.

5. „Onze firma is te groot om als vele andere de menschen per se haar waar op te dringen, maar die Beaujolais is iets zoo unieks, zoo hors ligne, dat ik er prijs op stel uw oordeel er over te vernemen,” zegt de commis-voyageur in wijn.

6. Dat is nu eenmaal 't risico van 't monopolie.

7. Met de revolutie in Mei 1917 scheen nu plotseling 't doel van de heele Russische pers, die, zelfs in haar loyaalsten vorm, oppositiepers was, bereikt.

8. Als elke discussie en alle argumenteering worden uitgesloten, zou dit een fanatieke reaktie van rechts, zoowel als een violente aktie van links tengevolge hebben, waardoor 't ongelukkige land finaal in den chaos zou worden gestort.

9. Op de officiële telefonische mededeeling van de geallieerden antwoordde de graaf, dat hij de kommissie persoonlijk zou introduceeren.

10. Dat oude recitatieve gezang kan bijal 't monotone van de melodie een suggestieve bekoring uitoefenen op hoorders, die met de zangers sympathiek gestemd zijn.

11. Ze maakte Tine bijna een scène, omdat ze 't toilet water niet in de zilveren flakou van de nécessaire had overgedaan.

12. De weinig geanimeerde stemming aan de beurs werkte niet bepaald stimuleerend en was oorzaak van een tamelijk gereserveerde houding.

13. Wij stonden machteloos tegenover die expansiepolitiek.

14. Een chrestomathie, waarin de notities ontbreken van een fijnzinnig en objektiefschouwend kulturhistorikus, mist in onze dagen van aan alle zijden ontluikend en zich ontwikkelend ideeënleven allen kultureelen bestaansgrond.

15. Vooraanstaande kritici hebben doen uitkomen, dat de diepste onbewustheid, die de kunstenaar niet verstandelijk kan determineeren, maar die hij intuïtief aanvoelt, hem brengt tot zijn beste prestaties.

149b. *Als de vorige.*

1. 't Meest pretentieloos ondernemen van een letterkundig auteur heeft vaak zijn beste werk tot gevolg, terwijl een a priori aanwezige bedoeling om een bijzonder schoonen stijl te ontwikkelen of een overvloed van gevoel uit te storten of symbolische motieven te realiseeren in de praktijk averechts uitkomt.

2. Het boschbedrijf in Nederland is in normale tijden vrijwel een luxebedrijf en inzooverre is aanmoediging noodig; maar tegelijk moet voorkomen worden, dat de eigenaars onder omstandigheden om financieel voordeel 't bosch doen verloren gaan: er moet finaal gebroken worden met 't partikulier initiatief in dezen.

3. De oplichter, een simulant van de ergste soort, is herhaaldelijk wegens diverse delíkten veroordeeld.

4. Glimlachend tuurde ze op 't regelmatige, kleine en toch zoo karakteristieke schrift en weer trof haar als iets komisch, 't contrast tusschen 't gedistingeerd

verzorgde van die immer gelijke brieven en de slordige nonchalance van hem, die ze schreef.

5. Ze had mama's koele inquisitie gevreesd, maar ook een kinderachtige scrupule jegens die vreemden, waar ze, tegen alle huichelachtige konventie in, zou gaan logeeren.

6. Wat kan vertalen anders zijn dan voortdurend nuanceeren, transponeeren?

7. Orde te scheppen in de chaotische volgorde, waarin Bredero's lyriek tot ons is gekomen, een betrouwbare chronologische rangschikking van 't geheele oeuvre te kunnen geven, zoover zullen we 't wel nooit brengen, maar toch lijkt 't me mogelijk door met de ons bekende historische gegevens inwendige kritiek te combineeren tot een bevredigend globaal overzicht te komen.

8. Die taxatie van 't fysieke is de eenige, waarvoor de kinderleeftijd zeer gevoelig is; maar daar is toch ook een moreele taxatie, die hun menig genoeg onthoudt.

9. Ik zwijg nog van ellendige spreekwoorden, als orakelen door de ouders aangevoerd, en als verachtelijke paradoxen en sofistereien door 't kroost verwenscht.

10. Zeg niet, dat men zijn anekdote behoort te hebben bij den kasuaris, zijn beaudire op de apen, zijn qui pro quo op de beren.

11. Van de toiletten van hun beter gesitueerde medeburgers stallen ze beurtelings de navolging, de parodie en de charge uit.

12. Dit is niet 't minst interessante deel van 't concert, als 't dissonneerend vokaal 't harmonisch instrumentaal voor een half uur afwisselt.

13. De Heer v. d. H. anticipeert op zijn vonnis.

14. Weldadigheid of, wil men, liefdadigheid komt wat haar frequentie betreft, in drie fazen voor nl. 1°. sporadisch, 2°. periodiek, 3°. chronisch.

15. Zijn groote bescheidenheid en consciëntieusheid,

zijn wars-zijn van alle poze en reklame en zijn diepe devotie voor de kunst hebben dezen eminenten akteur juist altijd op den achtergrond gehouden.

150. *Geef 't tegengestelde van de ruimgedrukte woorden, als 't kan met een vreemd woord.*

1. Een optimistische opvatting.	16. Passief zijn.
2. De moderne schrijvers.	17. Een extern leerling.
3. De praktische opleiding voor den handel.	18. Een maximale arbeidsdag.
4. Materiële belangen.	19. Geïmporteerde koopwaren.
5. Direkte belastingen.	20. Een poëtische stemming.
6. Een sociale partij.	21. Een reëel beeld.
7. 't Militaire strafrecht.	22. Een orthodox predikant.
8. Een principiëel meeningsverschil.	23. Lokale belangen.
9. De konstitutioneele regeeringsvorm.	24. Een defensief verbond.
10. Een objectief oordeel.	25. Een patricische familie.
11. De absolute waarheid.	26. De immigrerende Russen.
12. Een bewijs van mijn sympathie.	27. Een positief getal.
13. Een superieur.	28. Een positief antwoord.
14. Een ideale beschrijving.	29. Een sporadisch voorkomende ziekte.
15. Een geaffecteerde manier van spreken.	30. Een tragische geschiedenis.
	31. Een chronische ziekte.

151. *Invullen en de ruimgedrukte woorden tot een samengesteld woord verbinden.*

1. Ik hoorde 't . . . van klompen op de straat $\frown$ steenen en kort daarna een . . . jongen $\frown$ stem, di— luide 't Sint—Maarten $\frown$ liedje . . . 2. In mijn jongen $\frown$ tijd heb ik

eens d— . . . . van di— ouderwet— feest⌒dag bijgewoond.
 3. In d— onlangs . . . . raad⌒zitting werd door 'traad⌒
 lid A 't voorstel . . . . de stad⌒wallen te . . . . en ze in
 plantsoenen te . . . . 4. Voordat d— aflosser in 't kraai⌒
 nest d— hond⌒wacht gaat overnemen kijkt hij met
 aandacht rond. 5. 't Beweging⌒spel is een reeks van
 lichaam⌒bewegingen, di— zoowel spel als . . . . oefen-
 ningen kunnen . . . . 6. Heb je al van beweging⌒leer
 gehoord? 7. Wat verstaat men onder een haas⌒slaap?
 8. De ster⌒wichelaars meenden uit de sterren iemands
 lot te kunnen voorspellen; zij spreken dan ook van iemands
 geluk⌒- of ongeluk⌒ster, evenals de . . . . priesters
 van geluk⌒- of ongeluk⌒vogels. 9. 't Zoonje van d—
 stad⌒sekretaris is aan d— . . . . van een dol⌒hond⌒
 beet overleden. 10. D— laatst— onweer⌒bui heeft heel
 wat verwoestingen . . . .; onz— prachtig— eik⌒boom werd—
 tot d— wortel gespleten; d— boer⌒hofstede van d—
 heer⌒boer hier in d— buurt wer— een . . . . d— vlammen,
 en hagel⌒steen en zoo groot als duif⌒eieren hebben
 d— hoop op een rijk— oogst grootendeels . . . .; gelukkig is
 er geen mensch⌒leven te . . . . 11. In d— stad L staan
 't oud⌒man⌒huis en 't klein⌒kind⌒school vlak
 naast elkander. 12. Wie zou altijd aan d— leid⌒band
 willen loopen? 13. De gravin van Schwarzburg, vertoorn— over
 d— geweldnarigen van Alva's krijg⌒lieden, dreigde d—
 hertog met d— . . . . maar . . . . verklaring: „Vorst⌒bloed
 voor os⌒bloed.” 14. In dit groot— heer⌒huis woont een
 gewezen hond⌒scheerder, di— geheel onverwacht— een
 groot— erfenis . . . . 15. Maar al leid— hij nu een heer⌒
 leventje en al houd— hij eigen rijd⌒tuig, een heer is
 hij niet geworden. 16. Toen ik onlangs bij hem was, zag ik op
 zijn tafel allerlei voorwerpen door elkander liggen: een bril⌒
 huisje, een bril⌒glas, een flesch⌒bakje, een
 kurk⌒trekker, een pijp⌒dop, een noot⌒kraker,

een hond $\wedge$ zweep, een brief $\wedge$ tasch, een boek $\wedge$ legger en nog andere. 17. Boven d— deur van zijn paard $\wedge$ stal heeft dez— stalhouder een groot— paard $\wedge$ kop laten maken en d— slager heeft d— voorgevel van zijn nieuw— winkel met een os $\wedge$ kop .... 18. D— stad $\wedge$ architect heeft een plan .... voor een nieuw— stads $\wedge$ schouwburg. 19. Wat al .... uit d— vreemd— komen er aan d— Nederlandsch— markt: Java $\wedge$ koffie, Manilla $\wedge$ sigaren, Baai $\wedge$ tabak, Cayenne $\wedge$ peper, Campèche $\wedge$ hout, Berlijnsch $\wedge$ silver, Engelsch $\wedge$ zout, enz. enz.

152. De synonymen: sieraad, versiersel.

A. 1. 't Standbeeld van Koning Willem II te 's-Gravenhage is alles behalve een ... voor de rezidentie. 2. Niet elk ..., dat men in onzen nieuwen schouwburg aangebracht heeft, kan men een ... van 't gebouw noemen. 3. Sommige menschen houden veel van allerlei ..., zoowel om zich zelf als om hun omgeving er mee op te schikken. 4. Mannen als Thorbecke en Multatuli strekken hun vaderland tot ....

B. Een ... is datgene, wat werkelijk de schoonheid van iets verhoogt, terwijl een ... daartoe wel aangewend wordt, maar niet altijd aan 't doel beantwoordt. Een ... is dus altijd ook een ...; maar een ... nog niet altijd een ...

C. *Beide beteekenen dus iets, dat beoogt ....*

153. Achten, schatten, waardeeren.

A. 1. Hoe hoog .... u den prijs van dit laken? 2. Wie maar half weet, wat Pasteur voor de menschheid heeft gedaan, moet dien man wel .... 3. De goudsmid heeft dezen ring ..., iets nooger dan ik hem .... had. 4. Men .... hem hooger, naarmate men hem beter kent. 5. Hoe oud .... u mij wel? 6. Die jongen .... mijn woorden niet, hij zal er later spijt van hebben. 7. Alles doen zijn ouders voor hem, maar hij weet hun opofferingen niet te .... 8. Men .... dien man op

een ton gouds. 9. . . . een vijand nooit gering. 10. Ik . . . . den afstand van A naar B op ongeveer een uur. 11. Hij heeft u altijd beschermd en voortgeholpen: . . . . u dat niet?

B. . . . ., van personen gezegd, beteekent „achting toedragen”, van zaken is 't zooveel als „belangstelling toonen voor” of „letten op”. Zoowel van personen als zaken kan 't ook gelijkstaan met „houden voor”.

. . . . zegt niet veel meer dan „raden naar” de stoffelijke waarde (maat, gewicht, prijs, leeftijd, vermogen enz.), terwijl . . . . wil zeggen „naar zekeren maatstaf die waarde bepalen”, . . . is dus minder onbepaald dan . . . . Deze beide woorden worden eveneens van personen gezegd. . . . heeft dan de beteekenis van „achten” en is altijd van een bepalend woord vergezeld; . . . is dan „in waarde houden” of „op den juisten prijs stellen”, evenals in de eigenlijke beteekenis.

C. *De beteekenis, die deze drie woorden gemeen hebben, is derhalve:* aan iemand of iets . . . . toekennen.

154. Standvastig, bestendig.

A. 1. In ons land is 't weer maar zelden . . . . 2. Jan de Witt was een . . . . man, die zich niet licht van den eenmaal ingeslagen weg liet afbrengen. 3. Wie 't land wil regeeren, moet . . . . zijn, anders wordt hij een speelbal van de partijen. 4. Uw broer is on. . . . van aard; wat hij den eenen dag aardig en mooi vindt, laat hij den anderen links liggen.

B. . . . . is hij, die, wetende wat hij wil, met volharding en verstand zijn doel tracht te bereiken; die niet licht aan 't wankelen of van zijn besluit af te brengen is.

. . . . wordt gezegd van personen, die een geruimen tijd dezelfde trekken van humeur en aard vertoonen, zonder dat dit evenwel met hun wil iets te maken heeft. Van zaken en toestanden kan dus alleen . . . . gezegd worden. Behalve wanneer die zaken als personen voorgesteld worden, die iets ge-

durende eenigen tijd onveranderd willen laten, in welk geval . . . . gezegd kan worden.

C. Standvastig *en* bestendig *zien dus beide op 't . . . .*

155. DE KREKEL EN DE MIER.

De Krekel, die de Zomerdagen
Alleen met zingen had verspild,
Vond niets, toen hem de herfst kwam plagen,
Waar door zyn honger werd gestild.

5. Des sprak hy in die zwaarigheden
De nyvre mier, zyn buurvrouw, aan.
En zegt: „Verzie, op myn gebeden,
Verzie my met een luttel graan;
Zoo ik dit op u kan verwinnen,
10. Betrouw u op myn Krekels eer,
Gy krygt, als 't voorjaar zal beginnen,
De hoofdsom met de renten weer.”
De Mier, die weinig houdt van leenen,
Want ziet, ze weet wel wat ze doet,
15. Vroeg: „Toen de zon u heeft beschenen,
En zacht gekoesterd door haar' gloed,
Wat deed gij om den kost te winnen?”
„Toen heb ik,” sprak hij, „dag en nacht
Gezongen met verheugde zinnen,
20. En dus de zomer doorgebracht;
Nu word ik van den nood gedrongen,
En zoek by u myn toeverlaat.”
„Zoo!” zei de Mier, „gy hebt gezongen!
Nu moogt gy dansen, kameraad.”

LA FONTAINE (*Vertaling in Van Effen's
Holl. Spectator*).

Vragen en opgaven.

1. *Wat drukt 't woord alleen in den tweeden regel uit? Des in regel 5 = . . . en in die zwaarigheden = ... Hoe zegt u Zoo ik dit op u kan verwinnen (regel 9) in hedendaagsch Hollandsch?*
 Zich betrouwen op (regel 10) = ... *In plaats van met verheugde zinnen (regel 19) zouden wij zeggen: . . . . en toe-verlaat (regel 22) staat gelijk met . . . .*
2. *Schrijf nu de fabel over in de hedendaagsche spelling en met de hedendaagsche vervoeging en verbuiging.*

156. *Maak een vrij opstel over „DE KREKEL EN DE MIER”. Werk de moraal een weinig uit. (Onder de menschen zijn er ook, die doen als de krekel, n.l. . . . En dan zoeken ze hun toevlucht bij lieden, die, als de mier, wel . . . . maar . . . . Gelukkig zijn niet alle welgestelden zoo, en . . . . Maar toch moet 't lichtzinnige lieden niet te gemakkelijk gemaakt worden. Anders . . . .)*

157. Omschrijf de beteekenis van de volgende woorden.

1. Een wintertuin, een kindertuin, de Hollandsche tuin.
2. Een blinde muur, een Chineesche muur.
3. Lokspijs, klokspijs.
4. De groene tafel, de ronde tafel (ridders van . . . .).
5. Een landheer, een broodheer.
6. Een schendbrok, een galgebrok.
7. Een loopbaan, een renbaan, een lijnbaan.
8. Uitvaart, welvaart, trekvaart, heirvaart.
9. Vrijbrief, dreigbrief, mailbrief, open brief, geloofsbrieven, schuldbrief.
10. Een dijkgraaf, een pluimgraaf, een loopgraaf.
11. Een wapenkoning, een soldatekoning, een winterkoning, een schutterkoning.

12. Een zwaluwstaart, de ploegstaart, een kwikstaart.
13. Stukgoederen, een stukvat, stukwerk.
14. Een kinkhoorn, een waldhoorn.

158. Gebruik de ruimgedrukte woorden in de opgegeven beteekenis.

- Houden** = 1. niet loslaten, niet weggeven, behouden;
2. steunen; 3. in acht nemen of nakomen;
4. inhouden of bevatten; 5. (iets) in een bepaalden stand brengen en 't daarin een poos laten; 6. zorgen dat iets in een bepaalden toestand blijft; 7. er op nahouden; 8. vieren; 9. uitspreken; 10. doen plaats hebben; 11. achten; 12. sterk of duurzaam zijn; 13. uithouden; 14. 't eens zijn; 15. gedragen.
- Uitkomen** = 1. uit 't huis komen, uitgaan; 2. groeien, te voorschijn komen; 3. uitmonden; 4. verschijnen; 5. aan 't daglicht komen, bekend worden; 6. in 't oog vallen; 7. voldoende hebben; 8. goed of juist zijn; 9. vervuld worden; 10. bekennen.
- Proef** = 1. voorloopig onderzoek; 2. bewijs(voering); 3. opzettelijke waarneming (experiment); 4. staal(tje) of monster; 5. een vel druks, dat nog gekorrigeerd moet worden.
- Lucht** = 1. dampkringsgas; 2. klimaat; 3. tegenstelling van kamer of woning; 4. uiting, vrije loop; 5. verademing, verlichting; 6. een zachte windstroom; 7. uitspanseel; 8. reuk, stank.
- Slot** = 1. een toestel om door middel van een sleutel iets af te sluiten; 2. zulk een toestel, waarbij geen sleutel te pas komt; 3. een deel van

een vuurwapen; 4. een versterkt gebouw;
5. een paleis; 6. einde, afloop, besluit.

159. *Geef de beteekenis op van de ruimgedrukte woorden.*

Afsteken. 1. Graszoden afsteken. 2. Een varken afsteken.
3. Vuurwerk afsteken. 4. Van zich afsteken. 5. Zijn zwart
haar steekt geweldig af bij zijn witte kleur.

Opsteken. 1. Een vlecht, die losgegaan is, weer opsteken.
2. Den vinger opsteken. 3. Het hoofd opsteken. 4. Licht
opsteken. 5. Den degen opsteken. 6. De wind steekt op.

Uitsteken. 1. Geszler liet den ouden Melchthal de oogen
uitsteken. 2. De schrijnwerker steekt de stoelleuningn uit.
3. De vlag uitsteken. 4. De hand naar iets uitsteken. 5. De
tong uitsteken. 6. Hij steekt wel een hoofd boven de anderen
uit. 7. Goethe stak boven de meeste van zijn tijdgenooten uit.

Aansteken. 1. De lamp aansteken. 2. Deze peer is aan-
gestoken. 3. De zieken steken de gezonden aan. 4. Een vat
bier aansteken.

Plaats. 1. De school is niet de plaats om te babbelen.
2. Zijn kamers zien op de plaats uit. 3. De kinderen zijn
op de speelplaats. 4. Voor den uitvoer is Rotterdam een ge-
schikte plaats. 5. Kunt u een paar plaatsen uit Hildebrand's
Camera Obscura aanhalen? 6. Iemands plaats vervangen.
7. Die geleerde is hier niet op zijn plaats. 8. Aan Israëls
komt een eerste plaats toe onder de schilders. 9. In de eerste
plaats moet men ernstig willen. 10. Een vakante plaats.
11. Er is geen plaats voor drie op deze bank. 12. Een be-
sproken plaats. 13. Zet 't boek weer op zijn plaats.

160. *Wat is de beteekenis van de volgende uitdrukkingen?*

1. Daar heb je de proef op de som.
2. Dit verwijt is uit de lucht gegrepen.
3. De zaak hangt nog geheel in de lucht.

4. Hij sloeg een gat in de lucht.
5. Er was geen wolkje aan de lucht (*fig.*).
6. De politie kreeg er gauw de lucht van.
7. Iemand het slot op den mond leggen.
8. Dit verhaal heeft slot noch zin.
9. Bij slot van rekening.
10. Iemand de loef afsteken.
11. De Nihilisten staken weer de hoofden op.
12. Iemand op zijn plaats zetten (*fig.*).

161. *Vervang de volgende uitdrukkingen door andere, figuurlijke, waarin 't tusschen haakjes geplaatste woord voorkomt.*

1. Opruimen alles wat te veel is of niet deugt = (. . . *schip* . . .).
2. In huis of staat kan maar één heer en meester zijn = (. . . *masten* . . .).
3. Hij kan 't eten, dat hij op zijn bord genomen heeft, niet op = (. . . *mast*).
4. Hij zal zich wel weten te helpen = (. . . *mast* . . .).
5. In slaap vallen = (. . . *zeil* . . .).
6. Iemand als zijn meerdere erkennen, zich overwonnen verklaren = (. . . *zeilen* . . . , of . . . *vlag* . . .).
7. Alle krachten inspannen, geen middel onbeproefd laten = (. . . *zeilen* . . .).
8. Een wakend oog op iets houden = (. . . *zeil* . . .).
9. Aan 't hoofd van de regeering, van 't bestuur staan = (. . . *roer* . . .).
10. Pas op, dat je niet valt! (. . . *roer* . . .).
11. Over zoo iets moet je met mij niet praten = (. . . *boord* . . .).
12. Iemand op straat aanspreken = (. . . *boord* . . .).
13. Nu zullen we 't eens op een andere manier probeeren = (. . . *boeg* . . .).

14. We hebben nog heel wat te doen = (. . . . *boeg*).
15. Hij behoort, naar hij voorgeeft, tot de liberale partij = (. . . . *vlag* . . . .).
16. De Engelsche wielrijder heeft in den grooten wedstrijd glansrijk overwonnen = (. . . . *wimpel* . . . .).
17. Iemand openhartig en oprecht zijn meening zeggen = (. . . . *wimpel* . . . . of . . . . *doek* . . . .).
18. Men moet zich weten te helpen met de middelen, die men te zijner beschikking heeft = (. . . . *riemen* . . . .).
19. Wie 't eerst komt, kan 't beste kiezen = (. . . . *riemen* . . . .).
20. Zijn zaken zijn erg achteruit gegaan = (. . . . *lij*).
21. De overhand op iemand krijgen = (. . . . *loef* . . . .).
22. Eerlijk en oprecht handelen = (. . . . *zee* . . . .).
23. E-n onderneming wagen = (. . . . *zee* . . . .).
24. Iets doen, dat niet meer noodig is, omdat 't b.v. al door anderen en beter is gedaan, noodeloos en nutteloos werk verrichten = (. . . . *zee* . . . .).
25. Zijn onwil was oorzaak, dat er van onze goede plannen niets is gekomen = (. . . . *stranden* . . . .).
26. Er zijn dieven in de nabijheid, of: we zijn hier niet veilig = (. . . . *kust*).
27. Met iets een begin maken = (. . . . *wal* . . . .).
28. In verval geraakt zijn = (. . . . *wal* . . . .).
29. Zijn uitwerking van dit vraagstuk deugt heelemaal niet, is de ongerijmdheid zelf = (. . . . *wal*).
30. Van 't eene kwaad in 't andere, soms grootere, komen, van kwaad tot erger = (. . . . *wal* . . . ., of . . . . *regen* . . . .).
31. Die met de uitvoering van een werk niet belast zijn, meenen gewoonlijk, dat zij 't beter zouden doen = (. . . . . *wal*).
32. Als de toestanden, de omstandigheden veranderd zijn, moet men andere maatregelen nemen = (. . . . *bakens* . . . .).
33. De toestand is nu heel anders = (. . . . *bakens* . . . .).

34. Iemand hinderpalen in den weg leggen, iemand tegenspreken in 't debat — (. . . *vaarwater* . . .).
35. Hier zullen we ons voor een poos vestigen = (. . . *anker* . . .).
36. Hij is vertrokken = (. . . *anker* . . .).
37. Zoo ver, zoo snel, zoo goed, zoo siecht zal 't niet gaan = (. . . *vaart* . . .).
38. We zijn hier veilig = (. . . *haven*).

162. *Gebruik de volgende uitdrukkingen in zinnen zóó, dat de beteekenis goed uitkomt.*

1. Tot inkeer komen.	12. Den knoop doorhakken.
2. Iemand aan de kaak stellen.	13. De kogel is door de kerk.
3. Iemand in de kaart kijken.	14. Iemand een kool stoven.
4. Een doorgestoken kaart.	15. Om des keizers baard spelen.
5. 't Kaf van 't koren scheiden.	
6. Met een andermans kalf ploegen.	16. Naar den kelder gaan.
7. 't Gouden kalf aanbidden.	17. Ergens de klad in brengen.
8. Alles over één kam scheren.	18. Iemand een kiad aanwrijven.
9. Aan 't verkeerde kantoor zijn.	19. Iets aan de groote klok hangen.
10. Een ander de kastanjes uit het vuur laten halen.	20. Iets onder de knie hebben.
11. Luchtkasteelen bouwen.	21. Iemand knollen voor citroenen verkoopen.

163. *De synoniemen: jong en jeugdig.*

A. 1. In zijn . . . jaren heeft Vondel reeds gedichten gemaakt en op zeer hoogen leeftijd nog een van . . . vuur getuigend tooneelstuk geschreven. 2. Met . . . ijver kon de grijze Bismarck zich nog in den politieken strijd mengen. 3. Zijn moeder is wel niet . . . meer, maar toch nog zeer . . . in haar bewegingen.

B. . . . is degeen, die de eigenschappen van de jeugd

bezit; 't ziet niet op den leeftijd, maar staat ongeveer gelijk met *vroolijk, levendig, krachtig, frisch*.

. . . is de tegenstelling van *oud*; wat nog niet lang bestaan heeft is . . . .

Wat is nu 't verschil tusschen: „de jonge maatschappij” en „de jeugdige maatschappij”? tusschen „met jonge kracht” en „met jeugdige kracht een werk beginnen”?

C. *De synoniemen komen alleen hierin overeen, dat ze beide doen denken aan . . . .*

164. Verbreiden, verspreiden, verstrooien.

A. 1. Van een merkwaardig handschrift uit de 5de eeuw zijn losse bladen in verschillende bibliotheken . . . . 2. Hij versloeg 't vijandelijk leger en . . . . de vluchtenden. 3. De Europeesche beschaving . . . . zich tot in de afgelegenste oorden van Azië en Australië. 4. De Romeinen . . . . hun macht over de in hun tijd bekende wereld en . . . . hun kennis en beschaving onder de overwonnen volken. 5. De storm . . . . de bladeren naar alle kanten. 6. In een oogenblik . . . de tijding van zijn dood zich door 't geheele land. 7. De geur van de roos . . . . zich door de kamer. 8. Veel inboorlingen van Afrika zijn over alle andere werelddeelen . . . . 9. De leer van Mohammed . . . . zich binnen korten tijd over een groot deel van Afrika en Azië. 10. De nadering van Alva . . . . angst en schrik onder de inwoners.

B. Wat men . . . . komt bij gedeelten op verscheiden plaatsen. Wat . . . . wordt, vertoont zich ook op steeds meer plaatsen, maar doet toch nog aan een samenhangend geheel denken, wat niet 't geval is met hetgeen . . . . wordt. Ook . . . . beteekent: „iets bij gedeelten op verschillende plaatsen doen komen” maar doet tevens denken aan een gewelddadige oorzaak, bijv.: storm, oorlog, vervolging.

C. Uit **B** zal u de algemeene beteekenis nu wel duidelijk zijn, nl. . . . .

165. Volledig, volkomen, volmaakt.

A. 1. Graaf Lodewijk van Nassau, Willem van Oranjes broeder, was een . . . . ridder. 2. 't Is . . . . waar, wat hij ons van die zaak verteld heeft. 3. Er heerschte, vreemd genoeg, ... overeenstemming onder de leden van 't dagelijksch bestuur. 4. Ik zou graag een . . . . kwarto-uitgave van de Genestet's gedichten hebben. 5. Uw verzameling munten is verre van . . . . 6. U hebt . . . . vrijheid om te doen, wat u wilt. 7. De . . . . techniek van dien pianist is bewonderenswaardig. 8. Bij zijn vertrek naar Indië heeft hij een . . . . uitrusting meegenomen, ... gelijk aan die, welke zijn broer gehad heeft. 9. Niemand is . . . .

B. Iets is . . . ., als 't, doordat er niets aan ontbreekt, uitmunt; 't is een sterker uitdrukking voor „voortreffelijk, zonder gebreken”.

. . . . noemt men dat, waaraan niets ontbreekt; 't zegt ongeveer 'tzelfde als „geheel, gansch” of „geheel en al”.

. . . . staat 't dichtst bij 't laatst genoemde: 't drukt ook uit, dat er niets aan ontbreekt, maar in dien zin, dat alle onderdeelen aanwezig zijn, die samen 't geheel vormen, maar die ieder op zichzelf ook weer een geheel zijn.

C. 't Begrip dat in alle drie schuilt, is . . . .

166. Beschrijf in een brief aan een vriend

EEN HUISELIJK FEEST,

dat onlangs door u is gevierd.

1. Inleiding: U bent blij, dat u eens iets hebt om over te schrijven. Uw vriend zal wel nieuwsgierig zijn om wat te hooren van 't huiselijk feest.

2. Wat er gevierd werd: (een bijzondere verjaardag, een zilveren bruiloft, de terugkomst van een lid van 't gezin of

iets dergelijks) — voorbereiding; — versieringen; — geschenken koopen; — wat ieder zal doen.

3. 't Feest zelf: 's morgens vroolijk weer; — gelukwenschen en aanbieding van de geschenken van de huisgenooten; — stemming van den gevierde; — brieven e. d.; — komst van deelnemenden en belangstellenden (wie? — misschien ook wel goede kennissen van uw vriend); — verrassingen en prettige toevalligheden; — feestmaaltijd, vermaken; — de vroolijkheid neemt toe; — hoe en waarmee verder de avond werd doorgebracht; — hoe elk zich van zijn taak gekweten heeft.

4. Slot: Die dag onvergetelijk voor u en . . . .

Verder 't gewone besluit: vraag om spoedig een brief te ontvangen, enz.

167. Omschrijf de beteekenis van de volgende woorden.

1. Een vaste brug, een beweegbare brug, een vliegende brug, een drijvende brug, een hangende brug, een ezeisbrug.

2. De astronomische dag, de burgerlijke dag, de oude dag, de jongste dag, de landdag, Aschdag.

3. Een dubbele deur, een gebroken deur, een vleugel deur, een valdeur, een tochtdeur.

4. Korte zeeën, hooge zeeën, stortzeeën.

5. Een akademieburger, een wereldburger.

6. Een holle weg, een overweg, een middelweg, een uitweg.

7. Een plaaggeest, wijngeest, de tijdgeest, een sterke geest, vliegende geest.

8. Een doornappel, de oogappel, een twistappel, de adamsappel.

9. Een krijgsknecht, een meesterknecht, een rijknecht, een laarzeknecht, een stommeknecht.

10. Een dwaallicht, 't kunstlicht, een vallicht, een zoeklicht, 't voetlicht.

11. Een borstbeeld, een evenbeeld, een schaduwbeeld, een voorbeeld, een toonbeeld, levende beelden.

12. Gereed geld, kasgeld, zakgeld, potgeld, rouwgeld, speldegeld, opgeld.

13. Een mijlpaal, een eindpaal, een schandpaal, een wrijfpaal, een hinderpaal.

14. Een raaklijn, een rooilijn, een vanglijn, een loglijn.

15. Een erfstuk, een brokstuk, een pronkstuk, een tooneelstuk, een familiestuk, een schelmstuk, een potstuk, een voetstuk.

168. Breng 't volgende fragment in hedendaagsch Nederlandsch over.

GEVANGENNEMING VAN DE GRAVEN VAN EGMOND,
VAN HOORNE EN VAN BUREN.

Op den neeghenden van Herfstmaand, als 's daags te vooren de Landtvoogdes, qualyk te vrede, onder ander aan den Koning geschreven had, dat men 't getal der gheenen, die met hunne tilbaare haave reeds ten land' uit gevlooden waaren, op omtrent hondertduizendt zielen schatte, deed Alvaas zoon, de Prioer ¹⁾ Don Ferdinand beide de Graaven, nevens andere heeren ter maaltydt noodighen, in 't huis van Kuilenburgh, daar de vader zyn hof hield; en deez hen verzoeken, naa den eeten d' aangevange beraading, noopende 't sterken van Diettenhoove, in zyn' kaamer te komen voltrekken. De Graaven, geen erg op gastvryheit vermoedende, geven 't jaawoordt, en laten zich daar vinden. Terwylmen oover tafel zat, quam getal van Spaansche soldaaten, een 'voor een', zonder trom te roeren, zich slingeren om het hof. Na 't opneemen ²⁾ gaat Egmond met den Prioer zitten troeven; thans, als de ure verschenen was, zich by den Hartogh vervoegen. Aldaar werd, op 't stuk der vestinge, naa goetvinden der Graaven besluit gemaakt. Als nu, met het scheiden der vergaaderinge, Egmondt ter

1) Prioer van de Malthazer orde.

2) 't Opnemen van de tafel, dus na den maaltijd.

kamer uit trad, quampmen hem zeggen, dat de Prioer hem verwachtte, om 't spel te vervolghen. Neemende dan derwaarts zynen keer, door zekere zaale, werd hij ontmoet van Sançio d'Avila, die toen Hopman was van 's Hartogs lyfwacht, hem van 's Koninx weeghe zyn geweer af, en gevangen vorderde. De Graaf, niet weetende hoe hy 't had, wilde, dat men 't hem noch eens zeide. Alstoen, hardt vindende van zijn rapier te scheiden: *'t heeft*, zeide hy, *zich zoo trouwelyk, en meenighwerfs, in 's Koninx dienst, gequeeten*. Echter, hoe nood' ook, hij moet het afstaan, en daar blyven; klaaghende kracht en geweldt, met veel beroepens op de vryheeden der orde, en 's lands recht, dat hij overbodigh ¹⁾ was te verbeiden: 't welk de Spanjaart zijn doove oor hooren liet. Vast alleens gink het den Graave van Hoorne, die neemende zynen wegh door een' anderen hoek der huizing, van Hieronimo de Salinas, burghvooghd van Porthercole, met eenighe krysluiden omringt werd, en aangehouden; niet zonder gelyke hooghe woorden, eeven als Egmondts, in den windt geslaaghen.

169. *Als de vorige oefening.*

VERVOLG.

De Hartogh, op heeter daadt, zondt Mansveldt en Barlemont, om dit der Landtvooghdesse bekend te maken, en zyn onschuld te doen, van dat hy 't haar verzwegghen had, ten einde zy, van den haat en wyder misquaam ²⁾ oft het 'er toesloeghe ³⁾ onbelast bleeve. Met een deed hy aangrypen den Heer van Bakkerzeel Kaazenbrood, Raadsman van Egmond, samt de geheimschrijvers, en eenighe amptluiden, van beide de Heeren: ook al hunne papieren van belang in verzeekering neemen.

1) Bereid; verg. 't Duitsche *erbötig*.

2) Onaangenaamheid, ongeval.

3) *Oft het 'er toesloeghe* = indien 't daartoe mocht komen.

'T gebruik is, dat de Oversten der landtschappen, den geenen dien zy eenighe vesting vertrouwen, behandighen de helfte van een gebroken glas, doorgesneden fransyn ¹⁾ oft diergelijke, met last om de plaats aan niemand te leveren, voor dat hem de wêergaë, op 't ontvangen deel passende, vertoont wordt. Alva dan deed Egmond overgeeven het teiken, waar naa zich de Slotvooght van Gent te reeghelen had, en daar op, de sterkte aan Hieronimo de Salinas inruimen: voorts, op den tweeëntwintighsten der zelve maandt, de twee Graaven, in bewaarnis van Alfonso de Ulloa, met drieduizent Spanjaarden, derwaarts voeren: alwaar zy in groote benaautheit, met weernis van aller vrunden aanspraak, gehouden werden. Men geeft Granvelle naa, die toen te Roome was, dat hy, op d' eerste maare deezer aantasting, vraaghde, oft men den Zwygher niet had weeten te bekoomen. Waarop geantwoordt zynde: neen, zoud' hy wijders gezeit hebben, *daar waare meer, dan al de rest, gevangen geweest aan den Zwygher:* met wien hy den prins van Oranje meende. Spaarzaam zeeker van woorden was deze Vorst, en gewoon te zeggen: dat geen' list van geveinstheid den grondt verberghen kan van eenen, die zich aan 't kallen laat kryghen. Maar Alva, ziende zich den vader ontslipt, wrook zyn leedt aan den zoon, en deed den Graaf van Buuren, oudt omtrent dertien jaaren, oover vrijheeden, oover al, uit de hooghe school van Looven lichten, en naar Spanje voeren; daar hy, in ruime gevankenis, achtentwintigh jaaren versleet.

Uit; P. C. Hooft's *Nederlandsche Historiën*.

170. A. *Vul elk van de onderstaande zinnen met een flinken zin aan. B. Benoem den aangevulden zin. C. Zeg tot welke woordsoort 't kursieve woord behoort.*

1. *Terwijl . . .*, deden de overigen al 't mogelijke om

¹⁾ Perkament.

menschen en goederen buiten de brandende gebouwen en in veiligheid te brengen.

2. Binnen is 't feest en vreugde en warmte en licht, *terwijl* . . . .

3. We zijn de dagen, die we bij u doorgebracht hebben, nog niet vergeten, *integendeel* . . . .

4. *Hoewel* . . . ., wordt de opbrengst van de posterijen bijna elk jaar aanmerkelijk grooter.

5. Een vreemde taal leert men niet vlot en gemakkelijk spreken, *tenzij* . . . .

6. Uw broer heeft mij de zaak, zoo goed hij kon, uitgelegd, *nochtans* . . . .

7. Een wandeling door die streek zal u veel genot verschaffen, *althans* . . . .

8. 't Twaalfjarig bestand was voor Nederland geen tijdperk van vruchtbaren vrede, *doordat* . . . .

9. De voor hedenavond aangekondigde muziekkuitvoering zal niet doorgaan, *omdat* . . . .

10. De lamp ging uit (*omdat* of *doordat*?)

11. Ieder Nederlander kan tot lid van de Tweede Kamer gekozen worden, *mits* . . . .

12. Hooge en alleenstaande gebouwen loopen 't meest gevaar door den bliksem getroffen te worden, *zoodat* . . . .

13. Er barstte een hevige onweersbui met hagel boven 't dorp los; *dientengevolge* . . . .

14. De verstandhouding tusschen den patroon en zijn knechts bleef goed, *zoolang* . . . ., *doch zoodra* . . . ., maakte zich een geest van ontevredenheid en verzet van de werklieden meester.

15. Wie weinig bezit, verlangt veel te hebben; wie veel heeft, wenscht naar meer; *derhalve* . . . .

16. Soms bedekt de tuinman de ramen van zijn broeikassen met rieten matten of zoo iets, *opdat* . . . .

17. 't Bijvoegen van nullen doet niets af aan de waarde van een getal, *indien* . . . .; *maar zoo* . . . ., verandert de waarde wel degelijk.

18. Uw geheimzinnige brief laat mij geheel en al in 't onzekere, *deswege* . . . .

19. George Stephenson slaagde er eindelijk in een kleine spoorweglijn tot stand te brengen, *niettegenstaande* . . . .

20. *Hoezeer* . . . ., ik ga niet op reis, voor ik mijn examen gedaan heb.

171. De synoniemen : sterk en krachtig.

A. 1. In 1629 vermeesterde Frederik Hendrik de . . . . vesting 's-Hertogenbosch. 2. Stadhouders Willem III had geen . . . . gestel, maar een . . . . wil. 3. We zullen een . . . . er geneesmiddel moeten aanwenden. 4. Klaas van Kieten, de Sparewouwer reus, was verbazend . . . . 5. In . . . ., vurige taal wekte de spreker zijn toehoorders tot medewerking op. 6. Een . . . . soep zal den herstellende goed doen.

B. . . . . is de persoon of zaak, die groot weerstandsvermogen heeft.

. . . . noemt men datgene, dat veel werking naar buiten doet, veel invloed uitoefent.

Van personen gesproken, kan ook . . . . de laatste beteekenis met de eerste verbinden.

C. *Hoe zoudt u de gemeenschappelijke beteekenis omschrijven?*

172. Hoogmoed, trots, fierheid.

A. 1. Met de . . . ., eigen aan groote, edele karakters, trad de ontroonde vorstin voor haar rechters. 2. De kinderachtige belooning, die men den armen man aanbood voor de redding van 't kind, wees hij met . . . . af. 3. Langen tijd bleef de verongelijkte zoon doof voor de smeekbeden van zijn moeder, maar ten slotte werd toch zijn . . . . gebroken. 4. Belachelijk en treurig tegelijk is de . . . . van dien parvenu. 5. Hij is de . . . . van zijn ouders. 6. Welk een . . . . in de houding

van dat prachtige paard! 7 Hij bezat te veel . . . . om te erkennen, dat hij zich in financiële moeilijkheden gewikkeld had. 8. Al heeft uw broer toevallig spoedig promotie gemaakt, dat is nog geen reden om zijn vroegere kameraads met . . . . te behandelen.

B. . . . . drukt een rechtmatig, hoog gevoel van eigenwaarde uit, dat zich dikwijls in de houding en de wijze van optreden openbaart.

. . . . geeft ook een besef van eigenwaarde te kennen, maar in dit woord ligt niet onvoorwaardelijk de bijgedachte van 't rechtmatige, 't gepaste. 't Kan dus ook een gebrek, zoowel als een goede eigenschap beteekenen.

. . . . noemt men 't misplaatste gevoel van meerderheid en hoogheid, dat zich gewoonlijk uit in geringschatting van anderen. 't Doet denken aan zelfverheffing. De gunstigste beteekenis heeft dus . . . ., de ongunstigste . . . . en daartusschenin ligt . . . .

C. *Wat is nu de gemeenschappelijke beteekenis?*

173. Gebieden, bevelen.

A. 1. Men heeft mij . . . . hier op hem te wachten. 2. Uwe Majesteit . . . . 't? Welaan, ik onderwerp mij aan haar vorstelijken wil. 3. Doe, wat uw plicht u . . . . 4. Wie . . . . wil, moet ook kunnen gehoorzamen. 5. Ik ben niet van plan te vragen, waar ik als heer en meester . . . . kan. 6. De voorzichtigheid . . . . mij in dat geval, mij niet met de zaak te bemoeien. 7. De rechter . . . . den getuige zich uit de gerechtszaal te verwijderen.

B. Wie . . . ., geeft zijn wil te kennen, dat anderen iets zullen doen, zonder of met 't recht zulks te eischen. Wie . . . ., doet hetzelfde, maar heeft er ook 't recht toe. Voor . . . . bestaat dus een wettelijke of redelijke grond, voor . . . . niet altijd.

C. *De gemeenschappelijke beteekenis is . . . .*

174. Maak een opstel getiteld:

OP DE WEEKMARKT.

1. Op welken dag? — 's Morgens er heen; nog niet veel te doen; — beschrijving (plein, of breede straat enz.); — omgeving.

2. Wat later op den dag: kooplieden komen; — uitstallen van waren, in kraampjes, op wagens, op den grond, enz. — langzamerhand komen koopers en kijkers; — 't wordt druk.

3. Beschrijving van wat er in hoofdzaak is; — wat u, wat de menigte bizonder aantrekt; — op welke wijze sommige kooplieden trachten de aandacht te trekken, en hun waren aan den man te brengen; — uitvoerige schildering van een tooneeltje.

4. In den namiddag: afnemen van het gewoel; — opruiming; — vertrek van kooplieden; — slot.

175. Vervang de vreemde woorden door Hollandsche of omschrijf hun beteekenis.

1. In deze kwestie doen zich allerlei juridische moeilijkheden voor.

2. Alle partijen zijn er gelijkelijk bij geïnteresseerd, dat de discipline geen schade lijdt door te werken naar dit anti-nationale recept.

3. In den hardnekkigen strijd tusschen Engeland en Rusland over den politieken en kommerciëelen invloed in Perzië heeft Rusland wederom een kolossaal voordeel behaald.

4. Bij dit kontrakt heeft Rusland de koncessie tot 't bouwen van een straatweg tusschen Teheran en de Kaspische zee overgenomen. Deze weg zal o. a. aan alle strategische eischen beantwoorden.

5. Koning Humberto weigerde wederom 't budget met een afzonderlijke apanage te belasten terwijl 't kabinet

met een beroep op de grondwet, aandringt op een constitutioneele oplossing van de kwestie.

6. 't Is zeer verklaarbaar, dat de oppervlakkige bij de economische kwestieën 't politiek verschil in beginselen meent te kunnen ignoreeren.

7. Oppositie mag niet ontaarden in prinzipienreiteren.

8. 't Is voor onze gemeente niet onverschillig, op welke wijze dit terrein eventueel in exploitatie zal worden gebracht.

9. Al onze moderne steden kunnen op bitter weinig mooi architecturaal werk bogen, want *bouwen* is in onze dagen bijna synoniem met verminken en leelijk maken van 't bestaande.

10. 't Programma van de tentoonstelling omvat de volgende groepen: architectuur, meubileering, decoratiekunst, artikelen van huishoudelijk gebruik, verlichting en verwarming, bewerkte metalen, preciosa, transportmiddelen, grafische kunsten, algemeene industrie, hygiëne, veiligheidsmiddelen, muziekinstrumenten, landbouw, hortikultuur.

Verder zal nog een expositie van retrospectieve kunst gehouden worden.

11. „Meneer de President, ik ben van 't onderwerp dat ons okkupeert, zeer gesaisisseerd; 't heeft de mérite van praktische uitvoerbaarheid. Maar ik moet u observeeren, dat 't is gebazeerd op iets, dat nu nog niet gedecideerd kan worden. Ik wil voor 't overige konstateeren dat ik gaarne wil kontribueeren tot een voldoende defroiemment. Dit toch zal den gang der zaken faciliteeren, wanneer unaniem door de leden een motie in dien zin wordt aangenomen, want de donnés hebben wij.

(Aangehaald door Dr. H. J. NASSAU).

12. Mij resumeerende, verklaar ik, als mijn intieme konviktie, dat 't utilitarisme de kunst in gevaar brengt. Onder dien invloed perikliteert zij; er is daling van 't niveau. Daartegen te reageeren, estimeer ik obligatoir, vooral in deze geaffaireerde, geld-verkwistende periode."

(Aangehaald door Dr. H. J. Nassau).

176. Kies tusschen de opgegeven woorden, die van hetzelfde grondwoord op verschillende wijze zijn afgeleid. Probeer daarna 't verschil in beteekenis onder woorden te brengen.

Koelheid, koelte. 1. Na den heeten dag stak er een heerlijk windje uit zee op, dat ons wat . . . toewaaide. 2. In de . . . van den avond genoten we van de muziek. 3. Uw . . . naast zijn geestdrift hinderde hem geweldig.

Gezindheid, gezindte. 1. Ik ben van uw goede . . . jegens mij overtuigd. 2. Bij 't vergeven van openbare ambten en betrekkingen mag niet op de . . . gelet worden, m. a. w. alle . . . zijn gelijk voor de wet.

Kunde, kunst. 1. Professor M. de Vries was een man van groote . . . 2. De dochters van Roemer Visser waren bedreven in de zang. . . , de dicht. . . en de graveer. . . 3. Men spreekt van de schoone . . . en de beeldende . . . ; maar van de wis. . . , de taal. . . , de aardrijks. . .

Kindschheid, kindsheid. 1. Bilderdijk heeft geen vroolijke, gelukkige . . . gehad. 2. In onze universiteitsbibliotheek zijn maar enkele werkjes uit de . . . van de boekdrukkunst. 3. De . . . van dien grijsaard maakt hem tot een last voor zich zelf en voor anderen.

Vrijheid, vrijdom. 1. De Nederlanders hebben gestreden voor . . . van godsdienst en geweten. 2. De Leidenaars hadden de keus tusschen een hoogeschool en tien jaren . . . van belastingen.

177. Als de vorige oefening.

Verkiesbaar, verkieslijk. Iedereen, die een jaar binnen de gemeente heeft gewoond, is . . . tot lid van den gemeenteraad, maar daarom zijn niet allen even . . . .

Buigbaar, buigzaam. 1. Alles wat gebogen kan worden is . . . ; wat zich gemakkelijk laat buigen noemt men . . . . Zoo is eikenhout wel . . . , niet . . . ; een stalen veer, een wilgetwijg daarentegen zijn . . . . 2. Een stijfhoofd is een on . . . mensch; iemand met een . . . . wil is gemakkelijk te regeeren.

Kostbaar, kostelijk. 1. De gezondheid is een . . . . schat. 2. Onze middelen laten 't niet toe zulke . . . . maaltijden te geven. 3. „Tijd is . . . .” doet denken aan de Engelsche spreuk „Time is money”. 5. Zuiver koud water is een . . . . drank en dikwijls beter dan de . . . . wijn.

Vijandig, vijandelijk. 1. De . . . . troepen werden onverwachts overvallen en geheel verslagen. 2. Er heerschte een . . . . stemming onder de werklieden. 3. In 't . . . . kamp maakte men zich tot een geduchten aanval gereed.

Onmeetbaar, onmetelijk. 1. In de wiskunde wordt nogal eens gesproken van . . . . grootheden. 2. Vóór ons lag de . . . . oppervlakte van den Oceaan. 3. Hij bevond zich aan den rand van een . . . . afgrond.

Onbezorgd, zorgeloos. 1. Er moet een einde komen aan dat . . . . leven, anders gaat 't verkeerd. 2. Wees . . . . , ik zal u op tijd waarschuwen. 3. Menigeen, die een . . . . leven kon hebben, is door . . . .heid ongelukkig geworden.

HET KAMELEON.

„Think others see, as well as you.”

MERRICK.

Een vreemdling wandelde aan de kust,
 Waar de asch van 't groot Carthago rust.
 Daar kwam een Tweede hem te moet,
 Als landsman kennelijk bij zijn groet.

5. Men zet zich neer, en 't lijdt niet lang,
Of 't reisverhaal is drok te gang.
Elk brengt wilvaardig voor den dag,
Wat raars of schoons hij zwerwend zag.
Tot A begint: „Het koddigst Dier,
10. Mij ooit bejegend, huisvest hier;
Van maaksel schier een hagedis;
Zijn staart — lang tien duim, naar ik gis;
De tong voor mug en vlieg te gauw;
En nu de kleur? — denk! hemelsblauw!”
15. „Blauw! blauw!” smuilt B, „'k Herken uw beest,
Maar, Vriend, dat is nooit blauw geweest.
Men heet het een Kameleon.
Ik vond het, schuilend voor de zon,
In 't lommer van een dadelbosch.
20. Daar kroop het, net zoo groen als 't mos!”
„Noch boom, noch struik, een mijl in 't rond,
Waar ik het MIJNE kruipen vond;
Ginds, aan dien naakten puinhooftop;
Het volle daglicht scheen er op;
25. Geen mogelijkheid tot oogbedrog;
En 't Beest was blauw, dat zeg ik nog!”
„Groen, groen! geloof mij!” „'k Zeg u blauw!”
„Groen!” „Blauw!” Zoo gaat het snauw op snauw.
Men stampvoet, blikoogt, vloekt en zweert:
30. De vriendschap was in grim verkeerd!
- Als, zie, een Derde Wandlaar kwam,
Die reeds van ver hun twist vernam.
Zijn woord is: „Heeren, kiest in mij
Uw Scheidsman: 'k Floor tot geen partij.
35. Bij lamplicht ving ik, heden nacht,
Het dier, dat u aan 't kijven bracht,

En draagt 't, in dit servet geknoopt,
 Naar Tunis, of 't er iemand koopt.
 Ik weet nauwkeurig wat ik ving:
 40. Zwart! gitzwart is het leelijk ding!
 Is 't blauw of groen, dan sta ik klaar,
 En eet het op met huid en haar."

Hier slaakt hij 't, en, voor zwart als git,
 Vertoont zich 't arme schepsel wir! —
 45. Géén sprak er, dan 't Kameleon,
 Juist van een ras, dat spreken kón.
 Het sprak: „Goê Luidjes, hoort hoe 't is:
 Elk had gelijk, en elk had mis!
 De kleur, bij dieren van mijn slag,
 50. Verwisselt zesmaal op een dag.
 Doch laat mij nu in vrede gaan!
 'k Bied u een raad, als losgeld aan:
 Schijnt andren, wat u krom scheen, recht,
 Heet niemand dadelijk dom of slecht."

A. C. W. STARING.

Vragen en opgaven.

Regel 2: *Wat zoudt u zeggen voor: „Waar de asch van 't groot Carthago rust.” — Waarvan wordt deze spreekwijze gewoonlijk alleen maar gebruikt? —*

Waar is „de kust, waar . . . . rust”?

Regel 3: *„Te moet komen” = ...*

„ 4: Voor „landsman” zeggen we . . . .; en voor „kennelijk” . . . .

Welke beteekenis heeft 't voorz. „bij” in regel 4, in reg. 35 en in reg. 49?

Regel 5: *„'t lijdt” staat gelijk met . . . In welke woorden komt dit ww. „lijden” met deze beteekenis nog meer voor?*

Regel 6: *„'t reisverhaal” staat er; welk wordt er bedoeld? — In plaats van „te gang” zeggen we . . . .*

Regel 7: *Verklaar de beteekenis van „wilvaardig” en zeg wat „voor den dag brengen” hier beduidt.*

Regel 8: *Waar heeft „zwerfend” betrekking op?*

„ 10: *Wat beteekenen „bejegenen” en „huisvesten” in reg. 10, en „maaksel” in reg. 11? — Geef de beteekenis op, die deze woorden gewoonlijk hebben, met een paar voorbeelden.*

Regel 13: *Wat is de bedoeling van dezen regel? — Kent u ook de beteekenis van ’t ww. „vergauwen”?*

Regel 15: *’t Ww. „smuilen” zult u wel niet dikwijls gelezen hebben. Toch is ’t niet moeilijk te gissen wat ’t hier beteekent: ’t doet denken aan een ander ww., waarvan ’t laatste deel met dit gelijkkluidend is, nl. . . .*

Regel 17: *„Men hiet” = . . . ; zie ook reg. 54.*

„ 18: *Waarop heeft „schuilend” betrekking? — Welke beteekenis heeft „voor” in reg. 13, in reg. 18 en in reg. 43?*

Regel 19: *Wat verstaan we onder „lommer”? — Kan men alle schaduw „lommer” noemen?*

Regel 21: *Maak dezen regel volledig en ook reg. 23 en reg. 25.*

Regel 29: *Geef een omschrijving voor „blikoogen”.*

„ 30: *’t Woord „grim” komt op zich zelf bij ons zelden voor, wel in afgeleide en samengestelde woorden; geef daarvan een paar voorbeelden. Zeg nu wat „grim” beteekent — „Verkeeren” is hier = . . . ; „’t kan verkeeren” was de zinspreuk van G. A. Brederode.*

Regel 31: *Op ’t tijdbepalende voegw. „als” volgt gewoonlijk geen verl. tijd, zooals hier; wel op ’t tijdbep. voegw. . . .*

Regel 34: *Op welken grond kon de Derde zeggen: „’k Hoor tot geen partij”? — Wie „tot geen partij behoort” is . . . .*

Regel 38: *Maak dezen regel volledig.*

„ 42: *„Met huid en haar” = ... Kunt u meer*

zulke uitdrukkingen noemen, die uit twee deelen bestaan, waarvan de hoofdwoorden met dezelfde medeklinkers beginnen: met m . . . . en m . . . . vergaan; hij heeft k . . . . noch kr . . . .; naar r . . . . en r . . . . oordeelen; hij is mijn st . . . . en st . . . .; in l . . . . en l . . . .; zonder te bl . . . . of te . . . .

Regel 43: „Slaken” *beteekent hier . . . . — Geef nog eenige uitdrukkingen, waarin 't woord voorkomt en omschrijf daar zijn beteekenis.*

Regel 44: *Waarom zou de dichter hier van 't „arme” schepsel spreken?*

Regel 47: „Luidjes” *is 't verkleinwoord van . . . .; dus moest 't eigenlijk gespeld worden . . . . evenals: la . . . ., slee . . . ., sla . . . .*

Regels 49 en 50: *Wanneer noemt men iemand wel spottenderwijs „een kameleon”?*

Regel 52: *Wat gaf 't dier om zich los te koopen?*

Regels 53 en 54: *Geef in andere woorden den raad van 't Kameleon weer en maak daarbij ook gebruik van de beteekenis van 't motto.*

179. *Maak zoo vrij mogelijk een vertelling van*

HET KAMELEON.

180. *Gebruik de ruimgedrukte woorden in zinnen in de opgegeven beteekenis.*

Afnemen = 1. (van een of andere plaats) verwijderen;
2. rooven; 3. even oplichten; 4. doen ondergaan; 5. doen uitspreken; 6. minder worden.

Overslaan = 1. met snelheid zich (van 't eene voorwerp naar 't andere) bewegen; 2. vlug over iets heenspreiden; 3. niet in aanmerking nemen, niet meerekenen, verzuimen.

- Ophouden = 1. rechtop houden; 2. steunen; 3. toesteken om iets; in ontvangst te nemen; 4. niet afnemen; 5. (iets) in zijn voortgang belemmeren; 6. niet verkoopen; 7. (zich) inlaten, (zich) afgeven; 8. vertoeven; 9. stil houden, halt maken; 10. eindigen, iets niet voortzetten.
- Laten = 1. maken dat iets gebeurt; 2. toestaan; 3. niet verhinderen; 4. bergen; 5. achterlaten; 6. ophouden met, nalaten; 7. geven, afstaan; 8. niet ontnemen; 9. maken dat iets in een bepaalden toestand, of op een bepaalde plaats blijft.
- Stof = 1. datgene waarvan iets gemaakt wordt: *a.* konkreet, *b* abstrakt; 2. materiaal; 3. poedervormig lichaam.
- School = 1. inrichting voor onderwijs; 2. omstandigheid waarin men wijzer wordt; 3. een bepaalde richting en opvatting in wetenschap of kunst; 4. een menigte.

181. Geef de beteekenis op van de gespatiëerde woorden.

Omgaan. 1. Wie weet wat er in zijn hoofd omgaat. 2. De stad omgaan. 3. Hoe gauw gaat een jaar om! 4. Hij gaat met niemand om. 5. Zij weet goed met zieken om te gaan. 6. Met leugens omgaan. 7. Dit weekblad is goed op de hoogte van wat er in de provincie omgaat. 8. Er gaat in zijn winkel niet veel om. 9. Pas op, straks gaat de lamp nog om.

Inleggen. 1. We zullen ieder een gulden inleggen. 2. Snijboonen inleggen; ingelegde groenten. 3. Een kostbare met ivoor ingelegde tafel. 4. Een japon inleggen. 5. Nauwelijks had ik ingelegd, of ik had beet. 6. Daarmee zul je geen eer inleggen.

Onthouden. 1. Hij zegt, dat hij geen namen onthouden kan. 2. Men moet niemand onthouden wat hem toekomt. 3. Zich van sterken drank onthouden. 4. „De Burgemeester weet misschien, waar zich die Heer onthoudt” (*Staring.*)

Raad. 1. Hij weet overal raad voor. 2. Op mijn raad heeft hij niet gelet. 3. Mijn raad zou wezen, daar niet langer te blijven. 4. De Raad van Beroerte werd door 't volk Bloedraad genoemd. 5. Morgen komt de zaak in den raad. 6. Hij was Raad van Indië.

Kaart. 1. Aan dit whistspel ontbreekt een kaart. 2. Als de familie uit is, geef dan uw kaartje maar af. 3. Als lid van de vereeniging ontvangt men een kaart. 4. Hebt u al een kaartje genomen, de trein staat klaar. 5. De kaart van Europa.

Riem. 1. De schooljongens dragen hun boeken in riemen. 2. 't Rijtuig hangt in riemen. 3. Deze schoenen gaan met riemen toe. 4. Een baal papier heeft tien riem. 5. Hij kan uitstekend met de riemen omgaan en heeft ook verstand van zeilen.

Weg. 1. De rechte weg is de kortste. 2. 't Water heeft zich hier een weg gebaad. 3. De weg was langen tijd versperd. 4. Op mijn weg naar huis ontmoette ik een oud vriend. 5. Hij gaat altijd zijn eigen weg. 6. Langs dezen weg komt u niet tot een goede oplossing. 7. Hij zal zijn weg wel vinden.

Stomp (*adj.*). 1. Rotterdam heeft een hoogen stompen toren. 2. Dat mes is erg stomp. 3. Een stompe hoek. 4. De ouderdom en de eenzaamheid maken den mensch stomp.

182. *Zeg de beteekenis van de volgende uitdrukkingen.*

1. Hij houdt de eer van zijn familie op.
2. Iets blauw blauw laten.
3. Kort van stof zijn.
4. Iemand uit 't stof opheffen.
5. Uit de school klappen.
6. Antwoord mij per omgaande.
7. Nu ben ik ten einde raad.
8. Komt tijd, komt raad.
9. Men moet met zijn beurs te rade gaan.
10. Iemand in de kaart kijken.

11. Dat was een doorgestoken kaart.
12. Met open kaart spelen.
13. De gekken krijgen de kaart.
14. Van andermans leer is 't goed riemen snijden.
15. Iemand een hart onder den riem steken.

183. *Vervang de volgende uitdrukkingen door andere, figuurlijke, waarin 't tusschen haakjes geplaatste woord voorkomt.*

1. Schijnbaar kalme, bedaarde menschen hebben soms verborgen plannen; wie niet veel zegt, is daarom nog niet dom of onnoozel = (. . . *gronden*).
2. Er is een belemmering gekomen = (. . . *kabel*).
3. Er is nog voorraad genoeg = (. . . *kabel* . . .)
4. Hij is in de war geraakt = (. . . *koers* . . .).
5. Een zaak in de war sturen = (. . . *riet* . . .).
6. Zich van iemand afmaken door hem schijnbaar tevreden te stellen = (. . . *riet* . . .).
7. Is 't zoo gesteld? = (. . . *wind* . . .).
8. Hij is in alles gelukkig = (. . . *wind*).
9. Zich in 't leven karakterloos richten naar de omstandigheden, vooral om er 't meest mogelijke voordeel van te trekken = (. . . *wind* . . .).
10. Hij richt zich naar elke heerschende partij (= . . . *wind* . . .).
11. We zullen de zaak eens onderzoeken = (. . . *pools-hoogte* . . .).
12. Te laat komen, zoodat er niets meer te halen is = (. . . *visschen* [ww.]).
13. Elk maakt zich de geschikte gelegenheid te nutte = (. . . *vischt* . . .).
14. Van een verwarring gebruik maken om zich te bevoordeelen = (. . . *visschen* [ww.]).
15. Kontant betalen! (. . . *de visch!*).
16. Door een kleine opoffering of een klein geschenk

trachten iets van veel meer waarde terug te krijgen = (. . . *spiering* . . .).

17. Tengevolge van eigen listen in moeilijkheden komen = (. . . *net* . . .).

18. Aan een werk beginnen = (. . . *ploeg* . . .).

19. Meer dingen tegelijk willen doen dan men af kan = (. . . *hooi* . . .).

20. Iemand een goede gelegenheid of een voordeel voor zijn neus wegnemen = (. . . *gras* . . .).

21. Hij stelt niet uit, wat hij te doen heeft = (. . . *gras* . . .).

22. Men kan met hem niets beginnen; men kan hem niets naar den zin doen = (. . . *eggen* . . .).

23. Wie loon wil hebben, moet eerst werken = (. . . *zaaien*).

24. Toeberedsele, een ontwerp van een werk maken, er mee beginnen = (. . . [*ge*]*touw* . . .).

25. Altijd aan 't werk zijn = (. . . *touw* . . .).

26. Men moet van de geschikte gelegenheid gebruik maken = (. . . *smeden* . . .).

27. Steeds weer op dezelfde zaak terugkomen = (. . . *aambeeld* . . .).

28. Hij heeft precies gezegd, geraden wat het is = (. . . *spijker* . . .).

29. Doeltreffende maatregelen nemen = (*spijkers* . . .).

30. Door mooi en onderworpen te praten iets trachten goed te maken = (. . . *bakken*).

184. *De synoniemen: duurzaam, langdurig.*

A. 1. Na een . . . stilzwijgen van bijna twee jaren liet hij eindelijk weer iets van zich hooren. 2. Zelden of nooit heeft Frankrijk zulk . . . vrede genoten als na den oorlog van 1870. 3. Deze soort vloerkleden is wel . . . maar niet heel mooi. 4. Men wenschte een . . . vrede te sluiten, daarom werden de voorwaarden van weerskanten uiterst nauwkeurig gewikt en gewogen. 5. Over 't eerste punt van de

er . . . , verwilderd en verlaten uit. 3. Te midden van de . . . woestijn vindt men hier en daar groene, vruchtbae oazen. 4. Het schip sloeg te pletter op de . . . rots. 5. Zijn tocht door de eentonige, . . . zandvlakte was een ware marteling. 6. De . . . steppen zijn voor een blijvende bevolking niet geschikt, men treft er slechts zwervende horden aan.

B. . . . is datgene, wat een onaangenamen indruk maakt door gebrek aan frisheid; 't is 't tegengestelde van frisch, groen, vruchtbaar.

Wat . . . is, verwekt een indruk van angst en ontzetting door gemis aan alle leven; 't is 't tegengestelde van levendig, lieflijk.

. . . is datgene wat een onaangenamen indruk maakt door totaal gebrek aan orde en verzorging; waar de hand van den mensch dus nog niet werkzaam geweest is, kan ook 't grootsche in de natuur . . . zijn.

C. *Kun je hier ook een gemeenschappelijk begrip vinden?*

187. *Maak een opstel over*

EEN BRAND.

Middernacht; — alles in diepe rust (*of*: avond; rustig aan 't werk; *of*: bij een vriend; — een partijtje; — algemeene vroolijkheid); — plotseling gewekt (*of*: opgeschrikt) door 't geroep van „brand!” — naar buiten zien; — de lucht rood; — groot gewoel op straat; — naar buiten; — spuiten rollen voorbij; — menschen schreeuwen, klokken luiden — waar de brand is; — er heen; — beschrijving van 't brandende gebouw; — op 't oogenblik dat u er komt; — de omgeving; — was 't gevaar groot? — hoe 't weer — veel of weinig hulp; — hoe de brandweer zich hield; — enkele bijzonderheden — wie de orde handhaafde; — instorten of omverhalen van dak en muren; telkens weer uitslaan van de vlammen; — eindelijk is men 't vuur meester; — beschrijving van de plaats na den brand; — grootte van de ramp; — wat er gered kon worden; — hulp en weldadigheid van partikulieren.

, Hoe ontstaan; — wat er bij minder hulp had kunnen gebeuren (of: in jaren niet zulk een ramp voorgekomen; of: alles nog beter afgelopen dan 't zich liet aanzien).

188. *Breng 't volgende in hedendaagsch Hollandsch over.*

GEVECHT OP DE UTRECHTSCHHE HEIDE.

In 't midde van Zoomermaand, braght Taxis, op onthiet ¹⁾ van Verdugo, zeshondert ruiters en duizend knechten, die tussen veertigh waaghens gingen, alle uitgeleeze krysluyden, op de Veeluw: en getooghen, op den eenentwintighsten, verbij Arnhem, naa 't Sticht van Utrecht, leegherde zich tot Wouwenbergh. De Graaf van Nieuwenaar, de Heer van Villers, en Marten Schenk maakten zich teeghens hem op, met vast eeven veel paarden, en zeevenhondert man te voet. Zy huisden zich tot Ameronge, op twee mijlen naa aan den vyandt, van waar Villers den Staaten van Utrecht aanschreef, hoe hij verkondschapt was, dat Taxis meinde, zich meester van Vreeswijk, doorgaands genaamd de Vaart, en daar een' schans, te maken. 'S andren daaghs, drieëntwintighsten der maand, verscheen Taxis by Ameronge, met al zijn' ruiters; uitgezeidt ²⁾ twee kornetten sterk hondert en vyftigh mann', volghende met zyn voetvolck, dat noch een uur gaans achter was. De Staatschen, die 't aan geen tijdt om 't dorp te bewallen ontbrooken had, en als noch raadzaamst was zich binnen te houden, rukken, misschien verwitticht van de gedeeltheit zijner krachten, hem flux te gemoet. Nocht deeze, nocht die parthy, voorzagh zich met eenighe troep van toeverlaat ³⁾: maar men viel aan met alle vaanen teffens. Zij sloopten elke de schaaren der andere, raakten alzoo beide in verbystering, rotsten ⁴⁾ gemengelt schermutselinx over de heide.

1) *Onthiet* = bevel.

2) *Uitgezeidt* = behalve.

3) *Troep van toeverlaat* = rezervetroep.

4) *Rotsen* = draven.

189. *Als de vorige oefening.*

VERVOLG.

Het voetvolk hebbende geen weederwerk, stond leedigh, en keek 't aan. Men pooghde niet eens te herzaamen, om op nieuws, met klem, te treffen, en de zeegehe neegh noch nerghenswaarts: als de rest der soldaaten van Taxis begon 't hoofd booven de heuvelen te steeken. Daar storten de hondert vyftigh frissche en welgesloote paarden, aangevoert door Oswaldt en Harmen, jonge Graaven van den Berghe, op 't Staatsche rosfolk; 't welk mat, en reeds verstrooyt, terstondt wegh stoof, en 't veld ruimde. Toen werd 't der knechten beurt. Deeze, inzonderheit een klit van driehondert mann', onder Schenk, stellen zich stoutelyk ter weere; en, merkende de kleene kans te ontloopen, dachten, ten minste niet ongewrooken uit 't leven te scheiden; maar zynde verlaaten van hunne, en omringt van 's Koninx ruiters, werden haast overrompelt, en meest alle gevelt oft gevangen. Nieuwenaar ontrund' 't, met zyn' dertienen, en raakte binnen Aamersvoort. Schenk bergde zich tot Wijk. Villers, van den paarde geworpen, met een' wonde in 't hooft, viel in handen des vyands; die, voorwendende dat hy eertyds, in 't ooverleevren van 't steedeken Bouchain, ter quaader trouwe gehandelt had, hem dreighde aan den lyve te straffen, ende niet dan traaghlyk, voor hoogh ransoen, en by verwisseling van de andren ontslaakte. Onder de verslaaghenen, welker getal onzeker was, vonden de Graaven van den Berghe eenen, zeer gelykende Roelof van Lennep, die onder de Staaten, en meede oover 't afzetten van hunnen vaader Graaf Willem, gezeeten had. Ontsteeken van toorn, zochten z' hunnen moedt te koelen, met houwen en kerven in dit lyk: maar schaamden zich des namaals, hoorende dat Lennep noch leefde, en loegh.

Uit: P. C. Hooff's *Nederlandsche Historiën*.

190. Maak een opstel over

DE LENTE.

Geregelde afwisseling in 't leven van de natuur; — alle jaargetijden veel moois en aangenaams; de lente munt uit.

Voorboden sneeuw en ijs smelten — leeuwerik; — de eerste kiemen ontspruiten; — sneeuwkllokje, krokus; — vroolijke zonnige uren wisselen af met storm en sneeuw.

Lente begint op . . . , duurt . . . ; — volgt op den winter en begint met 't ontwaken van 't leven in de natuur; de tijd van ontwikkeling.

Verloop van de lente: de lucht helderder, warmer; — de zon stijgt hooger, de dagen worden langer; — hoe merken we 't binnenshuis? (denk aan de lamp, de kachel, open ramen en tuindeuren; ook aan de schoonmaak!); buiten: zacht, soms weldadige regen, een enkel onweer; — ook wel voorjaarsstormen; — allerlei gewassen toonen nieuw leven; — 't wordt groen; boomen en . . . bloeien; — verkwikkende geuren; — men kan al op een wandeling genieten, zonder de dikke winterkleeren; — trekvogels komen terug (welke?); — gezang van vogels en gegons van insekten, die om bloesems zwermen; — tijd voor verre wandelingen; wat men buiten ziet in korenvelden en op akkers; — langzamerhand zijn bloesems afgevallen en hebben de vruchten zich gezet; 't wordt warmer; — de zomer komt.

191. Opstel over 't spreekwoord:

MEN MOET 'T IJZER SMEDEN, ALS 'T HEET IS.

1. De smid houdt 't vormelooze stuk ijzer in den gloed (waartoe?) — Wat doet hij dan? — Waarom doet hij dat dadelijk? — Hij moet dus . . . , anders . . . .

2. Wat men doen wil, moet men op den geschikten tijd doen; — de juiste gelegenheid aangrijpen. — Evenals 't

gloeiende ijzer onsmeedbaar zou worden, . . . , evenzoo zou men zijn doel missen, als men . . . .

3. Wie vooruit wil komen, iets degelijks tot stand wil brengen, moet dus wel opletten (waarop en waartoe?). Geef een paar voorbeelden ter opheldering.

4. Maar niet alleen tot eigen voordeel, ook ten nutte van anderen is 't goed 't ijzer te smeden als 't heet is. (Denk aan hulp voor ongelukkigen, een behoeftig gezin bijv.; zou men veel voor hun kunnen doen bij menschen, die in een opgeruimde stemming bij elkaar zijn, op een vroolijk feest bijv., of na een treffende toespraak? — Bedenk nog zelf een voorbeeld).

5. Enkele malen misbruik van de waarheid, in dit spreekwoord vervat; bijv. . . . Toch moet iedereen dit woord indachtig zijn; want alleen door op de omstandigheden enz. . . . .

192. DE APPEL VALT NIET VER VAN DEN BOOM.

1. Het spreekwoord letterlijk is duidelijk.
2. De stam is 't beeld voor den oorsprong, de afkomst, de ouders.

De appel 't beeld voor de kinderen.

In de meeste gevallen zullen dan ook . . . .

3. Gewoonlijk in ongunstigen zin aangewend. — Hoe zou dat komen? (denk aan „vallen”!).

Helder de waarheid van dit spreekwoord op door voorbeelden uit de geschiedenis en uit 't gewone leven.

4. 't Laat zich wel verklaren: — de macht van 't voorbeeld; van de eerste indrukken; kortom van de opvoeding; — bovendien aangeboren eigenschappen.

5. Maar niet altijd waar: een slecht voorbeeld kan ook afstootend, afschrikkend werken; — onderwijs; invloed van vrienden en verwanten; — later beter eigen inzicht.

6. Voorzichtig met de toepassing van dit spreekwoord, — zich niet laten verleiden tot liefdeloos veroordeelen of ongegrond wantrouwen.

**193. ALS 'T KALF VERDRONKEN IS, DEMPT
MEN DEN PUT.**

1. Meer dan eens gewaarschuwd; — 't plan om den gevaarlijken put te dempen herhaaldelijk uitgesteld om allerlei redenen (bijv.), voorwendfels. — 't Kalf valt er in, verdrinkt. — De put wordt gedempt; — 'te laat.

2. Zoo vergeet menigeeen te zorgen, of stelt 't uit, ook al wordt hij door belangstellenden gewaarschuwd, zelfs al ziet hij zelf 't verkeerde in. — Als hij er eindelijk toe komt, is de schade onherstelbaar. — Geef daarvan enkele voorbeelden, liefst eigen ervaring of waarneming; ook uit de geschiedenis.

3. Dit spreekwoord dikwijls met recht toegepast; — bewijs van traagheid en van weinig doorzicht; — andere spreekwoorden en spreekwoordelijke uitdrukkingen, die dezelfde waarheid in beeld brengen.

4. Weinigen verstandig uit zich zelf; — velen zelfs niet door 't voorbeeld van anderen; — nog gelukkig als men door schade en . . . .

194. Schrijf een Brief aan een vriend in een grootere plaats.

Dank voor een geleend boek — hoe 't u bevallen is (bizonderheden) — waarom u 't zoo lang gehouden hebt enz. — verzoek een of ander voorwerp (noem het) voor uw rekening te koopen (hoeveel 't ongeveer mag kosten) voor uw vaders verjaardag — waar hij 't moet adresseeren — hoe u hem zult betalen — bereid tot wederdienst — enkele familiebizonderheden — slot.

Nog eenige onderwerpen voor opstellen.

195. Een wandeling in de omstreken.

196. Een roeitochtje.

197. Op de kermis.

198. Bij den smid.

199. In de wachtkamer (bij den dokter).

200. In de wachtkamer (aan 't station).
201. 't Paard.
202. Vergelijking tusschen 't paard en den ezel.
203. 't Aanleggen van een tuin.
204. Een vliegerwedstrijd.
205. Een voetbalwedstrijd.
206. Een storm in 't voorjaar.
207. Een overstroming.
208. De winter.
209. De zomer.
210. De herfst.
211. Op 't ijs.
212. Wintervreugd en winterleed.
213. Aan 't strand.
214. Op de heide.
215. Beklimming van den kerktoren te N.
216. Examen doen.
217. 't Vertrek van een broer of een ander familielid naar
Oost-Indië.
218. Brief aan een vriend over de afgelopen vakantie.
219. " " " " " een uitstapje.
220. Zwemmen.
221. 't Vuur.
222. 't Kunstlicht.
223. De courant.
224. De brievebesteller.
225. De agent van politie.
226. De straatjongen.
227. Bijgeloof.
228. Geen roos zonder doornen.
229. Wie kaatst moet den bal verwachten.
230. 't Is niet alles goud wat er blinkt.
231. Rome is niet op één dag gebouwd.
232. Armoede is geen schande.

233. Zeg de beteekenis van de volgende

AFKORTINGEN.

A ^o .	d.a.v.	fr.
A. D.	D. C.	fr. br.
a/d.	d. d. <i>of</i> de d ^o .	fr. p. p.
a. d ^o .	d. i.	G.
adr.	d ^o .	geb.
A et O.	D. H.	Gebr.
a. h. w.	Dr.	Gen.
A. M. D. G.	Ds.	Gez.
A. P.	D. V.	gld
Art.	dv.	HH.
a.s.	dw.	H. H.
a. u. b.	d. w. z.	HH. MM.
Bar. <i>of</i> Bon.	E. A.	H. E. G.
B. en W.	E. G. A.	H. E. G. A.
Bl. <i>of</i> blz.	E. G. M.	H. E. A.
b/d.	E. Gestr.	HD.
bv.	EE. MM. HH.	H. K. H.
Br. fr.	e. a.	H. K. M.
Bto.	e. d.	H. W. G.
B. W.	enz.	H. IJ. S. M.
c. a.	Esq.	H. O.
ca.	etc.	H. S.
cap.	Exc.	ib. <i>of</i> ibid.
cf.	e.k.	i. c.
Co.	f. <i>of</i> fl.	id.
Ci ^o .	fa.	I. H. S.
c.q.	f ^o .	incl.
c. s.	f., ff. (<i>muziek</i>).	I. N. R. I.
Ct.	fig.	inz.
Crt.	fol.	Isr.

it.	m. d. }	(op	p., pp. (<i>muziek</i>).
i. v.	m. g. }	<i>kaartjes</i>).	pag.
J. C.	m. r. }		p. a.
Jhr.	M. U. L. O.		pc., pct.
j.l.	m. i.		p. c. }
Jr.	mv.		p. f. }
kar.	M. W. O.		p. f. v. } (<i>op</i>
K. B.	N. of N ^o .		p. p. c. } <i>kaartjes</i>)
KGM.	N. B.		P. G.
K. K.	N. Br.		P. K.
K. M.	N. C. S.		p. m.
kub.	Ned. Ct.		p ^o .
Kon. Besl.	nl.		p. o.
£	N. M. (<i>in alma-</i>		p. p.
L. B.	<i>nakken</i>).		P. R.
l. l.	N. N.		Prof.
L. O.	N. O.		Prop.
lim.	Nr.		P. S.
log.	N. O. I. L.		p. st.
L. S.	N. O. T.		Q. E. D.
L. St.	N. S.		R. I. P.
M.	N. T.		R. K. (R. C.).
m. a. w.	Nto.		S. of St.
MM.	N. U. M.		S. D. A. P.
Med. Dr.	N. V.		S. D. G.
Mej.	N. W. S.		S. E. C. } (<i>op fak-</i>
Mevr.	o. a.		S. E. & O. } <i>turen</i>).
Mgr.	Obl.		Sen. of Sr.
Mij.	o. i.		S. S.
Mlle.	O.-I.		s. t. of s. s. t. t.
Mme.	O. M.		(<i>op adressen</i>).
MM. HH.	‰.		Stbl.
M. O.	O. T.		Stct.
Mr.	O. L.		s. v. p.

s. v. v.	v. o.	Z. D.
t. a. p.	Vol.	Z. D. H.
t/m.	Vs.	Z. E.
T. H.	Wdb.	ZEd.
t. t. (<i>onder een brief</i>).	Wed.	Z. Exc.
t. w.	Weled.	zg.
t. z. t.	Weleerw.	Z. H.
U. L. O.	w. g.	Z. H. E. G.
U ^o . of Ult.	W.-I.	z. i.
U. S.	W. v. B. R.	Z. K. (<i>op wissels</i>).
v. a.	W. v. K.	Z. K. H.
v. b.	W. v. Str.	Z. K. M.
V. D.	z. a.	Z. M.
vgl.	Z. Br.	Z. O.
vid.	z. b. b. h. h.	Z. W.

E. F. van de Bilt, Letterkundig leesboek, met 30 portretten en 2 buiten-tekstplaten, ingenaaid f 2,70, gebonden	f 3,50
G. Bolkestein, M. A. P. C. Poelhekke en Dr. J. Prinsen J.Lzn., Nederlandsch leesboek, ten dienste van het Gymnasiaal, Middelbaar en Voortgezet Lager onderwijs, 3 dln., ing. à f 3,25, gebonden, 2e dr. à	3,90
J. H. van den Bosch en Dr. C. G. N. de Vooyo, Letterkundig leesboek voor H. B. S. en Gymnasium.	
I. Van de middeleeuwen tot einde 18e eeuw, ingenaaid f 5,50, geb.	6,50
II. Van einde 18e eeuw tot heden	ter perse
J. L. Ph. Duijser en G. A. C. van Goor, Letterkundig leesboek, 2 dln., ingenaaid à f 1,90, gebonden	6e druk à 2,70
J. L. Ph. Duijser en H. W. Groeneveld, Nederlandsche lectuur. Proza en poëzie, voor middelbare en andere scholen.	
I. Bewerkt door H. W. Groeneveld	5e druk 1,50
II. Bewerkt door H. W. Groeneveld	5e druk 1,50
D. de Groot, L. Leopold en R. R. Rijkens, Nederlandsche letterkunde. Schrijvers en Schrijfsters na 1600, door L. Leopold en W. Pik, 2 dln., gebonden	11e druk 8,50
Dr. A. v. d. Hoeven, G. J. Uit den Bogaard en J. J. Deetman, Van Nabij en Ver. 3 Deelen.	
I en II, ingenaaid à f 1,90, gebonden	à 2,90
III, met portretten, ingenaaid f 2,50, gebonden	3,75
C. Honigh en G. J. Vos Azn., Van Eigen Bodem (Slotbundel), bewerkt door Th. Lancée, gebonden.	7e druk 2,90
L. Leopold, Nederlandsche Schrijvers en Schrijfsters van de middeleeuwen (Ridderpoëzie) tot heden, 9e, geheel herziene druk door W. Pik, ingenaaid f 6,25, gebonden	7,50
L. Leopold en W. Pik, Nederlandsche Letterkunde. Schrijvers en Schrijfsters vóór 1600, geïllustreerd, gebonden	3,00
M. A. P. C. Poelhekke, Taalbloei. Letterkundig leesboek voor Gymnasia, Lycea, Hoogere Burgerscholen, Kweek- en Normaalscholen. Twee deelen, ingenaaid à f 3,25, gebonden	3e druk à 4,25
M. A. P. C. Poelhekke, Woordkunst. Hulpmiddel bij het zoeken naar inzicht in Letterkundige verschijnselen, verlicht, ingenaaid f 2,75, geb. 8e druk	3,75
M. A. P. C. Poelhekke en Dr. C. G. N. de Vooyo, Platenatlas bij de Nederlandsche Literatuurgeschiedenis, gecart. f 4,50, gebonden, 2e druk	5,50
Herman Poort, Gerbrand Adriaenszoon Bredero, met portret van Bredero	1,20
Dr. J. Prinsen J.Lzn., Leesboek bij het onderwijs in de Nederlandsche Letterkunde, 2 deelen, ingenaaid à f 3,25, gebonden	à 4,25
E. Rijpma, Kort overzicht der Nederlandsche Letteren	4e druk 1,75
E. Rijpma, Beknopte geschiedenis der Nederlandsche Letteren, met portretten	2,75
Dr. C. G. N. de Vooyo, Historische schets van de Nederlandsche Letterkunde, ingenaaid f 2,30, gebonden	10e druk 2,90
Dra. W. C. Wittop Koning—Rengers Hora Siccama en Herman Poort, De Bloeiende Bongerd, Bloemlezing. Een inleiding tot de literaire kunst.	
Deel I, met 8 portretten, ingenaaid f 3,25, gebonden.	3e druk 4,25
Deel II, met 12 portretten, ingenaaid f 3,25, gebonden.	2e druk 4,25

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

P. B. BENJERT en J. J. B. ELZINGA,

FRANSCH VOOR DE MIDDELBARE SCHOOL.

Met silhouetten van HENRIETTE BAUKEMA.

EERSTE DEELTJE . . . . . f 1,60
TWEEDE DEELTJE . . . . . *ter perse*

FRANSCH LECTUUR VOOR DE MIDDELBARE SCHOOL

ONDER REDACTIE VAN

P. B. BENJERT en J. J. B. ELZINGA.

EERSTE SERIE:

No. 1. **G. Bruno**, Le tour de la France par deux enfants, geïll. f 1,60
No. 2. **Vingt récits**, geïllustreerd . . . . . - 1,60

TWEEDE SERIE:

No. 1. **Pierre Loti**, Ramuntcho, pièce en cinq actes, geïll. - 1,60
No. 2. **Anatole France**, Le crime de Sylvestre Bounard
(Jeanne Alexandre), geïllustreerd. . . . . *ter perse*

De methode „FRANSCH VOOR DE MIDDELBARE SCHOOL” breekt met de gewoonte, dat een leerboek voor de Middelbare School als 't ware een compendium is van datgene wat in een volledig leerboek voorkomt. De behandeling der grammaticale moeilijkheden geschiedt naar aanleiding van korte, eenvoudige verhaaltjes, die door Henriette Baukema geïllustreerd werden.

De „FRANSCH LECTUUR” bestaat uit 2 series. De eerste voor de lagere klassen der Middelbare school en voor Mulo-scholen, de tweede voor de hogere klassen van H. B. S. en Gymnasium. De verschenen deeltjes zijn bewerkt door P. B. Benjert en J. J. B. Elzinga. De verklarende aantekeningen zijn in afzonderlijke woordenlijsten bijeengebracht.

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.
VAN GELDEREN, *De Oefenklasse*, 15e druk.

C. BROUWER en G. RAS,
EENVOUDIGE DUITSCHE SPRAAKKUNST
MET OEFENINGEN

Deze Serie bestaat uit de volgende deeltjes:

- a. Eenvoudige Duitse Spraakkunst voor het
Eerste Jaar . . . . . 2e druk *f* 0,90
b. Eenvoudige Duitse Spraakkunst voor het
Tweede en Derde Jaar 0,90

of de Duitse uitgave hiervan onder den titel:

Einfache deutsche Sprachlehre für das zweite
und dritte Jahr . . . . . *f* 0,90

Verder:

- c. Oefeningen voor het Eerste Jaar . 2e druk 0,90
d. Oefeningen voor het Tweede Jaar 0,90
e. Oefeningen voor het Derde Jaar 0,90

C. BROUWER en G. RAS,

DAS WUNDERHORN, | VON DEUTSCHER ART
Erzählungen, Geschichten | UND KUNST.

und Gedichte.

Eerste deeltje, geïll. *f* 1,50

Tweede en Derde deeltje,
geïllustreerd . . ter perse

No. 1. Theodor Storm, In
St. Jürgen und Ein stiller
Musikant . . ter perse

In deze serie zullen werkjes van goede
Duitse literatuur met artistieke strek-
king worden opgenomen.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

1920 SEPTEMBER 1921

NEDERLANDSCHE SCHOOLKALENDER

bewerkt door Mr. W. L. HENDRIKS en H. J. SCHOO

Prijs, gebonden . . . . f 1,50

OP IEDEREN ZONDAG EEN PORTRET MET BIJSCHRIFT, VERDER TAL VAN GEILLUSTREERDE
:: ARTIKELEN OVER KAMPEEREN, PADVINDERSBEWEGING, LUCHTREIZEN ENZ. ::

Proeve van bewerking.

ZONDAG, 5 SEPTEMBER.

Een parelduiker vreest de modder niet.

„Ideeën”.

MULTATULI.

* 1820 te Amsterdam. † 1887.

Multatuli (Ik heb veel geleden) is de pseudoniem van Eduard Douwes Dekker, die in 1860 door zijn boek „Max Havelaar” aller aandacht op zich vestigde, niet alleen door den inhoud (het boek is een scherpe aanklacht tegen het Nederl. Bestuur in Indië), maar ook omdat zijn wijze van zeggen geheel afweek van de gebruikelijke. Door zijn gedachten zoowel als zijn stijl greep dit boek ieder die 't las aan.

Ook Multatuli's latere geschriften zijn veel gelezen en hebben grooten invloed uitgeoefend.

In zijn „Ideeën” omvat hij alles wat mensch en wereld betreft, hij geeft puntige opmerkingen over de waarheid, het denken, het zijn, enz.

In den eersten bundel begint hij de beroemde geschiedenis van „Wou-tertje Pieterse”, waarin hij wilde geven „een schets van den strijd tusschen hoog en laag, tusschen zielenadel en ploerterij”.

In den vierden bundel staat het bekende tooneelstuk „Vorstenschool”.

Zon op 6.17
Onder 7.40

Lantaarn
8.10

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

PLATENATLAS BIJ DE NEDERLANDSCHE LITERATUURGESCHIEDENIS

door M. A. P. C. POELHEKKE,
Directeur der H. B. S. met 5-jarigen cursus te Nijmegen
en Dr. C. G. N. DE VOOYS,
Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

TWEEDE DRUK.

Prijs, gecartonneerd f 4,50. Gebonden f 5,50.

Van een volledige verzameling is natuurlijk geen sprake; doch van een rijke wel; dat blijkt al dadelijk uit het aantal van 297 platen, portretten, handschriften, enz.; uit een tweetal platen in kleurendruk, en een zeventiental platen op geel getint papier; de meeste van korte bijschriften voorzien. Een twaalfstal bladzijden met „aanteekeningen” komen aan 't slot van 't boek. Een in vele opzichten mooie uitgave, prachtig van uitvoering, waarvoor de Groningsche firma lof toekomt.

De Standaard.

PLATENATLAS VOOR DE VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS

**ten dienste van het Gymnasiaal en Middelbaar
Onderwijs, Kweekscholen en Normalessen,**

door Dr. A. J. VAN DER MEULEN,
Leeraar aan de Gem. H. B. S. met 5-jarigen cursus te Utrecht.

MET MEDEWERKING VAN

M. TEN BOUWHUYS,
Leeraar a. d. Gem. H. B. S. met 5-jarigen cursus en aan den
Gemeentelijken Cursus voor Hoofdonderwijzers te Utrecht.

DERDE, HERZIENE DRUK. — BEZORGD DOOR

Dr. N. B. TENHAEFF,
Leeraar aan het Nederlandsch Lyceum te 's-Gravenhage.

Prijs, gecartonneerd . . . . . f 3,90.

Met belangstelling heb ik weer een tijd gekeken en gelezen in de derde druk van dit voortreffelijk werk.

De onderschriften zijn duidelijk en informeren over 't geheel goed.

De atlas is weer uitgebreid. Indië werd ruimer vertegenwoordigd (o. a. door een kleurprent van J. P. Coen) en de crisistijd ontbreekt niet.

School en Leven.

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

C. BROUWER en G. RAS,

EENVOUDIGE DUITSCHE SPRAAKKUNST.

Voor het eerste jaar, ingenaaid f 0,90, gebonden, *6e druk* f 1,10

Voor het tweede en derde jaar, ing. f 0,90, geb., *4e druk* - 1,10

of de Duitse uitgave hiervan:

Einfache deutsche Sprachlehre für das zweite und dritte

Jahr, ingenaaid f 0,90, gebonden. . . . . *4e druk* - 1,10

Oefeningen voor het eerste jaar, ing. f 0,90, geb., *6e druk* - 1,10

Oefeningen voor het tweede jaar, ing. f 0,90, geb., *5e druk* - 1,10

Oefeningen voor het derde jaar, ing. f 0,90, geb., *4e druk* - 1,10

DAS WUNDERHORN. Erzählungen, Geschichten und Ge-

dichte, illustriert von L. O. WENCKEBACH.

Lesebuch fürs erste Jahr, ingen. f 1,50, gebonden, *3e druk* - 1,65

Lesebuch fürs zweite Jahr, ingen. f 1,75, gebonden, *2e druk* - 1,90

Lesebuch fürs dritte Jahr, ingen. f 1,90, gebonden . . . - 2,10

VON DEUTSCHER ART UND KUNST.

No. 1. THEODOR STORM, In St. Jürgen und Der stille Musikant, ingenaaid f 1,30, gebonden . . . . . - 1,50

No. 2. WILHELM MEYER-FÖRSTER, Alt-Heidelberg. Schauspiel in fünf Aufzügen. Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe, ingen. f 1,50, gebonden - 1,70

No. 3. DETLEV VON LILIENCRON, Novellen. Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von W. H. MOLL . . . . . *ter perse*

No. 4. F. GRILLPARZER, Die Ahnfrau. Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von JOH. HEEMSTRA . . . . . *ter perse*

No. 5. M. VON EBNER-ESCHENBACH, Die Freiherren von Gemperlein. Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von Dr. H. SPARNAAY . . . *ter perse*

H. W. RUTGERS und C. P. DIJKSTERHUIS,
DEUTSCHE PROSA ZUM ÜBERSETZEN

für die höheren Klassen der H. B. S. und
Gymnasia und für Studierende L. O.

Geïllustreerd.

Eerste deeltje . . . . . f 0,80

Tweede deeltje . . . . . *ter perse*

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS — GRONINGEN, DEN HAAG.

ELK DEEL AFZONDERLIJK VERKRIJGBAAR.

WOORDENBOEKEN. NIEUWE TALEN.

K. TEN BRUGGENCATE, I. Engelsch-Nederl. f 4,50.
II. Nederl.-Engelsch f 4,50.

9e druk. Twee deelen in één of twee banden f 8,90.

Het boek is, wij herhalen het, buiten kijf een van de beste woordenboeken.

N. R. Courant.

Wij gelooven, dat deze woordenboeken niet alleen de beste zijn, maar tevens, dat zij de volmaaktheid verblijdend dicht nabij zijn.

De Maasbode.

I. VAN GELDEREN, I. Duitsch-Nederl. f 5,00.
II. Nederl.-Duitsch f 5,00.

5e druk. Twee deelen in één of twee banden f 9,90.

Het Duitse Wordenboek.

Ons Muloblad.

Dit peil is van het woordenboek van den heer Van Gelderen zoo goed, dat wij niet aarzelen, het **'t beste Duitse woordenboek** te noemen.

N. R. Courant.

C. R. C. HERCKENRATH, I. Fransch-Nederl. f 4,50.
II. Nederl.-Fransch f 4,50.

5e druk. Twee deelen in één of twee banden f 8,90.

➤ **Het eenige Fransche Wordenboek, dat bij ieder woord de uitspraak phonetisch aangeeft.**

..... constateer ik telkens weer, dat in juistheid van termen, goede vertalingen zoowel in 't Fransch als in 't Hollandsch, Herckenrath's woordenboek de andere ver achter zich laat. Ik zal het dan ook zeer gaarne sterk aanbevelen.

Den Heider.

D. INKLAAR, Leeraar Kon. Inst. v/d Marine.

M. J. KOENEN. VERKLAREND HANDWOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TAAL.

DR J. ENDEPOLS, *14e druk. In één deel f 5,60.*

Behalve de gewone Nederlandsche woorden bevat het een aantal andere termen, ook persoonsnamen en geographische namen. Voor zoover ik durf oordeelen is de **goede naam van dit boek zeer verdiend.**

A. KLUYVER, Museum.

Prijs der 4 Wordenboeken NIEUWE TALEN
per stel besteld . . . . . **f 32,50**

